GÜNEŞ & GÜNEŞ HUKUK BÜROSU

2026

AYM Bireysel Başvuru Kararları

Bölüm 11 / 11 | 11 karar

Kararlar Bilgi Bankasındaki yayımlanmış kararların resmî tam metinlerinden hazırlanmış bağımsız okuma derlemesi.

Bu dosya, AYM'nin yıllık "Bireysel Başvuru Seçme Kararlar" kitabının kopyası değildir. Kararların sözcükleri ve kaynak künyeleri aktarılmış; sayfa düzeni yeniden oluşturulmuştur.

Sıralama: karar tarihi, ardından başvuru numarası. İçindekiler ve PDF yer imleri kararların başlangıcına bağlanır. Kitap yılı ile karar yılı farklı kavramlardır.

Arşiv kesiti: 12 Ekim 2026. Anonimleştirilmiş başvuru adları resmî kaynakta olduğu gibi korunmuştur.

2026 yılı tamamlanmamıştır; bu bölüm kesit tarihine kadar yayımlanmış 2026 karar tarihli kayıtları içerir.

İçindekiler

001 2023/42643 02.09.2026
İ.K.

002 2023/43037 02.09.2026
D.Y.

003 2023/44303 02.09.2026
ŞERAFETTİN DEMİRCİ

004 2023/50081 02.09.2026
GÖKHAN DİŞDİŞ

005 2023/96656 02.09.2026
İSMAİL ER

006 2024/38366 02.09.2026
SILVA RASHID VE DİĞERLERİ

007 2021/38479 03.09.2026
İNCİ ALPER

008 2022/1187 03.09.2026
İLHAN TALU

009 2022/3575 03.09.2026
EMEL DERLER

010 2022/76993 03.09.2026
BAHATTİN ÖNAL

011 2023/51307 03.09.2026
KUZEYYELİ İNŞAAT TAAHHÜT MÜHENDİSLİK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

İ.K.

B. No: 2023/42643 | Karar tarihi: 02.09.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/42643

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

İ.K. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/42643)

Karar Tarihi: 2/9/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : İ.K.

Vekili : Av. Fatma ALBAYRAK ŞAHİNKAYA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, terör örgütüne üye olma suçundan verilen mahkûmiyet hükmünde başvurucunun karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddialarının karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucunun soruşturma ve kovuşturma evrelerinde gerçekleştirilen işlemler nedeniyle başka temel haklarının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetleri de bulunmaktadır.

2. Başvurucu, bireysel başvuruya konu olayların geçtiği tarihte İstanbul İl Jandarma Komutanlığında yüzbaşı olarak görev yapmaktadır.

3. 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe girişimi sonrasında Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) yönelik yürütülen soruşturmalar ve adli makamlarca alınan ifadeler doğrultusunda örgüt hiyerarşisi içinde üst konumda bulunan kişilerin örgüt içi iletişimi sağlamak amacıyla örgütün askerî mahrem yapılanmasında yer alan ve örgütte kendilerinden alt konumda olan kişileri, tespit edilmeyi zorlaştıracak şekilde önceden belirlenen tedbir kuralları doğrultusunda ankesörlü/kontörlü sabit hatlardan

aradıklarına dair bilgilere ulaşılması üzerine İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca (Başsavcılık) örgütün bu ildeki askerî mahrem yapılanmasına mensup kişilerin belirlenmesi amacıyla soruşturma başlatılmıştır.

4. Başsavcılık, soruşturma kapsamında tespit edilen 3.817 sabit hat üzerinde yapılan inceleme sonucunda bu hatlar içinde bulunan üç sabit hattan başvurucunun da arandığının tespit edilmesi üzerine başvurucuyu FETÖ/PDY üyesi olduğu şüphesiyle soruşturmaya dâhil etmiştir.

5. Sabit hatlara ilişkin kayıtlar doğrultusunda hazırlanan 3/12/2018 tarihli bilirkişi raporunda başvurucunun İstanbul'da görev yaptığı 2012/2013 yılları arasında on altı, Şırnak'ta görev yaptığı 2013 yılında ise iki defa ardışık olarak arandığı tespit edilmiştir. Raporda anılan sabit hatlardan başvurucuyla birlikte aranan asker kişiler de gösterilmiştir.

6. Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma şüphesiyle 7/12/2018 tarihinde gözaltına alınmıştır. İfadesinde terör örgütüyle hiçbir bağlantısının olmadığını, sabit hatlardan ardışık olarak kendisini kimin aradığını ve yapılan görüşme içeriğini hatırlamadığını, ardışık olarak arandığı belirtilen kişilerden sadece H.K. ve A.U.yu dönem arkadaşı olmaları nedeniyle tanıdığını beyan etmiştir. İstanbul 2. Sulh Ceza Hâkimliğindeki sorgusunda hâkim kararı olmadan temin edilen iletişimin tespiti kayıtlarının hukuka aykırı delil olduğunu da ileri süren başvurucu anılan suçtan 10/12/2018 tarihinde tutuklanmıştır.

7. Soruşturma kapsamında başvurucunun ByLock kullanıcı kaydının bulunmadığı, Asya Katılım Bankası AŞ. (Bank Asya) hesabının olmadığı ve yine FETÖ/PDY ile irtibatlı kurum, dernek ya da sendika üyeliğine rastlanmadığı anlaşılmıştır.

8. Başsavcılık, başvurucunun terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması talebiyle 18/2/2019 tarihli iddianameyi düzenlemiştir. İddianamede başvurucuya atılı eylemlere değinilmeden önce FETÖ/PDY'nin askerî mahrem yapılanmasına, bu yapılanmada yer alan kişilerin örgüt hiyerarşisi içindeki konumlarına, bu konumlara dair örgüt tarafından yapılan adlandırmalara ve yapılanmanın ankesörlü hatlar üzerinden tedbir kuralları doğrultusunda yaptığı iletişime ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Başvurucu yönünden yapılan değerlendirme kısmında ise başvurucunun İstanbul ve Şırnak'ta görev yaptığı tarihlerde on sekiz kez ardışık olarak örgütün askerî mahrem sorumlusu tarafından arandığı belirtilerek atılı suçu işlediği iddia edilmiştir.

9. İddianamenin kabulü ile açılan dava, İstanbul 29. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Mahkeme 19/3/2019 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapmıştır. Tensip Tutanağı'nda diğerlerinin yanı sıra başvurucu hakkında ByLock kullanıcı kaydı bulunup bulunmadığının ve Bank Asya hesabının olup olmadığının araştırılmasına, başvurucuya ait cep telefonuna ilişkin HTS kayıtlarının istenmesine ve ankesör sorgu raporu doğrultusunda başvurucuyla birlikte ardışık arandığı tespit edilen kişiler hakkında yürütülen soruşturma dosyalarının Başsavcılıktan sorulmasına karar verilmiştir.

10. Yargılama sekiz celsede tamamlanmıştır. Birinci celse öncesinde başvurucu adına Bank Asya hesabının bulunmadığına dair yazı cevabı ile HTS kayıtları gönderilmiştir. Öte yandan Başsavcılık, ankesör sorgu raporu doğrultusunda başvurucuyla birlikte ardışık arandığı tespit edilen kişilerin A.R.Ç., A.U., K.T., M.Y., Ü.A., B.K., H.G., H.K., B.B., C.K. ve İ.K. olduğunu Mahkemeye bildirmiştir. Başvurucu, birinci celse yaptığı savunmasında sabit hatlardan yaptığı görüşmelerin büyük kısmının İstanbul'da yaşayan ve cep telefonu kullanmayan aile bireyleriyle yapılan görüşmeler olduğunu, İstanbul'da ardışık olarak

arandığı belirtilen kişileri tanımadığını, kendisinden sonra diğer asker kişileri kimin aradığını bilmediğini ve Şırnak'ta yapılan aramaların terminale gelen erler tarafından yapılmış olabileceğini belirtmiştir. Şırnak'ta görev yaptığı dönemde ardışık arama kaydı bulunan kişilerden A.U. ve H.K.yı tanıdığını beyan eden başvurucu, örgütle irtibatının bulunmadığını ifade etmiştir. Başvurucu müdafii ise HTS kayıtlarıyla ardışık arama kayıtlarının örtüşmediğini ve aramaların içtihatlarda belirtilen niteliği karşılamadığını ileri sürmüştür. Mahkeme, birinci celseyi ByLock kullanıcı sorgu sonucunun beklenmesi, HTS kayıtları üzerinde ardışık arama kaydıyla ilgili bilirkişi incelemesi yapılması, başvurucuyla birlikte ardışık aranan kişilerin tanık olarak dinlenmesi ve anılan kişiler hakkında yürütülen soruşturma ve kovuşturma dosyalarının araştırılması amacıyla ertelemiştir.

11. İkinci celse öncesinde başvurucu adına ByLock kaydı bulunmadığına dair tutanak dosyaya sunulmuştur. Celse arasında istinabe mahkemelerince dinlenen H.G.nin Şırnak'ta görev yaptığına ancak başvurucuyu tanımadığına, B.B.nin başvurucunun ismini daha önce duymadığına ve yine C.K.nın başvurucuyu tanımadığına ancak kendisi hakkında yürütülen kovuşturmada başvurucuyla ardışık arandıkları iddiasının bulunduğuna dair beyanı Mahkemeye gönderilmiştir.

12. İkinci celseye başvurucu ve tanıklar Ü.A., A.R.Ç., M.Y ve A.U. katılmıştır. Ü.A. ve M.Y. başvurucuyu tanımadığını belirtmiştir. A.R.Ç., 2013 yılında Şırnak'ta görev yaptığını ancak başvurucuyu hatırlayamadığını söylemiştir. A.U. ise başvurucuyu dönem arkadaşı olması nedeniyle tanıdığını, 2011/2013 yılları arasında İstanbul'da 2013/2015 yıllarında ise Şırnak'ta birlikte görev yaptıklarını, ardışık aramalardan ve başvurucunun örgütsel irtibatından bilgisinin olmadığını beyan etmiştir. Başvurucu, HTS kayıtlarına göre Şırnak'ta ardışık arama kaydının olmadığını, ardışık kayıtları ile HTS verilerinin birbiriyle uyumsuz olduğunu, İstanbul'daki aramaların cep telefonu kullanmayan aile bireylerince yapıldığını ifade etmiştir. Celse sonunda dinlenmeyen tanıkların dinlenmesine yönelik işlem yapılması ile HTS kayıtları doğrultusunda hazırlanması istenen bilirkişi raporunun beklenmesine karar verilmiştir.

13. Celse arasında HTS kayıtları doğrultusunda düzenlenen 9/9/2019 tarihli bilirkişi raporu dosyaya ibraz edilmiştir. Raporda iddianamede belirtilen ardışık aramalara ilişkin sabit hatlarla ilgili arama kayıtlarının Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından gönderilen HTS kayıtlarında yer almadığı belirtilmiştir. Mahkeme, üçüncü celse başvurucunun tahliyesiyle birlikte kalan tanıkların dinlenmesine karar vermiştir. Celse arasında İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından gönderilen 31/10/2019 tarihli "Ankesör/Büfe Analiz Raporu"nda başvurucuyla ilgili güncel ardışık arama kayıtlarına yer verilmiştir. Analiz raporunda ayrıca başvurucunun Y.A.Ö., H.Ö., D.A. ve G.E... ile de ardışık arama kaydının bulunduğu bildirilmiştir.

14. Dördüncü celseye başvurucu ve H.K. katılmıştır. H.K., başvurucuyu komanda okulundan tanıdığını ancak başvurucuyla ilgili örgüt iddiası hakkında bilgi sahibi olmadığını beyan etmiştir. Anılan celse K.T.nin dinlenmesine ve ankesör analiz raporları ile HTS kayıtlarındaki çelişki itirazı doğrultusunda yeniden bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verilmiştir. Beşinci celse öncesinde ardışık arama ve HTS kayıtları doğrultusunda düzenlenen 9/7/2020 tarihli bilirkişi raporu dosyaya sunulmuştur. Bilirkişi raporunda, ardışık arama iddiasına konu sabit hatlardan 0212…24 numaralı sabit hat ile başvurucunun iletişim kaydına rastlanmadığı ancak diğer sabit hatlarla irtibatının bulunduğu tespit edilmiştir. Beşinci celse başvurucuya bilirkişi raporuna karşı itirazlarını sunması için süre verilmiştir. Altıncı celse dinlenen K.T., İstanbul'da görev yaptığı dönemle ilgili kendisi

hakkında yürütülen kovuşturmada da sabit hattan aranma iddiasının olduğunu ancak başvurucuyu tanımadığını belirtmiştir. Başvurucu ise kovuşturmanın genişletilmesine dair talebinin olmadığını beyan etmiştir. Mahkeme, altıncı celseyi esas hakkında mütalaanın alınması için ertelemiştir.

15. Cumhuriyet savcısı, esas hakkında mütalaada başvurucuya ait cep telefonunun örgütsel iletişim amacıyla ardışık olarak arandığını belirterek başvurucunun atılı suçtan cezalandırılmasını talep etmiştir. Celse arasında Başsavcılık tarafından başvurucunun da aralarında bulunduğu kişilerin örgütle irtibatlı olduklarına dair beyan içeren ihbar yazısı Mahkemeye gönderilmiştir. T.Y. tarafından 24/7/2016 tarihinde yapılan İhbar Tutanağı'nın içeriği "...yapı ile ilgili çevremde bazı kişilerin devletin çeşitli kurumlarına adaletsiz ve hile ile memur olanlar ile ilgili tahminlerim var ... Türk silahlı kuvvetleri (hasdal) jandarma yüzbaşı ismail kaleli ... inceleme yapılmasını rica ederim" şeklindedir. Mahkemece ihbar sahibi T.Y.nin tanık olarak dinlenmesi amacıyla çıkarılan tebligat ise yapılamamıştır. Yedinci celsede başvurucuyla birlikte hazır bulunan İ.K. başvurucuyu tanımadığını ifade etmiştir. Mahkeme, başvurucunun muvafakatı doğrultusunda hazır edilemeyen tanık T.Y.nin dinlenmesinden vazgeçmiştir. Başvurucu mütalaaya karşı savunmasında HTS kayıtlarıyla ankesör sorgu raporlarının uyumsuz olduğunu, bilirkişi raporlarının da çeliştiğini, sadece aranma içeren kayıtların örgüt üyeliği suçunun işlendiğini göstermeyeceğini, aramaların periyodik olmadığını ve suçun unsurlarının oluşmadığını ileri sürmüştür.

16. Mahkemece başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işlediği sabit kabul edilerek örgüt üyeliği suçundan 6 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Mahkeme, gerekçeli kararında örgütsel faaliyetlerin deşifre olmaması için örgütün kendi hiyerarşisinde belirlediği ve tedbir olarak adlandırılan gizlilik kurallarının uygulandığı, örgüt üyesi olan askerî personelle/öğrencilerle örgütsel faaliyetler kapsamında ilişkili/irtibatlı olan ve sivil imam olarak tabir edilen şahısların tedbir kuralları çerçevesinde ankesörlü/kontörlü telefon hatları üzerinden irtibat kurdukları belirtilmiştir. Kararda başvurucunun üzerine atılı suçun sübutu açısından ise şu değerlendirmelerde bulunulmuştur:

"...Dosya da yer alan bu aramalar incelendiğinde sanığın [başvurucu] 5 (beş) ardışık grup içerisinde yer aldığı, sanığın kendisi gibi Jandarma Genel Komutanlığı'nda yüzbaşı ve üsteğmen rütbelerindeki [Ü.A.], [M.Y.], [C.K.], [B.B.], [A.U], [AR.Ç..], [H.G.], [H.K.] isimli şahıslarla ile ardışık olarak arandığı, toplam on yedi (23) kez yapılan aramalardan, on yedi (17)'sının tekil, altı (6) tanesinin ise ardışık olduğu tespit edilmiştir. Yapılan aramaların bütün olarak periyodik bir silsile halinde devam ettiği ve ekseriyetle mesai saatleri dışında gerçekleştiği gözlemlenmiştir.

09.07.2020 tarihli bilirkişi raporunda, iddia edilen aramalara ilişkin iddia edilen ardışık aramaların sanığa ait GSM hattına ait HTS kayıtlarında yer aldığı, ancak 0212 ... 24 nolu sabit hat ile bir iletişim kaydının bulunmadığının tespit edildiği görülmüştür.

Yine İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü'nün 31.10.2019 tarihli yazısında sanık hakkında Ankesör Büfe Analiz Raporu gönderilmiş, yapılan incelemede yukarıdakilere ek olarak; sanığın kendisi gibi Jandarma Genel Komutanlığı'nda yüzbaşı ve üsteğmen rütbelerindeki [Y.A.Ö.], [G.E.], [K.T.] (iddianamede Bylock kullanıcısı olarak geçen) isimli şahıslarla ile ardışık olarak arandığı ve çok sayıda tekil aramalarının bulunduğu görülmüştür.

Sanık beyanında atılı suçlamaları reddetmiş ve FETÖ silahlı terör örgütü ile bir bağlantısının bulunmadığını beyan etmiştir.

Talimat mahkemesince dinlenen Tanık [H.G.], 'Ben sanık İsmail KALELİ isimli şahsı tanımam, sanık ile ardışık arandığım iddiasıyla tanıklık yapmam istenmiş ise de benim bu konu ile alakalı bilgim ve görgüm yoktur. Şayet sanığın fotoğrafı varsa beyanda bulunabilirim bunun haricinde benim herhangi bir bilgim yoktur. Ben 2013 yılı haziran ayından itibaren Şırnak'ta üstteymen olarak görev yapmıştım, ancak iddianameden bana okuduğunuza göre sanıkta Şırnak'ta görev yapmış ancak ben kendisini tanımıyorum, benim bilgim ve görgüm bundan ibarettir tanıklık ücreti talebim yoktur.' şeklinde beyanda bulunmuştur.

Talimat mahkemesince dinlenen Tanık [B.B.] Sanık İsmail Kaleli'yi tanımadığını beyan etmiştir.

...

Sanığın ardışık arandığı [A.R.Ç.] hakkında Aksaray 2.Ağır Ceza Mahkemesince, bylock ve ardışık aramaya ilişkin örgüt üyeliğinden mahkumiyet kararı verilmiş, dava Yargıtay 16.CD tarafından düzeltilerek onanmıştır. Sanığın ardışık arandığı [A.U.], hakkında Kocaeli 4.Ağır Ceza Mahkemesince, Anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçundan mahkumiyet kararı verilmiş, dava Yargıtay 16.CD tarafından düzeltilerek onanmıştır. Sanığın ardışık arandığı [Ü.A.], hakkında Sakarya 2.Ağır Ceza Mahkemesince, Anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçundan mahkumiyet kararı verilmiş, dava İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi tarafından onanmıştır.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nca mahkememize gönderilen yazıda, bir ihbardan bahsedildiği, ihbar içeriğinde devlet içinde kümeleşmiş yapı ile ilgili çevresinde bazı kişilerin bulunduğunu, bu kişilerin adaletsiz yollarla ve hile ile memur olduklarını belirterek sanık İsmail Kaleli'nin de (TSK Hasdal Jandarma Yüzbaşı olarak belirtilmiş) içinde bulunduğu bir takım isimlerden bahsetmiştir. Şahsın dinlenmesi için tebligat çıkarılmış, ancak tanık duruşmalara gelmemiştir. Bu ihbar tek başına sanığın mahkumiyetine esas teşkil etmemiştir.

Açıklanan tüm bu delillerden hareketle, birden fazla farklı yerde bulunan ankesörlü/sabit hatlar vasıtasıyla ardışık ve ardışık olmayan şekilde iletişim sağlanan sanık İsmail Kaleli'nin terör örgütünün mahrem, sözde Silahlı Kuvvetler Yapılanmasında faaliyet yürüttüğü ve örgütle organik şekilde bağlı olarak süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gösteren, örgütsel tabirle genel olarak 'şakirtlik' denilen üye konumda bulunduğu, sanığın yapılanma içerisinde özel olarak ise 'Öğrenci' konumunda bulunmak, kendisinden üst konumlarda bulunan mahrem nitelikteki örgüt mensupları ile görüşmeler yapmak, mahrem nitelikteki bu örgüt mensupları tarafından örgütsel gizliliği sağlamak ve deşifre olmayı engellemek amaçlı olarak sabit hatlar üzerinden irtibat kurmak suretiyle örgüt ile iradi bağını, bu bağa ilişkin kastını ve terör örgütünün hiyerarşik yapısına dahil olduğunu ortaya koyduğu, yapılan aramaların periyodik olduğu, ekseriyetle mesai saatleri dışında gerçekleştiği, sanığın görev yaptığı yerlerle uyumlu olduğu anlaşılmıştır. Tüm dosya kapsamı ve sanık ile ardışık aranan şahısların örgütsel durumlarından yola çıkarılarak, sanığın FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne üye olmak suçunu işlediği, söz konusu örgütün devlet ve toplum için tehlikeli olduğu, sanığın vehamet arz eden eylemler gerçekleştiren bir örgütün üyesi olması nedeniyle tehlike suçu olarak düzenlenmiş olan silahlı terör örgütü üyesi olmak suçundan cezalandırılması gerektiği kanaatine varılmış ve sanığın bu nedenlerle mahkumiyetine karar verilmiştir ve izah edilen nedenlerle mütalaaya uygun aşağıdaki şekilde oy birliği ile hüküm tesis edilmiştir. "

17. Başvurucu; mahkûmiyet kararına karşı sunduğu istinaf dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra içeriği tespit edilemeyen sabit hatlardan yapılan aramaların suçun işlendiğini göstermeyeceğini, tanıkların kendisini tanımadıklarını beyan ettiklerini, yasal saklama süresinden sonra elde edilen HTS kayıtlarının hukuka aykırı delil olduğunu ve ardışık aramaların örgütsel saikle yapıldığının ortaya konulamadığını ileri sürmüştür. Başvurucunun istinaf talebi İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 27. Ceza Dairesince (İstinaf Dairesi) "...sanığın suçunun sübutu, kabul, eylemlerinin olay niteliğine ve kovuşturma sonuçlarına uygun şekilde nitelendirilerek vasfının tayin edildiği" belirtilerek 24/3/2022 tarihinde esastan reddedilmiştir.

18. İstinaf Dairesinin kararı sonrasında sunulan temyiz dilekçelerinde de aynı hususları tekrar eden başvurucu, suçun unsurlarının oluşmadığını ve bilirkişi raporlarının HTS kayıtlarıyla çelişkili olduğunu belirtmiştir. Yargıtay 3. Ceza Dairesi, istinaf talebinin esastan reddine ilişkin İstinaf Dairesi kararını "...subay rütbesi ile görev yaptığı dönemde örgütün mahrem imamları tarafından sabit veya ankesörlü hatlardan ardışık ve tekil yöntemlerle aranan sanığın anılan örgütün hiyerarşik yapısına organik bağla katılmak suretiyle üyesi olduğuna dair kabulde bir isabetsizlik görülme[diği]" belirterek 1/3/2023 tarihinde onamıştır.

19. Başvurucu, nihai kararı 25/4/2023 tarihinde öğrendikten sonra 24/5/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

20. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

21. Başvurucu, adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

22. Başvurucu; yasal saklama süresi geçmiş olan HTS kayıtlarına dayalı elde edilen ardışık arama kayıtlarına dayanılamayacağına, HTS kayıtlarının bilirkişi raporlarıyla çeliştiğine ve içeriği belirlenemeyen telefon görüşmelerinin suç sayılamayacağına yönelik esasa etkili savunmalarının gerekçede tartışılmadığını ve yine silahlı terör örgütü üyeliği suçunun maddi ve manevi unsurlarının kararda gösterilmediğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

23. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurunun öncelikle kabul edilebilirlik kriterleri yönünden değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş; ayrıca somut olay ele alınırken mevzuat hükümleri ile konuya ilişkin yer verilen Anayasa Mahkemesi kararlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca Mahkeme kararlarının gerekçeli olmasının adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olduğu ancak bu hakkın yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya ayrıntılı şekilde yanıt verilmesi şeklinde anlaşılamayacağı belirtilmiştir.

24. Başvuru, adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı bağlamında incelenmiştir.

25. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

26. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

27. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi, gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

28. Somut olayda istinaf ve temyiz denetiminden geçerek kesinleşen gerekçeli karara göre başvurucunun FETÖ/PDY'ye üye olma suçundan mahkûm olmasında dayanılan deliller, İstanbul ve Şırnak'ta bulunan büfe ve market gibi yerlerin sabit telefon numaraları üzerinden 2012/2013 yılları arasındaki farklı tarihlerde on yedi tekil, altı ardışık olmak üzere toplam yirmi üç defa örgütsel amaçla arandığına dair HTS kayıtları ile yapılan İhbar Tutanağı'dır. Mahkeme kararında başvurucuyla birlikte asker olarak görev yapan ve bir kısmı tanık olarak dinlenen kişilerin de ardışık olarak arandığı ve yine ardışık olarak aranan kişiler hakkında benzer suçtan yürütülen kovuşturmaların bulunduğu açıklanmıştır. Ayrıca başvurucunun örgütle irtibatının bulunduğuna ve haksız olarak memur olduğuna yönelik yapılan ihbarın tek başına mahkûmiyete esas alınmadığı da belirtilmiştir.

29. Yargıtay, kişilerin sabit veya ankesörlü hatlarla örgütsel iletişim kurma yöntemi uyarınca FETÖ/PDY'nin mahrem yapılanmasına dâhil olup olmadıklarının hukuki bir kesinlik içinde ortaya konulabilmesi için -somut olayın özelliğine göre- yapılması gerekli görülen araştırma işlemlerini içtihatlarında açıkça belirlemiştir (bkz. Murat Albayrak [GK], B. No: 2020/16168, 8/3/2023, §§ 127-132. Ayrıca bkz. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 20/11/2024 tarihli ve E.2024/705, K.2024/15150; 19/11/2024 tarihli ve E.2022/6992, K.2024/14586; 21/10/2024 tarihli ve E.2022/3927, K.2024/11894 sayılı kararları).

30. Bu çerçevede Yargıtayın anılan kararlarında sanıkla birlikte ardışık arandığı tespit edilen kişiler hakkında herhangi bir soruşturma ya da kovuşturma olup olmadığının araştırılması, ardışık aranan diğer şahıslar hakkında soruşturma bulunması hâlinde bu kişilerin tüm aşama ifadelerinin getirtilerek gerekirse tanık olarak dinlenmesinin sağlanması, sanığın kullandığını bildirdiği GSM hattı dışında operasyonel ve/veya patates hat kullanıp kullanmadığına yönelik yetkili kurumlar nezdinde araştırma yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca sanıkların bütün görev yerlerini kapsayan HTS kayıtları getirtilerek üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi sonucunda “gerçekleştirilen arama sayısı, aramaların ardışık ya da periyodik olup olmadığı, aramaların gerçekleştirildiği saatler, konuşma süreleri, farklı ankesörlü telefonlardan aranıp aranmadıkları, ardışık aramaya

dâhil olan şahısların aynı kuvvete mensup ve aynı rütbede olup olmadıkları, aramaları gizlemek için herhangi bir şifreleme yönteminin kullanılıp kullanılmadığı" hususlarını gösterir analiz inceleme ve tespit raporunun düzenlettirilmesi, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde (UYAP) araştırma yapılarak sanık hakkında herhangi bir ifade yahut beyan bulunup bulunmadığının araştırılması, varsa onaylı örneklerinin getirilerek duruşmada 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 217. maddesi uyarınca sanık ve müdafiine okunması, anılan Kanun'un 210. maddesi kapsamında tek veya belirleyici ifade yahut beyan sahiplerinin duruşmada tanık sıfatı ile dinlenerek sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerektiği de ifade edilmiştir (bkz. R.T. [GK], B. No: 2021/47924, 29/5/2025, § 30).

31. Başvurucu; yargılamanın tüm aşamalarında ardışık ve periyodik arama kayıtlarının örgütsel saikle yapıldığına dair delil bulunmadığını, HTS kayıtlarıyla ardışık arama kayıtlarının birbiriyle uyumsuz olduğunu, aile bireylerinden cep telefonu kullanmayan kişilerin yaptığı aramaların ardışık arama sayıldığını ve ardışık arama kaydı tespit edilen kişilerin bazılarını tanımadığını ileri sürmüştür. Öte yandan yasal saklama süresi geçmiş olan HTS kayıtları doğrultusunda elde edilen ardışık arama kayıtlarının hukuka aykırı delil olduğunu da belirtmiştir.

32. Gerekçeli kararda başvurucuyla ilgili ihbarın tek başına mahkûmiyet kararına dayanak yapılmadığının açıklandığı gözetildiğinde başvurucunun, sabit hat ve/veya ankesörlü telefonlar üzerinden örgütün hücre tipi yapılanmasına ait haberleşme ağına dâhil olduğuna ilişkin tespitlerin mahkûmiyet kararına götüren belirleyici delil olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. Bu noktada başvurucuyla ardışık arandığı tespit edilen tüm kişiler hakkında herhangi bir soruşturma ya da kovuşturma olup olmadığının araştırılması, bu kişilerin aşamalardaki ifadeleri getirtilerek gerekirse tanık olarak dinlenmesinin sağlanması, başvurucunun kullandığını bildirdiği GSM hattı dışında operasyonel ve/veya patates hat kullanıp kullanmadığına yönelik yetkili kurumlar nezdinde araştırma yapılması ve bütün görev yerlerini kapsayan HTS kayıtları getirtilerek üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi sonucunda analiz inceleme ve tespit raporunun düzenlettirilmesi gerektiği Yargıtay kararlarından anlaşılmaktadır. Ayrıca gerekirse UYAP'ta araştırma yapılarak başvurucu hakkında herhangi bir ifade yahut beyan bulunup bulunmadığı, varsa onaylı örneklerinin getirilerek duruşmada başvurucu ve müdafiine okunması, gerekirse de ifade yahut beyan sahiplerinin duruşmada tanık sıfatı ile dinlenerek sonucuna göre başvurucunun hukuki durumunun belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Başvuru konusu olayda ise başvurucuya ait operasyonel hat araştırmasının yapılmadığı, başvurucunun görev yerlerini kapsayan HTS kayıtlarının temin edilmediği, analiz inceleme ve tespit raporu alınmadığı, başvurucuyla birlikte ardışık olarak aranan kişilerin eksiksiz olarak dinlenmediği ve güncel UYAP araştırmasının yapılmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla muhakeme sürecinde elde edilen deliller ve Mahkemenin gerekçesi dikkate alındığında kişilerin sabit hat ve/veya ankesörlü telefonlar üzerinden örgütün hücre tipi yapılanmasına ait haberleşme ağına dâhil olup olmadıklarının belirlenmesi açısından Yargıtay tarafından ilkesel olarak ortaya konulan ve adli makamlarca yapılması gerekli görülen araştırmaların somut olayda yerine getirilmediği anlaşılmaktadır.

33. Mahkemece başvurucunun savunmalarında dile getirilen bu hususlarla ilgili bir araştırma veya değerlendirme yapılmamıştır. Savunmaya ilişkin olarak belirtilen olguların kararın sonucunu değiştirebilme ihtimali olan iddialar olduğu, başka bir deyişle davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte bulunduğu ve bu konularda Mahkemece herhangi bir

açıklama yapılmadığı anlaşılmaktadır (bkz. § 16). Bu nedenle yargılama süreci bir bütün olarak değerlendirildiğinde başvurucunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

34. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

35. Başvuruda gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkı, silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri, masumiyet karinesi ile suçta ve cezada kanunilik ilkesi yönünden ileri sürülen diğer şikâyetler hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

B. Diğer İhlal İddiaları

36. Başvurucunun; tanık dinletme ve sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının anılan şikâyetin istinaf ve temyiz dilekçesinde ileri sürülmemesi nedeniyle Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt ([2. B.], B. No: 2012/403, 26/3/2013, § 17) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi, internet trafik bilgilerinin ve HTS kayıtlarının mevzuatta belirlenen süreden fazla tutulduğu gerekçesiyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın Ertan Erçıktı (3) ([1. B.], B. No: 2018/14040, 30/6/2021) kararına atfen başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

37. Başvurucu; ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması ile 5.000.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

38. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

39. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

40. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurucunun manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

C. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık dinletme ve sorgulama hakkı ile özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

Ç. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

E. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 29. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2019/107, K.2021/189) GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

G. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

Ğ. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

D.Y.

B. No: 2023/43037 | Karar tarihi: 02.09.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/43037

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

D.Y. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/43037)

Karar Tarihi: 2/9/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : D.Y.

Vekili : Av. Ömer ÇAKIRGÖZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, beyanları belirleyici ölçüde hükme esas alınan tanığın başvurucu (sanık) tarafından duruşmada sorgulanmasına imkân verilmemesi nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. 7/4/2020 tarihinde saat 18.40 civarında kolluk görevlileri tarafından yapılan uygulamada başvurucunun kullandığı araç durdurulmuştur. Yapılan alkol kontrolü neticesinde başvurucunun 2,45 promil alkollü olduğu tespit edilmiş ve yine araç vites kutusu yanında bulunan bardak boşluğunda 0,6 gram uyuşturucu madde ele geçirilmiştir. Olay Tutanağı'nın düzenlenmesinden sonra başvurucu ve araçta bulunan A.K.D. karakola götürülmüştür.

3. Başvurucu ve A.K.D.nin karakola götürülmesinden sonra kolluk görevlileri tarafından 7/4/2020 tarihli iki tutanak düzenlenmiştir. Kolluk görevlileri A.İ., C.Y. ve M.G. tarafından saat 19.00'da düzenlenen ilk tutanakta, başvurucunun bekleme salonunda bulunan sehpaya tekme atmak suretiyle sehpayı kırdığı tespit edilmiştir. Saat 20.30'da düzenlenen diğer tutanakta ise işlemlerin devam ettiği aşamada başvurucu ve A.K.D. arasında sözlü tartışma

yaşandıktan sonra başvurucunun alkolün de etkisiyle yere düştüğü ve kaşından yaralandığı belirtilmiştir.

4. Başvurucu, kolluk görevlilerine müdafi hazır bulunmaksızın verdiği 7/4/2020 tarihli ifadesinde kolluk görevlilerince durdurulduktan sonra karakola götürüldüklerini, burada kuzeni olan A.K.D. ile tartıştıklarını, bu esnada ayağıyla tekme atıp cam sehpayı kırdığını beyan etmiştir. A.K.D. ise karakola geldiklerinde başvurucuyla tartıştıkları esnada başvurucunun düştüğünü ve kaşından yaralandığını beyan etmiştir.

5. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) mala zarar verme, genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması ve kullanmak için uyuşturucu madde bulundurmak suçlarını işlediği şüphesiyle başvurucu hakkında soruşturma başlatmıştır. Başsavcılık, başvurucunun üzerine atılı suçların soruşturma usullerinin farklı olması nedeniyle mala zarar verme suçu yönünden ayırma kararı vermiştir. A.K.D. bilgi sahibi olarak Başsavcılıkta verdiği ifadesinde ise karakolda başvurucuyla tartıştıklarını, sonrasında başvurucunun düşerek sehpanın kırılmasına neden olduğunu belirtmiştir.

6. Başsavcılık, başvurucunun mala zarar verme suçundan cezalandırılması talebiyle 28/6/2021 tarihli iddianameyi düzenlemiştir. İddianamede özetle başvurucunun adli işlemlerin yapılması amacıyla karakola getirildikten sonra bekleme salonunda bulunan sehpayı tekme atmak suretiyle kırdığı ve başvurucunun savunmasında bu durumu ikrar ettiği belirtilerek atılı suçu işlediği iddia edilmiştir.

7. İddianamenin kabulü ile açılan dava, İstanbul 7. Asliye Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Mahkeme 5/7/2021 tarihinde duruşma hazırlığı işlemlerini yapmıştır. Tensip Tutanağı'nda başvurucunun savunmasının alınmasına yönelik işlem yapılmasına karar verilmiştir. Yargılama dört celsede tamamlanmıştır. Birinci celseye başvurucu ve A.K.D. katılmıştır. Başvurucu; savunmasında karakola gittikten sonra kuzeni olan A.K.D. ile arbede yaşadıklarını, dengesini kaybetmesine bağlı olarak sehpaya çarptığını, sehpanın küçük bir parçasının kırıldığını, soruşturma aşamasındaki ifadesini alkolün etkisinde verdiğini, kastının olmadığını ancak zararı giderdiğini beyan etmiştir. A.K.D. ifadesinde karakolda başvurucuyla tartıştıkları esnada başvurucunun sehpanın üzerine düştüğünü ancak başvurucunun sehpaya tekme atmadığını belirtmiştir. Mahkeme, birinci celseyi zararın giderilip giderilmediğinin araştırılması ve tutanakta imzası olan iki kolluk görevlisinin tanık olarak dinlenmesi amacıyla ertelemiştir.

8. İkinci celse öncesinde başvurucunun zararı kovuşturma aşamasında giderdiğine dair tutanak Mahkemeye gönderilmiştir. Başvurucu müdafiinin katıldığı ikinci celse tutanak tanıklarının istinabe mahkemelerince dinlenmesine karar verilmiştir. Üçüncü celse öncesinde istinabe mahkemelerince dinlenen A.İ. ve M.G.nin beyanları dosyaya sunulmuştur. M.G. beyanında başvurucu ve kuzeninin tartıştıklarını, sonrasında başvurucunun tekme ile sehpayı kırdığını belirtmiştir. A.İ.nin beyanının ilgili kısmı ise şu şekildedir:

"...Sanık [başvurucu] bizimle tartışıyordu. Kuzeniyle [A.K.D.] arasında bir arbede yaşandı. Sanık yere düştü kafasını çarptı. Ancak nereye çarptığını bilmiyorum. Düşmeden önce mi sonra mı hatırlamıyorum. Ancak ortada bulunan cam sehpayı kırdı. Olaydan iki saat sonra pişman olduğunu söyledi."

9. Başvurucu müdafii, üçüncü celse öncesinde sunduğu mazeret dilekçesinde soru sorabilmeleri amacıyla tanıkların Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) aracılığıyla hazır

edilmelerini talep etmiştir. Mahkeme, başvurucu müdafiinin anılan talebiyle ilgili bir değerlendirme yapmamıştır.

10. Başvurucu ve müdafiinin katılmadığı üçüncü celse sunulan esas hakkında mütalaada başvurucunun cezalandırılması talep edilmiştir. Mahkeme, anılan celse olayın yeterince anlaşıldığı gerekçesiyle diğer tutanak tanığı C.Y.nin dinlenmesinden vazgeçilmesine karar vermiştir. Başvurucu dördüncü celse yaptığı savunmasında tanık sorgulama hakkını kullanamadığını, çelişen tanık beyanları karşısında suçun kasten işlendiğinin söylenemeyeceğini ileri sürmüştür. Mahkeme, başvurucunun mala zarar verme suçunu işlediği sabit kabul edilerek etkin pişmanlık hükümleri de uygulanmak suretiyle alt sınırdan uzaklaşarak 10 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. Gerekçeli kararın değerlendirme kısmı şu şekildedir:

"...Sanığın [başvurucu] alkollü araç kullanmaktan dolayı jandarma karakolunda işlem yapıldığı esnada karakolda bulunan cam sehpaya tekme atmak suretiyle kırdığı, bu hususu sanığın 07/04/2020 tarihli ifadesinde ikrar ettiği (her ne kadar kovuşturma aşamasında dengesini kaybederek çarptığı iddia ettiği, kısmi çelişki nedeniyle kendisine sorulduğunda alkollüydüm geri geri giderken sehpanın üzerine yalpaladım şeklinde beyanda bulunduğu daha sonra karar aşamasındaki duruşmada kuzeni ile tartışması esnasında sehpaya düştüğünü iddia etmiş ve beyanları her aşamada tutarsız ve birbiri ile örtüşmemiştir), her ne kadar hazırlık ifadesinde müdafi bulunmasa da kovuşturma aşamasında ikrarını kabul etmese de olayın aydınlatılması için tanıklar [A.İ.] ve [M.G.nin] beyanlarına başvurulmuş, tanık [M.G.] beyanında 'sanık karakolda bulunan metal ayaklı cam sehpaya tekme atmak suretiyle camın kırılmasına sebep oldu' şeklinde anlatımda bulunduğu, diğer tanık [A.İ.] beyanında 'ancak ortada bulunan cam sehpayı kırdı' (her ne kadar sanık ve sanık müdafi tanığın beyanını sanığın düşmesi neticesinde kırılmasına neden olduğu gibi algılasa da önceki beyanlarından da anlaşılacağı üzere sanık ile kuzeninin cam sehpayı kırmadan önce yere düştüğü ve kafasını çarptığı, hatta nereye çarptığını da bilmediğini belirttiği, bu olaydan ayrı olarak sanığın cam sehpayı kırdığını belirtmiş, burada kasten cam sehpayı kırdığı anlaşılmıştır) dosyada bulunan kolluk fezlekesi, olay tutanağı, tanıklar [M.G.] ve [A.İ.nin] karakolda bulunan cam sehpayı sanığın tekme atmak suretiyle kırdığına yönelik beyanları, sanığın da hazırlıktaki ilk beyanında cam sehpayı tekme atarak kırdığını ikrar ettiği, tüm bu açıklamalarımız doğrultusunda sanığın karakolda bulunan cam sehpaya tekme atmak suretiyle kasten kırdığı, bu suretle kamu malına zarar verdiği sabit olduğundan sanığın aşağıdaki gibi cezalandırılması yoluna gidilmiştir."

11. Mahkemece alt sınırdan uzaklaşma gerekçesi başvurucunun alkollü araç kullanma ve uyuşturucu madde bulundurma suçlarıyla ilgili yapılan işlem esnasında işlediği atılı suç bakımından kastının yoğunluğu olarak açıklanmıştır. Kararda ayrıca başvurucunun hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) kararıyla ilgili denetim süresi içinde yeniden kasıtlı bir suç işlemesi nedeniyle pişman olmadığı ve devam eden soruşturma dosyalarının bulunmasına göre ileride de suç işlemekten kaçınacağına dair olumlu bir kanaat oluşmadığı belirtilerek takdiri indirim, erteleme ve seçenek yaptırımlara çevirme hükümlerinin uygulanmadığı kabul edilmiştir. Anılan gerekçe doğrultusunda ayrıca yasal engel olmasına bağlı olarak HAGB uygulanmadığı da belirtilmiştir. Son olarak Mahkemece başvurucunun tanıkların istinabe mahkemesince dinlenmeleri yönündeki ara karara karşı SEGBİS ile dinlenmelerine yönelik talepte bulunmadığı, tanıkların SEGBİS vasıtasıyla dinlenmesine yönelik talebini tanıklar dinlendikten sonra sunmasının hakkın kötüye kullanılması olduğu ve bu durumun savunma hakkını kısıtlamadığı vurgulanmıştır.

12. Başvurucu; mahkûmiyet kararına karşı sunduğu istinaf dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra kasten işlenmeyen suçla ilgili yasal unsurların oluşmadığını, takdiri indirim, erteleme ve HAGB uygulanmamasıyla ilgili cezanın bireyselleştirilmesine ilişkin gerekçenin hatalı olduğunu ve tanıkları sorgulayamadığını belirtmiştir. Başvurucunun istinaf talebini İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 34. Ceza Dairesi (İstinaf Dairesi) 19/1/2023 tarihinde kesin olarak esastan reddetmiştir.

13. Başvurucu, nihai kararı 24/4/2023 tarihinde öğrendikten sonra 24/5/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

14. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

15. Başvurucu; beyanları mahkûmiyet kararına belirleyici ölçüde esas alınan tanıklar A.İ. ve M.G.nin duruşmada dinlenmemesi, istinabe mahkemesi tarafından tanıkların dinleneceği duruşma gününden haberdar edilmemesi ve C.Y.nin tanık sıfatıyla ifadesinin de alınmaması nedenleriyle tanıklara soru sorma imkânı elde edemediğini belirterek tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

16. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurunun öncelikle kabul edilebilirlik kriterleri yönünden değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş, ayrıca somut olay ele alınırken mevzuat hükümleri ile konuya ilişkin yer verilen Anayasa Mahkemesi kararlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır.

17. Başvurucunun iddiaları, adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkı yönünden incelenmiştir.

18. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

19. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında tanık kavramını sanığa isnat edilen fiil hakkında bilgi veren herhangi bir kişi şeklinde özerk olarak yorumlamış ve tanık sorgulama hakkı ile ilgili ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi, tanık sorgulama hakkıyla ilgili olarak verdiği kararlarında somut bir yargılama öncesinde veya haricinde elde edilen tanık beyanlarının delil olarak kabulünün yargılamanın adilliğine zarar verip vermediğini değerlendirmek için üç aşamalı bir test uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre ilk olarak tanığın mahkemede hazır edilmemesinin geçerli bir nedeninin varlığına bakılmalıdır. Ancak buna ilişkin geçerli bir nedenin ortaya konulmamış olması, tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak sanığın sorgulama veya sorgulatma imkânı bulamadığı tanık tarafından verilen beyanın mahkûmiyetin dayandığı tek veya belirleyici delil olup olmadığı değerlendirilmelidir. Sorgulama veya sorgulatma imkânı tanınmayan tanığın beyanının tek veya belirleyici delil olduğunun tespit edilmesi durumunda ise üçüncü aşama olarak savunma tarafının maruz kaldığı bu zorlukların telafi edilmesi amacıyla yeterli düzeyde karşı dengeleyici güvenceler sağlayan bir usulün yürütülüp yürütülmediği ortaya konulmalıdır (Atila Oğuz Boyalı [2. B.], B. No: 2013/99, 20/3/2014, §§ 34-56; Selçuk Demir [2. B.], B. No: 2014/9783, 22/1/2015, §§ 27-46; AZ. M. [2. B.], B. No: 2013/560, 16/4/2015, §§ 45-67; Baran Karadağ [2. B.], B. No: 2014/12906, 7/5/2015, §§ 49-76; Orhan Güleryüz [1. B.], B. No: 2019/30221, 28/12/2021, §§ 33-42; Abdurrahim Balur [2. B.], B. No: 2013/5467, 7/1/2016, § 80; Onur Urbay [1. B.], B. No:

2014/6222, 6/3/2019, §§ 36, 40; Zekeriya Sevim [2. B.], B. No: 2018/18989, 16/6/2021, §§ 44, 51; Metin Akdemir (2) [1. B.], B. No: 2020/3964, 21/9/2022, § 36; Uğur Özcan [1. B.], B. No: 2021/12137, 26/7/2022, § 40).

20. Başvuru konusu olayda incelenmesi gereken ilk sorun, beyanı delil olarak kabul edilen tanık A.İ. ve M.G.nin başvurucunun da hazır bulunduğu duruşmada dinlenmemesinin geçerli bir nedene dayanıp dayanmadığıdır. Mahkemece tanıkların başvurucu aleyhine beyanda bulunduğu duruşmada hazır edilmemeleri ve SEGBİS ile dinlenmeleri yönündeki talebe ilişkin olarak herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Dolayısıyla başvurucunun tanık sorgulama imkânından yararlandırılmamasının gerekçelendirilmesi yükümlülüğü somut olayda kamu makamları tarafından yerine getirilmemiştir. Ancak buna ilişkin geçerli bir nedenin ortaya konulmamış olması, tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak hükmün tek başına veya belirleyici ölçüde başvurucunun sorgulama ya da sorgulatma imkânına sahip olmadığı bir tanık tarafından verilen ifadeye dayalı olup olmadığı ortaya çıkarılmalıdır.

21. Duruşmada sorgulanmayan tanığın ifadesinin tek veya belirleyici delil olup olmadığı hususu öncelikle mahkûmiyet gerekçesine bakılarak tespit edilir. Bu açıdan mahkemenin sorgulanmamış tanığın ifadesinin ağırlık derecesini gerekçeli kararda tartışmış olması beklenir. Ancak gerekçeli kararda bu tartışmanın yapılmadığı veya mahkemenin yaptığı değerlendirmenin bariz takdir hatası veya açık keyfîlik içerdiği hâllerde Anayasa Mahkemesinin kendisi bu değerlendirmeyi yapacaktır.

22. Gerekçeli kararda olayın gerçekleşme şekli, başvurucunun karakolda bulunan cam sehpaya tekme atmak suretiyle sehpayı kasten kırması olarak kabul edilmiştir. Mahkeme; anılan kabul sonrasında başvurucu yönünden vermiş olduğu mahkûmiyet kararını soruşturma aşamasında kolluk görevlileri tarafından düzenlenen 7/4/2020 tarihli tutanak, başvurucunun soruşturma aşamasında verdiği ikrar içeren ifadesi ile istinabe mahkemelerince dinlenen tanık A.İ. ve M.G.nin beyanlarına dayandırmıştır (bkz. § 10).

23. Başvurucu, müdafii hazır bulunmaksızın soruşturma aşamasında verdiği ikrar içeren beyanından ifadesini verdiği esnada aldığı alkolün etkisinde olduğu gerekçesiyle kovuşturma aşamasında dönmüş ve olayın taksirle gerçekleştiğini ileri sürmüştür (bkz. § 7). Bu doğrultuda Mahkemenin başvurucunun soruşturma ve kovuşturma aşamasında verdiği ifadelerin birbiriyle çeliştiğini belirterek anılan ifadeye önemli ağırlıkta dayanmadığı görülmektedir (bkz. § 10). Öte yandan 7/4/2020 tarihli tutanakta başvurucunun bekleme salonunda bulunan sehpaya tekme atmak suretiyle sehpayı kırdığı belirtilmiştir (bkz. § 3). Tutanak düzenleyicilerinden olan M.G. tutanakla aynı doğrultuda beyanda bulunmuş ise de A.İ., sehpanın başvurucunun attığı tekme sonucu kırıldığına yönelik beyanda bulunmamıştır (bkz. § 8). Dolayısıyla A.İ.nin tutanak içeriğiyle uyumlu beyanda bulunduğu söylenemeyecektir. Suç isnadını içeren tutanağın aksinin başvurucu tarafından yargılama sırasında ispat edilebilmesinin mümkün olması, silahların eşitliği ilkesinin bir gereğidir. Bu durum suç isnadıyla ilgili yargılama söz konusu olduğunda masumiyet karinesini de ihlal edebilir. Gelinen noktada anılan güvenceler ancak tanıkların sorgulanmasıyla sağlanabilecektir. Sonuç olarak mala zarar verme suçunun konusunu oluşturan sehpanın kırılma şekliyle ilgili A.İ. ve M.G.nin beyanlarının mahkûmiyet kararına götüren tek olmasa da belirleyici nitelikte delil olduğunun kabul edilmesi gerekir.

24. Yargılama sürecinde başvurucuya olayları kendi bakış açısına göre anlatma ve delillerini sunma imkânı tanınmıştır. Buna ek olarak hükme ulaşılırken sorgulanmamış tanığın beyanı

dışında başka delillere de dayanılmıştır. Ancak Mahkemenin yargı çevresi dışındaki tanığı başvurucunun da tanığa soru sormasına imkân sağlayacak şekilde SEGBİS gibi vasıtalarla neden dinlemediğine ilişkin bir bilgi ve belgeye ulaşılamamıştır. Tanığın istinabe mahkemesince alınan beyanları dosya arasına alınmış ise de başvurucu, tanığın beyanlarının tespiti sırasında hazır bulunmadığından ses ve görüntü nakli yoluyla da olsa onları sorgulayamamış; sorulan sorulara verdiği cevaplar hakkında izlenim edinme fırsatı elde edememiştir. Bu yüzden tanığın tepkileri konusunda Mahkemenin dikkati çekilememiş, tanığın beyanlarının doğruluğu ve güvenilirliği test edilememiştir. Mahkeme de tanık beyanda bulunurken tepkileriyle ilgili olarak izlenim edinememiştir. Öte yandan hükme ulaşılırken sorgulanmamış tanığın beyanı dışında başka delillere de dayanılmış olmasının beyanları belirleyici ölçüde mahkûmiyete temel alınan tanığı sorgulama imkânı tanınmaması nedeniyle savunma makamının maruz kaldığı sınırlamayı telafi ettiğini söylemek de mümkün gözükmemektedir. Sonuç olarak güvenilirliği ve doğruluğu test edilmemiş tanık beyanları belirleyici ölçüde hükme esas alındığı hâlde savunmanın karşılaştığı zorlukları telafi edecek karşı dengeleyici güvencelerin sağlanmadığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda tanığın duruşmada veya SEGBİS yoluyla dinlenmemesinin bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediği sonucuna ulaşılmıştır.

25. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

26. Başvuruda tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucunun adil yargılanma hakkına ilişkin diğer şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

27. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile miktar belirtmeksizin maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

28. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

29. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

30. Tanık sorgulama hakkı, tanığın yargılama evrelerindeki beyanlarının delil değeriyle ilgili bir derecelendirme yapılmasını güvence altına almamaktadır. Diğer bir ifadeyle bu hak, tanığın duruşmadaki beyanlarına üstünlük tanınması gerektiği yönünde bir güvence içermemektedir. Savunmaya duruşmada tanığı sorgulama fırsatı tanındığı ve sanığın diğer haklarına saygı gösterildiği sürece tanığın yargılama evresindeki beyanlarının hangisine itibar edileceği meselesi karar veren mahkemenin takdirindedir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Musa Yılmaz Acar [1. B.], B. No: 2013/1664, 16/7/2014, § 53).

31. İhlalin niteliğine göre yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat, iddia edilen maddi zararla ilgili bilgi ve belge sunulmadığından ise maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. Tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

Ç. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin tanık sorgulama hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 7. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2021/343, K.2022/362) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

F. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

Ğ. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ŞERAFETTİN DEMİRCİ

B. No: 2023/44303 | Karar tarihi: 02.09.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/44303

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ŞERAFETTİN DEMİRCİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/44303)

Karar Tarihi: 2/9/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : Şerafettin DEMİRCİ

Vekili : Av. Kazım TURAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza davasında karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca adil yargılanma hakkının farklı güvencelerinin ihlal edildiği iddiası da bulunmaktadır.

2. Avukat olan müşteki, adli tıp ana bilim dalında akademisyen olarak görev yapan başvurucuyla bir süre görüştükten sonra başvurucunun yaptığı evlenme teklifini kabul etmemesi üzerine başvurucunun bağlı olduğu baronun yönetim kurulunda yer alan avukat A.D. ile yaptığı telefon görüşmesinde kendisini tehdit ettiği iddiasıyla başvurucu hakkında şikâyetçi olmuştur.

3. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tehdit suçunu işlediği şüphesiyle başvurucu hakkında soruşturma başlatmıştır. Soruşturma kapsamında başvurucu ve A.D.nin ifadesi alınmıştır. Müştekiyi Ankara Barosu staj kurulunda görev alması nedeniyle tanıdığını belirten A.D., başvurucunun kendisini arayarak müştekiyle bir ilişki yaşadıklarını, evlenme teklifini kabul etmediği için müştekiye karşı savaş başlattığını söylediğini belirtmiştir. A.D. ayrıca başvurucunun, müştekinin kendisiyle görüşmeyi kabul etmemesi hâlinde "...Onun

[müştekinin] ne mal olduğunu ... göstereceğim, onu bütün Ankara'ya rezil edeceğim." şeklinde sözler söylediğini de ifade etmiştir.

4. Başvurucu; soruşturma aşamasında verdiği ifadesinde müştekiyle bir ilişki yaşadıklarını, ilişkinin bitmesiyle birlikte müştekinin kendisi hakkında asılsız birçok şikâyet dilekçesi verdiğini, müştekinin amacının itibarını zedelemek olduğunu, Ankara Barosunda başkan yardımcısı olan A.D.yi müştekinin iftiralarını engelleyebileceği düşüncesiyle aradığını ve konuşmada tehdit içeren söz söylemediğini belirtmiştir.

5. Başsavcılık, başvurucunun tehdit suçundan cezalandırılması talebiyle 3/11/2021 tarihli iddianameyi düzenlemiştir. İddianamede özetle başvurucunun A.D.yi arayarak "... Ankara'ya geleceğim, [N.] [müşteki] de gelecek, aynı masaya oturacağız, ben onunla konuşacağım, onunla yüzleşeceğim, eğer benimle görüşmeye gelmezse, aynı masada oturmazsa bu sefer baro başkanı [E.S.yi] arayacağım, o da yetmez, TBB Başkanı [M.F.yi] da arayacağım, [N.yi] rezil edeceğim, onun ne mal olduğunu ... herkese, bütün avukatlara anlatacağım." şeklindeki sözlerle atılı suçu işlediği iddia edilmiştir.

6. İddianamenin kabulü ile açılan dava, Ankara 31. Asliye Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Mahkemece 15/11/2021 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapılmıştır. Tensip Tutanağı'nda atılı suç bakımından 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 251. maddesi uyarınca basit yargılama usulü uygulanmasına karar verilmiştir. Başvurucu; iddianamenin tebliği üzerine verdiği yazılı savunmasında maddi gerçeğin ortaya çıkarılması için tanık dinlenmesi gerektiğini, atılı suçu işlemediğini, genel yargılama usulünün uygulanmasını ve aynı olayla ilgili Ankara 48. Asliye Ceza Mahkemesinde derdest olan diğer ceza davasıyla birleştirme kararı verilmesini talep etmiştir. Mahkeme tarafından 6/4/2022 tarihinde basit yargılama usulü uygulandığından birleştirme yapılmayacağına karar verilmiştir. Savunma aşamasının tamamlanmasıyla birlikte Mahkemece başvurucunun tehdit suçunu işlediği sabit kabul edilerek 1 ay 26 gün hapis cezası ile cezalandırılmasına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir. Gerekçeli kararda başvurucunun iddianamede belirtilen sözleri müştekiye iletilmek kastıyla A.D.ye söylediği kabul edilmiştir.

7. Başvurucu 5271 sayılı Kanun'un 252. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca duruşma açılması amacıyla mahkûmiyet kararına itiraz etmiştir. İtiraz üzerine Mahkeme, başvurucu ve müştekinin duruşmaya çağrılmasına yönelik duruşma hazırlığı işlemlerini yapmıştır. Yargılama iki celsede tamamlanmıştır. Birinci celseye başvurucu ve müşteki ile A.D. katılmıştır. Başvurucu ve müşteki soruşturma aşamasındaki beyanlarıyla benzer açıklamalarda bulunmuştur. A.D. başvurucunun kendisini arayarak müşteki hakkında sinkaflı sözler söylediğini ayrıca soruşturma aşamasında açıkladığı tehditlerde bulunduğunu beyan etmiştir. Başvurucu müdafii, dosyanın Ankara 48. Asliye Ceza Mahkemesinde derdest olan kovuşturmayla birleştirilmesini istemiştir. Cumhuriyet savcısı esas hakkında mütalaasında müşteki ve tanık anlatımı çerçevesinde başvurucunun atılı suçu işlediğini belirterek cezalandırılmasını talep etmiştir. Mahkeme, anılan celsede Ankara 48. Asliye Ceza Mahkemesindeki kovuşturma konusu suçun farklı olduğu gerekçesiyle birleştirme talebinin reddine karar vermiştir. Başvurucu, aralarında yakınlık bulunan müşteki ve tanığın beyanlarıyla tehdit içerdiği belirtilen sözleri söylediğinin kabul edilemeyeceğini ve suçun unsurlarının oluşmadığını ileri sürmüştür.

8. Yargılama sonucunda Mahkeme, başvurucunun tehdit suçunu işlediğini sabit kabul ederek 1.500 TL adli para cezasıyla cezalandırılmasına 18/5/2023 tarihinde kesin olarak

karar vermiştir. Gerekçeli kararın değerlendirme kısmı şu şekildedir:

"...Katılan beyanı, tanık [A.D.nin] soruşturma ve kovuşturma aşamasında alınan beyanları, sanık [başvurucu] savunmaları ve tüm dosya kapsamı bir bütün olarak değerlendirildiğinde; sanık ve katılanın, sanığın mesleği sebebi ile tanıştıkları, tanışma sonrasında sanığın katılana ilgi duymaya başladığı, sanığın beyanlarında katılan ilgi birliktelik yaşadığı beyanlarında bulunduğu, katılana evlenme teklif ettiği, katılanın da evlenme teklifini kabul etmemesi sebebi ile katılanın çevresine sürekli ulaşmaya çalıştığı, katılanın kayıtlı olduğu baru yetkililerine ulaştığı, suç tarihinde katılanı tanıdığını bildiği Ankara Baro Başkan Yardımcısı [A.D.yi] telefon ile aradığı, bu aramada sanığın 'siz baro başkan yardımcısısınız, Ankara'ya geleceğim, [N] [müşteki] da gelecek, aynı masaya oturacağız, ben onunla konuşacağım, onunla yüzleşeceğim, eğer benimle görüşmeye gelmezse, aynı masada oturmazsa bu sefer baro başkanı [E.S.yi] arayacağım, o da yetmez, TBB Başkanı [M.F.yi] da arayacağım, [N.yi] rezil edeceğim, onun ne mal olduğunu [E.S.ye] [M.F.ye] anlatacağım, [N.nin] staj kurulundaki tüm stajer avukat ve öğrencilerine, herkese, bütün avukatlara anlatacağım' şeklinde beyanlarda bulunduğu, tanığın bu beyanları mahkeme aşamasında da tekrarladığı, sanığın da arama yaptığını kabul ettiği, her ne kadar sanık Şerafettin DEMİRCİ üzerine atılı sair tehdit eylemini inkar etmiş ise de taraflar arasında bir çok şikayet ve davaların bulunduğu, tanığın anlatımları katılan [N.S.nin] beyanlarını doğruladığı ve sanığın üzerine atılı, taraflar arasında bulunan ancak daha açıklanmayan onu rezil edeceğim, onun ne mal olduğunu anlatacağım şeklinde sair tehdit suçunu işlediği anlaşılmakla, sanığın katılana yönelik olarak [A.D.ye] hitaben katılana iletme kastıyla sair tehditte bulunduğu sabit olmakla takdiren alt sınırdan uzaklaşılmak suretiyle sanığın TCK'nun 106/1-2.cümlesi uyarınca cezalandırılmasına karar verilmiş[tir]."

9. Başvurucu, kararı 18/5/2023 tarihinde öğrendikten sonra 29/5/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

11. Başvurucu; gerekçeli kararda hangi delile üstünlük tanındığının gösterilmediğini, olayın gerçekleşme şekline ilişkin delillerin gerekçede açıklanmadığını, esasa etkili savunmalarına cevap verilmediğini ve tehdit suçunun unsurlarının kararda tartışılmadığını ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurunun öncelikle kabul edilebilirlik kriterleri yönünden değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş; ayrıca somut olay ele alınırken mevzuat hükümleri ile konuya ilişkin yer verilen Anayasa Mahkemesi kararlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca Anayasa Mahkemesinin gerekçeli karar hakkı bağlamındaki görevinin uyuşmazlığın esası yönünden önem taşıyan meselelere ilişkin olarak derece mahkemelerinin ilgili ve yeterli bir gerekçe ortaya koyup koymadıklarının incelenmesinden ibaret olduğu, derece mahkemesinin gerekçelerinin hukuka uygun olup olmadığını denetleme gibi bir görevi bulunmadığı gibi derece mahkemesi kararlarındaki hukuka aykırılıkları gidermenin de görevi olmadığı belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı formda ileri sürdüğü şikâyetlerle benzer açıklamalarda bulunmuştur.

13. Başvuru, adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan gerekçeli karar hakkı kapsamında incelenmiştir.

14. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

15. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi, gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

16. Anayasa Mahkemesinin gerekçeli karar hakkı bağlamındaki görevi, uyuşmazlığın esası yönünden önem taşıyan meselelere ilişkin olarak yargı mercilerinin ilgili ve yeterli bir gerekçe ortaya koyup koymadıklarını incelemekten ibarettir. Anayasa Mahkemesinin yargı mercilerinin açıkça keyfî olmadığı veya bariz bir takdir hatası içermediği sürece gerekçelerini denetleme gibi bir görevi olmadığı gibi söz konusu kararlardaki hukuka aykırılıkları gidermek de Anayasa Mahkemesinin görevi değildir (Halit Kabadağ [1. B.], B. No: 2019/3589, 23/11/2021, § 30).

17. Gerekçeli karar incelendiğinde, müşteki ve tanık A.D.nin soruşturma ve kovuşturma aşamalarında verdiği birbiriyle uyumlu beyanları doğrultusunda başvurucunun müştekiye iletilmesi kastıyla tehdit içerdiği belirtilen sözleri söylediği kabul edilerek mahkûmiyet sonucuna varıldığı görülmektedir. Kararda başvurucunun yapılan telefon görüşmesini inkâr etmediği ve tanık beyanının müşteki anlatımını doğruladığı da belirtilmiştir (bkz. § 8). Ayrıca tehdit suçunu oluşturduğu kabul edilen sözler, kararda ayrı ve açık olarak gösterilmiştir. Başvurucu ise yardım istemek amacıyla aradığı tanıkla yaptığı telefon görüşmesinde tehdit içeren söz söylemediğini kaldı ki iddia edilen sözlerin tehdit suçunun unsurlarını oluşturmadığını ileri sürmüştür (bkz. § 4). Mahkemenin müşteki ve tanık beyanları doğrultusunda yaptığı hukuki nitelendirmeye bağlı olarak başvurucunun tehdit suçunu işlediğine yönelik ortaya koyduğu gerekçenin açıkça keyfî olmadığı ve bariz bir takdir hatası içermediği görülmektedir [benzer sözlerin atılı suçu oluşturacağına ilişkin birçok karar arasından bkz. Yargıtay 4. Ceza Dairesinin 14/12/2020 tarihli ve E.2017/11595, K.2020/19533; 14/11/2019 tarihli ve E.2015/20188, K.2019/17879 ve 15/1/2019 tarihli ve E.2017/22013, K.2019/260 sayılı kararları]. Bu doğrultuda mahkûmiyet kararının ilgili ve yeterli gerekçe içermediğinden söz etmek mümkün görünmemektedir. Sonuç olarak somut olayda yapılan açık yargılama sonunda tarafların, davanın sonucuna etkili olabilecek tüm iddia ve savunmalarının tartışıldığı ve kararda hükme ulaşılması için yeterli gerekçe bulunduğu görülmektedir.

18. Açıklanan gerekçelerle başvurunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin

iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

19. Başvurucunun; sadece tanık beyanıyla ceza verilmesi, birleştirme yapılmaması, iddia konusu sözlerin tehdit suçunu oluşturmaması ve şüpheye rağmen mahkûmiyet kararı verilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Ahmet Sağlam ([2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013, §§ 43-46) ve Yasemin Ekşi ([1. B.], B. No: 2013/5486, 4/12/2013, §§ 23-36) kararları doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması, kesinleşmemiş diğer kovuşturma dosyasının delil olarak yargılandığı dosyada dikkate alınması nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının kararda bu dosyaya bağlı olarak başvurucunun suçlu olduğu yönünde bir çıkarımda bulunulmadığı dikkate alınarak Galip Şahin ([1. B.], B. No: 2015/6075, 11/6/2018, §§ 47, 48) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 2/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

GÖKHAN DİŞDİŞ

B. No: 2023/50081 | Karar tarihi: 02.09.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/50081

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

GÖKHAN DİŞDİŞ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/50081)

Karar Tarihi: 2/9/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : Gökhan DİŞDİŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, mahkûmiyet hükmünde başvurucunun karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddialarının karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucunun, soruşturma ve kovuşturma evrelerinde gerçekleştirilen işlemler nedeniyle başka temel haklarının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetleri de bulunmaktadır.

2. Başvurucu, bireysel başvuruya konu olayların geçtiği tarihte Amasya Piyade Eğitim Tugay Komutanlığında üsteğmen olarak görev yapmaktadır.

3. 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe girişimi sonrasında Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) yönelik yürütülen soruşturmalar ve adli makamlarca alınan ifadeler doğrultusunda örgüt hiyerarşisi içinde üst konumda bulunan kişilerin örgüt içi iletişimi sağlamak amacıyla örgütün askerî mahrem yapılanmasında yer alan ve örgütte kendilerinden alt konumda olan kişileri, tespit edilmeyi zorlaştıracak şekilde önceden belirlenen tedbir kuralları doğrultusunda ankesörlü/kontörlü sabit hatlardan aradıklarına dair bilgilere ulaşılması üzerine İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca (Başsavcılık) örgütün bu ildeki askerî mahrem yapılanmasına mensup kişilerin belirlenmesi amacıyla soruşturma başlatılmıştır.

4. Başsavcılık, soruşturma kapsamında tespit edilen 248 sabit hat üzerinde yapılan inceleme sonucunda belirlenen sabit hatlar içinde bulunan yedi sabit hattan başvurucunun da arandığının anlaşılması üzerine başvurucuyu FETÖ/PDY üyesi olduğu şüphesiyle soruşturmaya dâhil etmiştir.

5. Başvurucuyla ilgili düzenlenen 15/4/2019 tarihli analiz raporunda başvurucunun 8/8/2012 ve 9/7/2014 tarihleri arasında İstanbul'da bulunan yedi farklı sabit hattan/ankesörden toplam on bir defa ardışık olarak arandığı ve 0216...30 numaralı sabit hattın 1. grup ardışık olarak başvurucuyla birlikte üsteğmen olarak görev yapan R.Ç.yi de aradığı belirtilmiştir.

6. Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma şüphesiyle 26/4/2019 tarihinde gözaltına alınmıştır. Başvurucu; ifadesinde ardışık aramaya konu cep telefonunu kendisinin kullandığını, İstanbul, Şırnak, Hakkâri ve Amasya'da görev yaptığını, sabit hatlardan çarşı iznine ya da hastaneye çıkan askerler tarafından aranmış olabileceğini, analiz raporunda belirtilen ardışık aramaları hatırlamadığını ve terör örgütüyle hiçbir bağlantısının olmadığını beyan etmiştir. İstanbul 7. Sulh Ceza Hâkimliğindeki sorgusunda 2014 yılında gerçekleştiği söylenen aramaların abisiyle ilgili olduğunu ve R.Ç.yi dönem arkadaşı olması nedeniyle tanıdığını ileri süren başvurucu, anılan suçtan 29/4/2019 tarihinde tutuklanmıştır.

7. Soruşturma kapsamında başvurucunun ByLock kullanıcı kaydının bulunmadığı, Asya Katılım Bankası AŞ. (Bank Asya) hesabının olmadığı ve yine FETÖ/PDY ile irtibatlı kurum, dernek ya da sendika üyeliğine rastlanmadığı anlaşılmıştır.

8. Başsavcılıkça başvurucunun terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması talebiyle 7/5/2019 tarihli iddianame düzenlenmiştir. İddianamede başvurucuya atılı eylemlere değinilmeden önce FETÖ/PDY'nin askerî mahrem yapılanmasına, bu yapılanmada yer alan kişilerin örgüt hiyerarşisi içindeki konumlarına, bu konumlara dair örgüt tarafından yapılan adlandırmalara ve yapılanmanın ankesörlü hatlar üzerinden tedbir kuralları doğrultusunda yaptığı iletişime ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Başvurucu yönünden yapılan değerlendirme kısmında ise öğrenci konumunda olan başvurucunun yedi farklı sabit hattan/ankesörden toplam on bir defa ardışık olarak örgütün askerî mahrem sorumlusu tarafından arandığı ve 0216...30 numaralı sabit hattın başvurucuyla birlikte üsteğmen olarak görev yapan R.Ç.yi de aradığı belirtilerek atılı suçu işlediği iddia edilmiştir.

9. İddianamenin kabulü ile açılan dava, İstanbul 37. Ağır Ceza Mahkemesince görülmeye başlanmış; başvurucunun temadi eden eylemlerinin Amasya'da yakalanmasıyla kesildiği gerekçesiyle 27/5/2019 tarihinde yetkisizlik kararı verilmiştir. Yetkisizlik kararı sonrasında Amasya 2. Ağır Ceza Mahkemesince duruşma hazırlığı işlemleri yapılmıştır. 2/7/2019 tarihli Tensip Tutanağı'nda diğerlerinin yanı sıra başvurucuyla ardışık olarak aranan R.Ç.nin dinlenmesine ve başvurucunun çalıştığı yer kolluk birimlerinden başvurucu hakkında ardışık arama kaydının olup olmadığının sorulmasına karar verilmiştir.

10. Yargılama üç celsede tamamlanmıştır. Birinci celse öncesinde başvurucunun çalıştığı Hakkâri, Şırnak ve Amasya'da ardışık arama kaydının bulunmadığına dair yazı cevapları dosyaya gönderilmiştir. Başsavcılık, İstanbul'dan yapılan ardışık arama kayıtlarını Mahkemeye sunmuştur. 20/8/2019 tarihli birinci celseye başvurucuyla birlikte R.Ç. katılmıştır. Başvurucu; birinci celse yaptığı savunmasında yapılan aramaları hatırlamadığını, içeriği ve kiminle yapıldığı belli olmayan aramaların terör örgütü üyeliğini göstermeyeceğini ve ardışık arandığı belirtilen R.Ç.yi sadece dönem arkadaşı olması nedeniyle tanıdığını beyan etmiştir. Sabit hat ve ankesörlerden yapılan aramaların çarşı iznine çıkan askerler tarafından yapılmış olabileceğini beyan eden başvurucu, örgütle irtibatının bulunmadığını

da ifade etmiştir. Duruşmada dinlenen R.Ç. başvurucuyu astsubay okulundan tanıdığını, başvurucuyla birlikte kendisini arayan kişiyi hatırlamadığını ve birlikte sohbete katılmadıklarını ifade etmiştir. Mahkeme, birinci celse sonunda başvurucunun tahliyesiyle birlikte dosyanın esas hakkında mütalaanın sunulması amacıyla Başsavcılığa tevdiine karar vermiştir.

11. İkinci celse öncesinde sunulan esas hakkında mütalaada başvurucuya ait cep telefonunun örgütsel iletişim amacıyla ardışık olarak arandığı belirtilerek başvurucunun atılı suçtan cezalandırılması talep edilmiştir. Başvurucu; savunmasında ardışık arama kayıtlarının hukuka aykırı elde edildiğini, HTS kayıtlarının ardışık arama kayıtlarıyla örtüşmediğini ve arama kayıtlarının tek başına suçun işlendiğini göstermeyeceğini ileri sürmüştür. Mahkeme, ikinci celseyi HTS kayıtlarının istenilmesi ve gelen kayıtlar üzerinde ardışık arama kayıtları doğrultusunda bilirkişi incelemesi yapılması amacıyla ertelemiştir.

12. 17/1/2020 tarihli bilirkişi raporunda yer verilen tespitler şu şekildedir:

i. Başvurucuya ait cep telefonunun 25/2/2014 tarihinde 0216...00 numaralı sabit hattan arandığı ancak sabit hattın başvurucudan sonra aradığı kişinin asker olmaması nedeniyle yapılan bu aramanın ardışık arama olmadığı,

ii. Başvurucuya ait cep telefonunun 31/5/2014 tarihinde 0216...00 numaralı sabit hattan arandığı ancak sabit hattın başvurucudan sonra aradığı kişi bulunmaması nedeniyle yapılan bu aramanın ardışık arama olmadığı,

iii. Başvurucuya ait cep telefonunun 9/7/2014 tarihinde 0216...78 numaralı sabit hattan aranmış ise de bu aramanın ardışık arama olmadığı,

iv. Başvurucuya ait cep telefonunun 25/4/2014 tarihinde 0216...64 numaralı sabit hattan arandığı, başvurucudan önce aranan N.P.nin kamu görevlisi ve asker olmaması nedeniyle yapılan bu aramanın ardışık arama olmadığı,

v. Başvurucuya ait cep telefonunun 9/2/2014 tarihinde 0216...19 numaralı sabit hattan aranmış ise de yapılan bu aramanın ardışık arama olmadığı belirtilerek sonuç olarak başvurucunun kamuya açık ankesör soruşturmalarında tespit edilen sabit hatlardan ardışık aranmasının bulunmadığı değerlendirilmiştir.

13. Başvurucu, üçüncü celse yaptığı savunmasında önceki savunmalarından farklı olarak HTS kayıtları doğrultusunda dosyaya sunulan bilirkişi raporunun ardışık olarak aranmadığını ortaya koyduğunu beyan etmiştir.

14. Mahkemece başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işlediği sabit kabul edilerek örgüt üyeliği suçundan 6 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Gerekçeli kararda ilk olarak örgütsel faaliyetlerin deşifre olmaması için örgütün kendi hiyerarşisinde belirlediği ve tedbir olarak adlandırılan gizlilik kurallarının uygulandığı, örgüt üyesi olan askerî personelle/öğrencilerle örgütsel faaliyetler kapsamında ilişkili/irtibatlı olan ve sivil imam olarak tabir edilen şahısların tedbir kuralları çerçevesinde ankesörlü/kontörlü telefon hatları üzerinden irtibat kurdukları belirtilmiştir. Gerekçeli kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"...Dosya kapsamında mevcut inceleme tutanağına göre; Sanığın [başvurucu] kullanımında olan 0532.....95 nolu GSM hattının 0216.....00 nolu sabit hattan 23.11.2013 tarihinde asker şahıs [R.Ç.] ile ardışık olarak arandığı, yine 25.02.2014 tarihinde aynı sabit hattan örgütsel olduğu değerlendirilen aranmasının olduğu, 25.04.2014 tarihinde 0216.....64 nolu sabit

hattan örgütsel olduğu değerlendirilen aranmasının olduğu, tüm irtibat baz görüşme kayıtlarına göre farklı tarihlerde İstanbul ve İzmir iline ait sabit hatları 13 kez aradığı, tüm irtibat karşı baz görüşme kayıtlarına göre farklı tarihlerde İstanbul iline ait sabit hatlardan 8 kez arandığı hususlarının tespit edildiği,

Dosya kapsamında mevcut bilirkişi raporuna göre; 0216.....00 nolu sabit hattan yapılan 25.02.2014 tarihli aramanın, 0216.....8 nolu sabit hattan yapılan 31.05.2014 tarihli aramanın, 0216.....78 nolu sabit hattan yapılan 09.07.2014 tarihli aramanın, 0216.....64 nolu nolu sabit hattan yapılan 25.04.2014 tarihli aramanın, 0216.....19 nolu sabit hattan yapılan 09.02.2014 tarihli aramanın ardışık olarak yapılan aramalar olmadığı ve sanık adına kayıtlı 0532.....95 nolu GSM hattının sabit hatlardan ardışık olarak aranmasının tespitinin yapılamadığının belirtildiği, bilirkişi raporunda daha önce ardışık olarak arandığı tespit edilen ve iddianame düzenlenmesine temel teşkil eden ve sabit numaralardan yapılan diğer aramaların ardışık arama olmadığı belirtilmiştir. Dolayısıyla bu raporla iddianameye esas teşkil eden tespit arasında bir çelişki yoktur ... Dolayısıyla bilirkişi raporu sanığın bir kısım aramalarının ardışık niteliğinde olmadığına ilişkindir. Ardışık arama olarak tespit edilen aramaların bu niteliğini ortadan kaldırır nitelikte değildir.

Gizlice buluşulan, özel telefon numaralarından dahi aranmayan, zorunluluk hasıl olunca ankesörlü telefondan-sabit hatlardan haberleşilen, kod adı kullanılan, örgüt deyimiyle 'abi'lerin özel bilgileri sorgulanamayan, şahısların mahrem imamların arasında bir eşya gibi devredildiği, kalınan evlerin sık sık değiştirildiği, ortak bir eve yönlendirilmek şeklinde ve yine lojmanda toplanmamak sivil evlerde bir araya gelmek gibi tedbirlerin alındığı her işlemin bilhassa kayıt dışı yapıldığı, tedbir adı altında ima ile göz ile namaz kılınılmasının tavsiye edildiği asker mahrem yapıda; sanığın adına kayıtlı olan 0532.....95 nolu GSM hattının tüm irtibat baz görüşme kayıtlarına göre farklı tarihlerde İstanbul ve İzmir iline ait sabit hatları 13 kez aradığı, tüm irtibat karşı baz görüşme kayıtlarına göre farklı tarihlerde İstanbul iline ait sabit hatlardan 8 kez arandığı, sanığın adına kayıtlı olan 0532....95 nolu GSM hattının 0216.....00 nolu sabit hattan 23.11.2013 tarihinde asker şahıs [R.Ç.] ile ardışık olarak arandığı tespit edilen sanığın örgüt üyesi olduğu kanaat edilmiştir.

...

Yukarıda anlatılan deliller ve mahkememizce yapılan değerlendirmeler sonucunda; somut olaya bakıldığında sanığın kullanımındaki GSM hattı ile sabit kontörlü telefonlarla yaptığı ardışık ve münferit görüşmeler dikkate alındığında örgütün mahrem hizmetler sınıfına tabi olduğu, FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün 'mahrem hizmetler' adı altında Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde büyük bir gizlilik içerisinde yapılandığı, TSK da görevli asker şahıslardan sorumlu örgüt elemanlarının örgüt mensubu asker şahıslar ile yüz yüze, bakkal, market ve büfelerdeki kontörlü telefon ya da ankesörlü telefonlar vasıtasıyla örgütsel buluşma öncesi buluşma yapılacak yerin ve zamanının tespiti amacıyla irtibat kurdukları, bu tedbirin terör örgütünce deşifre olmamak adına geliştirildiği ... dosya kapsamı itibariyle sanığın örgüt içerisinde uzun süre yer alan şahıslardan olduğu, sanığın örgütün illegal yapılanmasını bildiği, sanığın bu eylemlerinin, silahlı terör örgütü üyeliği için aranan hiyerarşik-organik bağ, çeşitlilik, süreklilik, yoğunluk kriterlerine uyması, sanık ile örgüt arasında hiyerarşik ilişkinin oluşması nedeniyle suçun maddi ve manevi unsurlarının oluştuğu, sanığın örgütün askeri mahrem yapılanmasında öğrenci konumunda olduğu, sanığın bu şekilde FETÖ/PDY silahlı terör örgütü ile organik bağ içine girip hiyerarşik yapısına dahil olarak silahlı terör örgütü üyeliği suçunu işlediği sabit görülmüş, sanığın atılı suçu inkara yönelik olan savunmasına yukarıda açıklanan delillerin mahiyeti ve ispat gücü

dikkate alındığında mahkememizde herhangi bir tereddüt yaşanmadığından itibar edilmemiş, bu sebeple üzerine atılı FETÖ-PDY Silahlı Terör Örgütüne üye olma suçunun sabit olduğu mahkememizce kabul edilmiştir."

15. Başvurucu; mahkûmiyet kararına karşı sunduğu istinaf dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra kararın gerekçesiz olduğunu, aranma kayıtlarıyla örgütsel ilişkinin ortaya konulamadığını, HTS kayıtlarının hukuka aykırı delil olduğunu, bilirkişi raporundaki lehe değerlendirmelerin dikkate alınmadığını ve içeriği tespit edilemeyen sabit hatlardan yapılan aramaların suçun işlendiğini göstermeyeceğini ileri sürmüştür. Başvurucunun istinaf talebi, Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesince (İstinaf Dairesi) "Sanığın kullanımındaki GSM hattı ile 13 kez ankesörlü telefonlardan tekil arandığı, 1 kez [R.Ç.] adlı şahıs ile İstanbul piyade okulunda kursiyer oldukları dönemde ardışık olarak arandığı..." belirtilerek 7/7/2020 tarihinde esastan reddedilmiştir.

16. İstinaf Dairesinin kararı sonrasında sunulan temyiz dilekçesinde de aynı hususları tekrar eden başvurucu, suçun unsurlarının oluşmadığını ve bilirkişi raporlarının ardışık aranma kabulüyle çelişkili olduğunu belirtmiştir. Yargıtay 3. Ceza Dairesi (Ceza Dairesi) istinaf talebinin esastan reddine ilişkin İstinaf Dairesi kararını "...sanığın kendi adına kayıtlı ve kullanımında olan 0532...95 numaralı GSM hat üzerinden, İstanbul ilinde bulunan ücret karşılığı kullanıma sunulan ankesör/sabit hatlı telefonlardan toplamda 8 kez aranma kaydının bulunduğu, ayrıca 23.11.2013 tarihinde askeri personel [R.Ç.] ile ardışık şekilde arandığı..." şeklinde açıklayarak 16/2/2023 tarihinde onamıştır.

17. Başvurucu, nihai kararı 5/5/2023 tarihinde öğrendikten sonra 5/6/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

18. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

19. Başvurucu, adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

20. Başvurucu; ardışık aranma kayıtlarının bilirkişi raporlarıyla çeliştiğine, bilirkişi raporuyla ardışık aranma kaydının bulunmadığının tespit edilmesi nedeniyle ceza verilemeyeceğine yönelik esasa etkili savunmalarının Mahkemece ve kanun yolu mercilerince verilen kararlarda tartışılmadığını ve yine bilirkişi raporunun göz ardı edildiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

21. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurunun öncelikle kabul edilebilirlik kriterleri yönünden değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş, ayrıca somut olay ele alınırken mevzuat hükümleri ile konuya ilişkin yer verilen Anayasa Mahkemesi kararlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca somut olayda mahkemelerin ilgili hukuk kurallarını yorumlayarak vardığı sonuç ve bu sonuca ilişkin gerekçelerinin açıkça keyfî olduğu veya bariz bir takdir hatası içerdiğinin söylenemeyeceği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı formda ileri sürdüğü şikâyetlerle benzer açıklamalarda bulunmuştur.

22. Başvuru, adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı bağlamında incelenmiştir.

23. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

24. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

25. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

26. Somut olayda istinaf ve temyiz denetiminden geçerek kesinleşen gerekçeli karara göre başvurucunun FETÖ/PDY'ye üye olma suçundan mahkûm olmasında dayanılan delil, İzmir ve İstanbul'da bulunan büfe ve market gibi yerlerin sabit telefon numaraları üzerinden 2012/2014 yılları arasındaki farklı tarihlerde on üç defa, karşı baz bilgilerine göre ise yine farklı tarihlerde İstanbul'da bulunan sabit hatlardan sekiz defa örgütsel amaçla arandığına ilişkin HTS kayıtlarıdır. Mahkeme kararında başvurucuyla birlikte asker olarak görev yapan ve tanık olarak dinlenen R.Ç.nin de ardışık olarak arandığı ayrıca ardışık olarak aranan R.Ç. hakkında benzer suçtan yürütülen kovuşturma bulunduğu açıklanmıştır. Bu noktada Başsavcılığın, Mahkemenin ve Ceza Dairesinin ardışık aranma sayısıyla ilgili değerlendirmelerinin farklı olduğu da vurgulanmalıdır.

27. Yargıtay, kişilerin sabit veya ankesörlü hatlarla örgütsel iletişim kurma yöntemi uyarınca FETÖ/PDY'nin mahrem yapılanmasına dâhil olup olmadıklarının hukuki bir kesinlik içinde ortaya konulabilmesi için -somut olayın özelliğine göre- yapılması gerekli görülen araştırma işlemlerini içtihatlarında açıkça belirlemiştir (bkz. Murat Albayrak [GK], B. No: 2020/16168, 8/3/2023, §§ 127-132. Ayrıca bkz. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 20/11/2024 tarihli ve E.2024/705, K.2024/15150; 19/11/2024 tarihli ve E.2022/6992, K.2024/14586; 21/10/2024 tarihli ve E.2022/3927, K.2024/11894 sayılı kararları).

28. Bu çerçevede Yargıtayın anılan kararlarında sanıkla birlikte ardışık arandığı tespit edilen kişiler hakkında herhangi bir soruşturma ya da kovuşturma olup olmadığının araştırılması, ardışık aranan diğer şahıslar hakkında soruşturma bulunması hâlinde bu kişilerin tüm aşama ifadelerinin getirtilerek gerekirse tanık olarak dinlenmesinin sağlanması, sanığın kullandığını bildirdiği GSM hattı dışında operasyonel ve/veya patates hat kullanıp kullanmadığına yönelik yetkili kurumlar nezdinde araştırma yapılması gerektiği

vurgulanmıştır. Ayrıca sanıkların bütün görev yerlerini kapsayan HTS kayıtları getirtilerek üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi sonucunda “gerçekleştirilen arama sayısı, aramaların ardışık ya da periyodik olup olmadığı, aramaların gerçekleştirildiği saatler, konuşma süreleri, farklı ankesörlü telefonlardan aranıp aranmadıkları, ardışık aramaya dâhil olan şahısların aynı kuvvete mensup ve aynı rütbede olup olmadıkları, aramaları gizlemek için herhangi bir şifreleme yönteminin kullanılıp kullanılmadığı” hususlarını gösterir analiz inceleme ve tespit raporunun düzenlettirilmesi, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde (UYAP) araştırma yapılarak sanık hakkında herhangi bir ifade yahut beyan bulunup bulunmadığının araştırılması, varsa onaylı örneklerinin getirilerek duruşmada 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 217. maddesi uyarınca sanık ve müdafiine okunması, anılan Kanun'un 210. maddesi kapsamında tek veya belirleyici ifade yahut beyan sahiplerinin duruşmada tanık sıfatı ile dinlenerek sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerektiği de ifade edilmiştir (bkz. R.T. [GK], B. No: 2021/47924, 29/5/2025, § 30).

29. Başvurucu; yargılamanın tüm aşamalarında ardışık ve periyodik arama kayıtlarının örgütsel saikle yapıldığına dair delil bulunmadığını, bilirkişi raporuyla ardışık arama kayıtlarının birbiriyle uyumsuz olduğunu ve çarşı iznine çıkan askerlerin kendisini sabit hatlardan aramış olabileceğini ileri sürmüştür (bkz. § 10-16).

30. Gerekçeli karar içeriği ve hükme esas alınan deliller dikkate alındığında başvurucunun sabit hat ve/veya ankesörlü telefonlar üzerinden örgütün hücre tipi yapılanmasına ait haberleşme ağına dâhil olduğuna ilişkin tespitlerin mahkûmiyet kararına götüren tek delil olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. Bu noktada başvurucuyla ardışık arandığı tespit edilen kişi/kişiler hakkında herhangi bir soruşturma ya da kovuşturma olup olmadığının araştırılması, bu kişilerin tüm aşama ifadeleri getirtilerek gerekirse tanık olarak dinlenmesinin sağlanması, başvurucunun kullandığını bildirdiği GSM hattı dışında operasyonel ve/veya patates hat kullanıp kullanmadığına yönelik yetkili kurumlar nezdinde araştırma yapılması ve bütün görev yerlerini kapsayan HTS kayıtları getirtilerek üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi sonucunda analiz inceleme ve tespit raporunun düzenlettirilmesi gerektiği Yargıtay kararlarından anlaşılmaktadır. Ayrıca gerekirse UYAP'ta araştırma yapılarak başvurucu hakkında herhangi bir ifade yahut beyan bulunup bulunmadığı, varsa onaylı örneklerinin getirilerek duruşmada başvurucu ve müdafiine okunması, gerekirse de ifade yahut beyan sahiplerinin duruşmada tanık sıfatı ile dinlenerek sonucuna göre başvurucunun hukuki durumunun belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Mahkemece başvurucuyla ilgili operasyonel hat araştırması yapılmadığı, başvurucuyla ardışık olarak aranan kişilerin tamamının araştırılmadığı ve alınan bilirkişi raporunun başvurucunun görev yaptığı tüm yerleri kapsamadığı görülmektedir. Dolayısıyla muhakeme sürecinde elde edilen deliller ve Mahkemenin gerekçesi dikkate alındığında kişilerin sabit hat ve/veya ankesörlü telefonlar üzerinden örgütün hücre tipi yapılanmasına ait haberleşme ağına dâhil olup olmadıklarının belirlenmesi açısından Yargıtay tarafından ilkesel olarak ortaya konulan ve adli makamlarca yapılması gerekli görülen araştırmaların somut olayda yerine getirilmediği anlaşılmaktadır.

31. Mahkemece başvurucunun savunmalarında dile getirilen bu hususlarla ilgili bir araştırma veya değerlendirme yapılmamıştır. Savunmaya ilişkin olarak belirtilen olguların kararın sonucunu değiştirebilme ihtimali olan iddialar olduğu, başka bir deyişle davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte bulunduğu ve bu konularda Mahkemece herhangi bir açıklama yapılmadığı anlaşılmaktadır (bkz. § 14). Bu nedenle yargılama süreci bir bütün

olarak değerlendirildiğinde başvurucunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

32. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

33. Başvuruda gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre adil yargılanma hakkı kapsamındaki diğer şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

B. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

34. Başvurucu, yeterli somut delil olmadan gerçekleştirilen tutuklamanın hukuka aykırı olduğunu iddia etmiştir.

35. Başvurucunun suç isnadına bağlı tutulduğu muhakeme süreci itibarıyla kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Mehmet Emin Kılıç ([2. B.], B. No: 2013/5267, 7/3/2014, §§ 19-32) ve Mehmet Şimşek ([1. B.], B. No: 2018/10953, 22/7/2020) kararları doğrultusunda süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

36. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 600.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

37. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

38. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

39. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurucunun manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

Ç. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Amasya 2. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2019/315, K.2020/30) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

İSMAİL ER

B. No: 2023/96656 | Karar tarihi: 02.09.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/96656

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

İSMAİL ER BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/96656)

Karar Tarihi: 2/9/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Tolga BAŞBOZKURT

Başvurucu : İsmail ER

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, sosyal medya üzerinden başkasına ait kişisel verileri paylaşması nedeniyle hapis cezasına mahkûm edilmenin ifade ve basın özgürlüklerini ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 10/11/2023 tarihinde yapılmıştır.

3. Komisyonca başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

6. Başvurucu, gazeteci olup aynı zamanda spor yazarlığı da yapmaktadır. Müşteki R.D. ise tanınmış eski bir futbolcu olup olayların geçtiği tarihte ve hâlen ulusal düzeyde yayın yapan bir televizyon kanalında spor yorumculuğu yapmaktadır.

7. Müşteki İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) 27/5/2022 tarihinde verdiği dilekçeyle başvurucunun sosyal medya hesabı üzerinden yaptığı paylaşımlarda anne adı, baba adı, doğum yeri, medeni hâli, aylık kazancı ve soruşturma numarası gibi kişisel bilgilerini paylaştığı gerekçesiyle suç duyurusunda bulunmuştur. Müşteki dilekçesinde söz konusu paylaşımları dilekçe ekinde Başsavcılığa sunmuştur. Suç duyurusuna konu edilen başvurucunun paylaşımlarında, müştekinin Başsavcılığın bir soruşturması kapsamında şüpheli olarak verdiği ifade tutanağına ait görseller yer almaktadır. Aleni olarak paylaşılan bu görsellerde müştekiye ait kişisel bilgilerin sansürlenmediği, ayrıca başvurucunun buna dair yorumlar da yaptığı görülmektedir. Başvurucunun yorumları şu şekildedir:

"Aaa bak sen şu işe [R.D.]in firari fetöcü Avukatı [C.M.] yakalanmış, fetö terör örgütü üyeliğinden tutuklanmıştır. [R.D.] @ntvspor'dan herkese fetöcü diye bol keseden iftira atarken avukatla olan ilişkisini de bir açıklasan da öğrensek. 4 gözle bekliyorum!...

15 Temmuz öncesi FETÖ Avukatı [C.M.]yu kulüp başkanları ile tanıştıran [R.D.] dalga geçiyor 'Eskiden İşçi partiliydim, oyumu CHP'ye verdim. [M.E.]ı severim. Ak Partiye oy vermem. Benden başka Cumhurbaşkanına kimse yaklaşamaz' mesajı komik! @tcbestepe' paylaşımını alıntılayarak 10/5/2020 tarihinde şu şekilde yorum yapmıştır 'Maske Düştü: İsmini sürekli kalkan olarak kullandığı çevre tarafından kovulan, Medyayı, futbolcu arkadaşlarını sürekli Fetöcü diye suçlayan, geçen ay Eyüp'te @TC_icisleri tarafından yakalanan [R.D.]'in Avukatı [C.M.]nun itirafları, ilişkiler ağı ortalığa sarsacak.

Çok doğru tespit @fimed06 Tv ekranlarını silah gibi kullanıp menfaatlerine ters düşenlere iftira atan [R.D.], @tcbestepe yakın gösterip aranan yada sakladığı Avukatı [C.M.]yu hangi amaçla kulüp başkanlarıyla tanıştırmasının amacı neydi. @trtspor açıklamalı"

8. Soruşturma kapsamında başvurucu hem kollukta hem de Başsavcılıkta verdiği savunmasında, müştekinin kişisel verilerini paylaşmak gibi bir amacının olmadığını sadece müştekinin 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen darbe girişimine kadar olan süreçte vekili olan C.M.nin yakalandığına dair bilgiyi paylaşmak istediğini ifade etmiştir. Başvurucu savunmasında ayrıca müştekiye ait söz konusu ifade tutanağının Oda TV dâhil birçok basın yayın organında paylaşıldığını, kendisinin de bu tutanağı oradan aldığını belirtmiştir.

9. Başsavcılık başvurucunun yaptığı paylaşımlar nedeniyle hakkında kişisel verileri hukuka aykırı şekilde ele geçirmek veya yaymak suçundan 8/6/2022 tarihinde iddianame tanzim etmiştir. İddianamede, başvurucunun paylaştığı ifade tutanağında müştekiye ait kişisel bilgilerin sosyal medya hesabı üzerinden herkesin görebileceği şekilde paylaşıldığı belirtilmiştir. İstanbul 59. Asliye Ceza Mahkemesi (Asliye Ceza Mahkemesi) 16/6/2022 tarihinde iddianamenin kabulüne karar vermiştir.

10. Başvurucu, Asliye Ceza Mahkemesine 31/10/2022 tarihinde bir savunma dilekçesi sunmuştur. Başvurucu; dilekçe içeriğinde kendisinin gazeteci olduğunu, söz konusu ifade tutanağının Oda TV'nin yayımladığı "[R.] Avukatları Nereye Kaçtı" isimli haberden aldığını, müştekinin bu haber kanalıyla yakın ilişkisi olması nedeniyle bu haberi kaldırttığını ancak haberin arşivden hâlen daha ulaşılabileceğini belirtmiştir. Başvurucu ayrıca müştekinin paylaşılan kişisel bilgilerinin internet ortamında kolay bir şekilde erişilebileceğini, müştekinin kişisel bilgilerini ele geçirmek gibi bir kastının olmadığını ifade etmiştir.

11. Asliye Ceza Mahkemesinin 3/3/2023 tarihli ilk duruşmasında başvurucu savunmasını yapmıştır. Başvurucu savunmasında 31/10/2022 tarihli savunma dilekçesindeki ifadelerini tekrar ederek söz konusu haberi Oda TV'nin internet sitesinden aldığını belirtmiştir.

Başvurucu müdafii aynı duruşmada ayrıca ifade tutanağının yayımlandığı diğer haber siteleri hakkında da müştekinin herhangi bir şikâyetinin bulunup bulunmadığının araştırılmasını talep etmiştir. Ancak Asliye Ceza Mahkemesi tarafından başvurucu müdafinin talepleri hakkında herhangi bir karar verilmemiştir.

12. Yapılan yargılama sonucunda, ilk derece mahkemesi başvurucu hakkında kişisel verileri hukuka aykırı şekilde ele geçirmek veya yaymak suçundan 2 yıl 1 ay hapis cezasına hükmetmiştir. Asliye Ceza Mahkemesi kararında şu hususları belirtmiştir:

"... gazeteci olan sanığın katılanla ilgili olarak İstanbul C.Başsavcılığınca düzenlenen ve katılanın kişisel bilgileri olarak değerlendirilebilecek olan ana ve baba adı, doğum yeri, nüfusa kayıtlı olduğu yer, medeni hali ve aylık gelirini bu bilgileri kapatarak paylaşmak imkanı varken bunu yapmayarak birden çok kez sosyal medyada paylaşmak suretiyle atılı suçu işlediği anlaşılmakla mahkumiyetine karar vermek gerekmiş..."

13. Başvurucu, yargılama sırasında ileri sürdüğü benzer iddiaları ileri sürerek Asliye Ceza Mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Bölge Adliye Mahkemesi 8/9/2023 tarihinde başvurucunun istinaf talebinin esastan reddine karar vermiş ve karar böylece kesinleşmiştir.

14. Başvurucu, nihai kararı 11/10/2023 tarihinde öğrenmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

15. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme" başlıklı 136. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

B. Uluslararası Hukuk

16. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) Von Hannover/Almanya No. 1 (B. No: 59320/00, 24/9/2004) ve Von Hannover/Almanya No. 2 (B. No: 40660/08 ve 60641/08, 7/2/2012) kararları, kamuoyunca tanınmış kişilere ait fotoğrafların yayımlanması bağlamında özel hayata saygı hakkı ile ifade özgürlüğü arasındaki dengenin nasıl kurulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Von Hannover/Almanya No. 1 kararında başvurucu, Monako Prensesi Caroline von Hannover olup Alman magazin basınında alışveriş yaparken, tatildeyken, spor yaparken veya çocuklarıyla birlikteyken çekilmiş, tamamen gündelik özel yaşamına ilişkin fotoğraflarının yayımlanmasından şikâyetçi olmuş; bu fotoğrafların yayımlanmasının yasaklanmasını talep etmiştir. Alman mahkemeleri başvurucuyu "çağdaş toplumun bir figürü" olarak nitelendirerek, özel hayatın ancak kamunun gözünden uzak "yalıtılmış alanlarda" korunabileceğini kabul etmiş ve yayın yasağı taleplerini büyük ölçüde reddetmiştir. AİHM ise bu yaklaşımın başvurucuyu fiilen sürekli basın gözetimine açık hâle getirdiğini, yayımlanan fotoğrafların herhangi bir genel yarar tartışmasına katkı sunmadığını, salt kamuoyunun merakını tatmin ettiğini belirterek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

17. Buna karşılık Von Hannover/Almanya No. 2 kararında başvurucular yine Caroline von Hannover ve eşi olup, şikâyet konusu fotoğraflar benzer şekilde gündelik yaşam anlarını içermekle birlikte, bu kez söz konusu yayınlar Monako Prensi Rainier'in hastalığı ve

hanedan üyelerinin bu süreçteki tutumu gibi bir bağlam içinde sunulmuştur. Von Hannover/Almanya No. 1 kararından sonra Alman mahkemeleri içtihatlarını değiştirerek, fotoğrafların genel yararı ilgilendiren bir tartışmaya katkı sunup sunmadığını, fotoğraf ile haber içeriği arasında olgusal bir bağ bulunup bulunmadığını ve yayınların salt merak tatmini amacı taşıyıp taşımadığını incelemiş; bazı fotoğrafların yayımlanmasına izin verirken yalnızca eğlence amaçlı olanları yasaklamıştır. AİHM, bu seçici ve gerekçeli yaklaşımı dikkate alarak ulusal mahkemelerin özel hayata saygı hakkı ile ifade özgürlüğü arasında adil bir denge kurduğunu ve devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getirdiğini kabul etmiş; bu nedenle ihlal olmadığı sonucuna varmıştır.

18. AİHM'in Von Hannover/Almanya No. 2 kararında da yer verdiği Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin özel hayatın gizliliği hakkına ilişkin 1165 (1998) sayılı kararında özel hayata saygı hakkı ile ifade özgürlüğünün demokratik toplumun temelini oluşturan ve birbirine üstün olmayan iki temel hak olduğu vurgulanmıştır. Kararda, özel hayatın yalnızca kamu makamlarının müdahalelerine karşı değil medya dâhil özel kişi ve kuruluşların müdahalelerine karşı da korunması gerektiği belirtilmiştir. Bununla birlikte, kamuya mal olmuş kişilerin toplumdaki konumları nedeniyle özel hayatlarının daha yoğun ilgi gördüğü kabul edilmekle birlikte, bu kişilerin de özel hayatlarının korunması gerektiği ifade edilmiştir. Öte yandan, kamuya mal olmuş kişilerin özel yaşamına ilişkin bazı hususların, özellikle kamu görevlerinin yerine getirilmesi veya kamu yararını ilgilendiren meselelerle bağlantılı olması hâlinde kamuoyunun meşru bilgi edinme hakkı kapsamında değerlendirilebileceği belirtilmiştir. Kararda ayrıca, özel hayatın ihlaline karşı etkili hukuki başvuru yollarının oluşturulması, medya kuruluşlarının ve gazetecilerin hukuki sorumluluğunun güvence altına alınması, paparazzi faaliyetlerinin sınırlandırılması ve medya kuruluşlarının öz denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi yönünde tavsiyelerde bulunulmuştur.

19. AİHM'in Tammer/Estonya (B. No: 41205/98, 6/2/2001) kararında başvurucu, Estonya’da bir gazetede köşe yazarlığı yapan gazetecidir. Başvurucu, dönemin eski başbakanının danışmanı olarak görev yapan ve kamuoyunda tanınan bir kişinin aile yaşamı ile siyasi kariyerine ilişkin bir röportaj yayımlamış; röportajda söz konusu kişi hakkında aşağılayıcı ve küçük düşürücü nitelikte bazı ifadeler kullanmıştır. Bunun üzerine başvurucu hakkında hakaret suçundan ceza davası açılmış ve ulusal mahkemeler başvurucunun kullandığı ifadelerin kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle mahkûmiyetine karar vermiştir. Başvurucu, ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürerek AİHM’e başvurmuştur. AİHM, siyasetçilerin ve kamuoyunca tanınan kişilerin eleştirilere sıradan bireylere göre daha fazla katlanmaları gerektiğini yinelemekle birlikte, bu durumun kişilerin şeref ve itibarlarının korunmasından tamamen vazgeçildiği anlamına gelmediğini belirtmiştir. AİHM, somut olayda başvurucunun kullandığı ifadelerin kamu yararını ilgilendiren bir tartışmaya katkı sağlamaktan ziyade ilgili kişinin kişiliğini hedef alan aşağılayıcı değer yargıları niteliğinde olduğunu değerlendirmiştir. Bu nedenle ulusal mahkemelerin ifade özgürlüğü ile başvurucunun hedef aldığı kişinin şeref ve itibarının korunması arasında adil bir denge kurdukları sonucuna ulaşan AİHM, Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

20. AİHM'in Éditions Plon/Fransa (B. No: 58148/00, 18/5/2004) kararında başvurucu, Fransa Cumhurbaşkanı François Mitterrand’ın özel doktoru tarafından kaleme alınan ve Cumhurbaşkanı’nın sağlık durumuna ilişkin bilgileri içeren bir kitabı yayımlayan yayınevidir. Cumhurbaşkanı'nın ölümünden kısa süre sonra yayımlanan kitap hakkında, tıbbi

sır saklama yükümlülüğünün ihlal edildiği gerekçesiyle ulusal mahkemelerce kitabın dağıtımının tedbiren durdurulmasına karar verilmiş, daha sonra ise dağıtım yasağı kaldırılmıştır. Başvurucu yayınevi, kitabın geçici süreyle yasaklanmasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini ileri sürmüştür. AİHM, tıbbi sırların korunmasının özel hayatın en önemli unsurlarından biri olduğunu ve bu korumanın kişinin ölümünden sonra da belirli ölçüde devam edebileceğini belirtmiştir. Bununla birlikte Mahkeme, kamuoyunu ilgilendiren tarihsel ve siyasal tartışmalar bakımından zamanın geçmesinin önem taşıdığına dikkat çekmiş; başlangıçta uygulanan geçici dağıtım yasağının meşru bir amaca hizmet ettiğini ancak yasağın uzun süre devam ettirilmesinin demokratik toplumda gerekli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu nedenle AİHM, kitabın ilk aşamada geçici olarak yasaklanmasını Sözleşme'nin 10. maddesine uygun bulmuş, buna karşılık yasağın uzun süre devam ettirilmesi nedeniyle Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Anayasa Mahkemesinin 2/9/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

22. Başvurucu; paylaştığı ifade tutanağının daha önce başka bir haber sitesinde yayımlandığını, gerçeğe aykırı haber yapmadığını bu nedenle ifade ve basın özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca, paylaşımlarının müştekinin avukatının Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) soruşturmaları kapsamında tutuklanmasına ilişkin olması nedeniyle kamunun ilgisini çeken bir içeriğe sahip olduğunu, bu nedenle haberi paylaşma ve yayma hakkı kapsamında haberi yaptığını ifade etmiştir. Başvurucu son olarak, beyan ve delillerinin yargı mercileri tarafından gözardı edildiğini belirterek adil yargılanma hakkının da ihlal edildiğini iddia etmiştir.

23. Bakanlık görüşünde; Anayasa Mahkemesinin benzer olaylarda verdiği bazı kararlara değinilerek başvurucunun ifade özgürlüğünün ihlal edilip edilmediği noktasında inceleme yapılırken görüşte değinilen Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı cevap vermemiştir.

B. Değerlendirme

24. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun iddialarının Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlükleri kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

25. Anayasa’nın "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar...

Bu hürriyetlerin kullanılması,... başkalarının şöhret veya haklarının,... korunması ... amaçlarıyla sınırlanabilir..."

26. Anayasa’nın “Basın hürriyeti” başlıklı 28. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Basın hürdür, sansür edilemez. Basımevi kurmak izin alma ve malî teminat yatırma şartına bağlanamaz.

…

Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.

Basın hürriyetinin sınırlanmasında, Anayasanın 26 ve 27 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

…”

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

27. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin bu iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

28. Mevcut başvuru incelendiğinde başvurucunun sosyal medya üzerinden yapmış olduğu paylaşımlardaki kullandığı ifadeler nedeniyle cezalandırılmadığı anlaşılmaktadır. Başvurucu R.D.nin kişisel verilerinin bulunduğu ifade tutanağının görselini paylaşması nedeniyle kişisel verileri hukuka aykırı şekilde ele geçirme veya yayma suçundan mahkûm edilmiştir. Dolayısıyla mevcut başvuruda başvurucunun cezalandırılmasına konu edilmeyen ifadeleriyle ilgili bir inceleme yapılmayacaktır.

29. Sosyal medya hesabı üzerinden yaptığı bir bilgi paylaşımı nedeniyle hakkında hapis cezasına mahkûmiyet kararı verilen başvurucunun ifade ve basın özgürlüğüne yönelik bir müdahalede bulunulduğu açıktır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

30. Anayasa’nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler,... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar,... demokratik toplum düzeninin... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

31. Yukarıda anılan müdahalenin Anayasa’nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa’nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk şartlarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

(1) Kanunilik

32. 5237 sayılı Kanun'un 136. maddesinin kanunla sınırlama ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

(2) Meşru Amaç

33. Müdahalenin başkalarının şöhret veya haklarının korunmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı kanaatine ulaşılmıştır.

(3) Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(a) İfade Özgürlüğünün Önemi ve Müdahalenin Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine

Uygun Olması

34. Anayasa Mahkemesi her zaman ifade özgürlüğünün demokratik bir toplumun zorunlu temellerinden olduğunu, toplumun ilerlemesi ve her bireyin gelişmesi için gerekli temel şartlardan birini oluşturduğunu ifade etmiştir (Mehmet Ali Aydın [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, § 69; Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 34-36). Nitekim Anayasa'nın 26. maddesinin birinci fıkrası, ifade özgürlüğüne içerik bakımından bir sınırlama getirmemekte; siyasi, sanatsal, bilimsel, akademik veya ticari düşünce ve kanaat açıklamaları gibi her türlü ifadeyi kapsamına almaktadır (Ergün Poyraz (2) [GK], B. No: 2013/8503, 27/10/2015, § 37; Önder Balıkçı [2. B.], B. No: 2014/6009, 15/2/2017, § 40). Bu bağlamda ifade özgürlüğünün siyasi ve toplumsal meseleler ile ilgili bilgileri ve fikirleri araştırmayı, edinmeyi ve paylaşmayı da içerdiği açıktır.

35. Anayasa'nın 26. maddesinde korunan ifade özgürlüğüne yapılan bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için toplumsal bir ihtiyacı karşılaması ve başvurulabilecek en son çare niteliğinde olması gerekir. Nitekim bu şartları taşımayan bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğu kabul edilemez (Bekir Coşkun, § 51; Mehmet Ali Aydın, § 68; Tansel Çölaşan [1. B.], B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51).

36. İfade özgürlüğüne yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı bir müdahale olması gerekir (Bekir Coşkun, §§ 53-55; Mehmet Ali Aydın, §§ 70-72; AYM, E.2007/4, K.2007/81, 18/10/2007).

37. Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekmektedir (Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 77; Sırrı Süreyya Önder [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 58; ayrıca bazı farklılıklarla birlikte bkz. Bekir Coşkun, § 51; Mehmet Ali Aydın, § 68; Tansel Çölaşan, § 51). Orantılılık ise bireyin hakkı ile kamunun menfaatleri arasında veya müdahalenin amacı somut olaydaki gibi başkalarının haklarını korumaksa bireylerin hak ve menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulmasına işaret etmektedir (Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, § 132; ayrıca bazı farklılıklarla birlikte bkz. Bekir Coşkun, § 57; Tansel Çölaşan, §§ 46, 49, 50; Hakan Yiğit [2. B.], B. No: 2015/3378, 5/7/2017, §§ 59, 68).

(b) Başkalarının Şöhret veya Haklarının Korunması

38. Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir. Özel hayat, fiziksel ve ruhsal özerkliği de kapsamakta; bu hak bireyleri gerek kamusal makamların gerek özel hukuk kişilerinin fiziksel ve ruhsal bütünlüğe yönelik saldırılarına karşı korumaktadır (Halime Sare Aysal [GK], B. No: 2013/1789, 11/11/2015, § 48). Ayrıca Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında, herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının olduğu ifade edilmektedir. Söz konusu anayasal güvence, Sözleşme'nin 8. maddesinde koruma altına alınan özel hayata saygı hakkına karşılık gelmektedir. Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı, kişinin insan onurunun korunmasının ve kişiliğini serbestçe geliştirebilmesi hakkının özel bir biçimi olarak, bireyin hak ve özgürlüklerini kişisel verilerin işlenmesi sırasında korumayı amaçlamaktadır (AYM, E.2014/122, K.2015/123, 30/12/2015, §§ 19,20; Alper Erarslan [GK], B. No: 2018/16857, 29/9/2022, § 25).

39. Anayasa Mahkemesi kararlarında belirtildiği üzere kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler kişisel veri kapsamındadır (AYM, E.2014/74, K.2014/201, 25/12/2014; E.2014/180, K.2015/30, 19/3/2015). Bu tanım dâhilinde kişinin görüntüsünün de kişisel veri mahiyetinde olduğu açıktır. Dolayısıyla kişisel verilere karşı her türlü saldırı karşısında korunmayı talep etme hakkı, özel hayata saygı ile onun daha özel güvencelerinden olan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı kapsamındadır (benzer yönde bir değerlendirme için bkz. Alper Erarslan, § 26).

(c) Çatışan Haklar Arasında Dengeleme

40. Devletin kişisel verilerin korunmasına ilişkin pozitif yükümlülükleri kapsamında, kişisel verilere yönelik ifade kullanımı nedeniyle yapılan müdahalelerde, bireyin Anayasa’nın 20. maddesinde güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile karşı tarafın Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü arasında adil bir denge gözetmesi zorunludur. Mevcut başvurudaki gibi bir ifade kullanımı kapsamında kişisel veri paylaşımlarına ilişkin başvurularda, uygulanacak dengeleme ölçütleri, başvurunun ifade özgürlüğüne ya da karşı tarafın kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına dayanılarak yapılmış olmasına göre değişmez. Aksi hâlde Anayasa’nın anılan maddelerinde korunan hakların dengelenmesinde, benzer olaylarda çelişkili sonuçlar ortaya çıkabilir. Yargı mercilerinin bu iki maddede düzenlenen hak ve özgürlük arasında Anayasa’nın 13. maddesinde ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin Anayasa Mahkemesi içtihadında ortaya konulan kriterlere uygun bir denge kurmaları gerekir.

41. Yargılama makamları, kişisel veri niteliği taşıyan ifade kullanımı kapsamında paylaşıma ilişkin uyuşmazlıklarda, bir tarafta bireylerin Anayasa’nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünü, diğer tarafta ise Anayasa’nın 20. maddesinde güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkını dikkate alarak adil bir denge kurmakla yükümlüdür. Bu dengeleme, taraflardan birine mutlak üstünlük tanıyan soyut bir yaklaşım ile gerçekleştirilemez. Yargılama mercilerinin, çatışan bu iki anayasal güvence arasında yaptıkları değerlendirmeyi, ilgili ve yeterli gerekçelere dayandırmaları ve hangi güvencenin somut olayda neden önceliklendirildiğini ortaya koymaları gerekir. Yargılama makamları tarafından çatışan haklar arasındaki dengelemede;

i. İhtilafa konu kişisel verinin ne olduğunun, paylaşılan kişisel verinin hassas veri olup olmadığının, bu bağlamda kişisel verinin gizlilik derecesinin ne olduğunun,

ii. Bir ifade kullanımı kapsamında paylaşılan kişisel verinin kim tarafından yapıldığı (benzer yönde bkz. Nihat Zeybekci [1. B.], B. No: 2015/5633, 8/5/2019, § 29; Kemal Kılıçdaroğlu [1. B.], B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 59),

iii. İfade kullanımı bağlamında kişisel verisi paylaşılan kişinin kim olduğu, ünlülük düzeyi ve önceki davranışları yanında katlanması gereken eleştirinin sınırlarının sade bir vatandaşa göre daha geniş olup olmadığı (hedef alınan kişinin kamusal yetki kullanan bir görevli olması nedeniyle yapılan değerlendirmelerin bulunduğu kararlar için bkz. Ali Suat Ertosun (7) [2. B.], B. No: 2014/1416, 15/10/2015, § 36; Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, §§ 128, 129; Nilgün Halloran [2. B.], B. No: 2012/1184, 16/7/2014, § 45; İlhan Cihaner (2) [1. B.], B. No: 2013/5574, 30/6/2014, § 82; Kadir Sağdıç [GK], B. No: 2013/6617, 8/4/2015, §§ 60-66; hedef alınan kişinin siyasetçi olması nedeniyle yapılan değerlendirmelerin bulunduğu kararlar için bkz. Bekir Coşkun, §§ 66, 67; Ergün Poyraz (2), § 56; Kemal Kılıçdaroğlu, §§ 59-61),

iv. Haberleştirilen kişisel verinin daha önce aleni bir hâl alıp almadığı (Hakan Yiğit [2. B.], B. No: 2015/3378, 5/7/2017, § 56), kişisel verisi açıklanan bireyin toplumdaki tanınırlık düzeyi nedeniyle söz konusu verinin hâlihazırda açık kaynaklardan erişilebilir hâlde olup olmadığı,

v. Paylaşılan kişisel verinin dile getirilen ifade dikkate alındığında özellikle kamuoyunun bilgilenmesi bağlamında genel yarara ilişkin bir tartışmaya katkı sağlayıp sağlamadığı, paylaşımda kamusal bir menfaat bulunup bulunmadığı ve bu menfaatin kişisel verilerin korunması hakkı karşısındaki ağırlığı, (Bekir Coşkun, § 69; Çetin Doğan (2) [GK], B. No: 2014/3494, 27/2/2019, § 62; Ergün Poyraz (2), § 56; Kadir Sağdıç, §§ 60-66; İlhan Cihaner (2), §§ 66-73; Nihat Zeybekci, § 32),

vi. Kişisel verinin paylaşılmasının hedef alınan kişinin hayatı üzerindeki etkisi (Ali Suat Ertosun (2) [2. B.], B. No: 2013/1592, 20/5/2015, § 33; Hüseyin Kocabıyık [1. B.], B. No: 2020/15593, 22/11/2022, § 24), paylaşımın kişinin özel hayatına ilişkin mahrem veya gündelik yaşam unsurlarını içerip içermediği dikkate alınması gerekir.

42. Bu doğrultuda, yargılama makamlarının her somut olayın kendine özgü şartlarına göre bireylerin ifade özgürlüğü ile kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı arasında adil bir denge sağlama hususunda belli bir takdir yetkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte yargı mercilerinin söz konusu dengelemeyi yaparken sahip oldukları takdir yetkisi Anayasa Mahkemesinin denetimindedir (Kemal Kılıçdaroğlu, § 57). Anayasa Mahkemesi bu denetimi yerine getirirken yargı mercilerinin yerini almaksızın, onların takdir yetkilerini kullanarak verdikleri kararların Anayasa'nın 26. maddesine uygunluğunu denetler. Söz konusu denetimi ise esas itibarıyla müdahaleye neden olan kamu otoritelerinin veya mahkemelerin gerekçelerine bakarak yapar (benzer yönde bir değerlendirme için bkz. Kemal Kılıçdaroğlu, § 58; Bekir Coşkun, § 56; Tansel Çölaşan, § 56; Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, § 120).

43. Anayasa Mahkemesi başvurunun koşullarına göre yukarıda sayılan kriterlerden somut olaya uygun olanların gerektiği gibi değerlendirilip değerlendirilmediğini denetler (benzer yönde bkz. Nilgün Halloran, § 44; Ergün Poyraz (2), § 56; Kadir Sağdıç [GK], B. No: 2013/6617, 8/4/2015, §§ 58-66; İlhan Cihaner (2), §§ 66-73). Anayasa Mahkemesinin görevi, bu denetimi yerine getirirken derece mahkemelerinin yerini almak olmayıp söz konusu yargı mercilerinin takdir yetkilerini kullanarak verdikleri kararların Anayasa'nın 26. maddesi açısından doğruluğunu denetlemektir (Eyüp Hanoğlu [1. B.], B. No: 2015/13431, 23/5/2018, § 41).

(ç) İlkelerin Olaya Uygulanması

44. Somut olayda, başvurucu kendi sosyal medya hesabı üzerinden müştekinin avukatının FETÖ/PDY'yle irtibatlı olduğuna dair bazı paylaşımlarda bulunmuştur. Başvurucu bu paylaşımlara müştekinin avukatının C.M. olduğunu ispatlayabilmek için müştekinin bazı kişisel bilgilerinin görüldüğü ifade tutanağı görselini de eklemiştir. Bunun üzerine müşteki, kişisel bilgilerinin paylaşıldığı iddiasıyla suç duyurusunda bulunmuştur. Başvurucu, yargılama boyunca söz konusu ifade tutanağını Oda TV'nin internet sitesinde yayımlanan bir haberden aldığını iddia etmiştir. Yapılan yargılama sonucunda da yargı mercileri başvurucuyu kişisel verileri hukuka aykırı şekilde ele geçirmek veya yaymak suçundan hapis cezasına mahkûm etmiştir. Söz konusu karar istinaf incelemesi sonrası kesinleşmiştir.

45. Anayasa Mahkemesi, başvurucunun ifade özgürlüğü ile şikâyetçinin kişisel verilerinin korunması hakkı arasında adil bir denge kurulup kurulmadığını inceleyecektir. Somut

başvuru açısından ele alması gereken ilk husus paylaşımların kamusal faydası yüksek bir tartışmaya katkı sunup sunmadığının tespit edilmesidir. Bu doğrultuda, somut olayda başvurucu müşteki R.D.nin avukatı olan C.M.nin FETÖ/PDY mensubu olduğu iddiasıyla yürütülen soruşturma kapsamında tutuklandığına yönelik haberler üzerine R.D.nin C.M.yle olan ilişkisini sorgulayıcı haber niteliğine sahip paylaşımlarda bulunmuştur. Bu paylaşımlarda aynı zamanda C.M.nin R.D.nin avukatı olduğunu ispatlayabilmek adına R.D.ye ait ifade tutanağı görselini sosyal medyada paylaştığı hususunda taraflar arasında ihtilaf yoktur. Bilindiği üzere 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen darbe girişiminin ardından FETÖ/PDY'ye yönelik yoğunlaşan soruşturma ve kovuşturmalar kamuoyunun ve basının her zaman ilgisini çekmiş ve yakından takip edilmiştir. Dolayısıyla eski ünlü bir futbolcu olan ve ulusal düzeyde yayın yapan televizyon kanallarının birinde spor yorumculuğu yapan R.D.nin avukatının FETÖ/PDY mensubu olduğu iddiasıyla tutuklanması ve müştekiyle arasındaki ilişkinin sorgulanmasının haber değeri taşıdığının kabul edilmesi gerekmektedir. Kaldı ki demokratik toplum düzeni içinde kamuya mal olmuş R.D.nin yapılan haberler karşısında sade vatandaşa göre daha fazla hoşgörü göstermesi de beklenmektedir. Halkın tanınmış kişilere ilişkin bilgileri alma hakkı da gözetildiğinde müştekinin izleneceğini, hakkında haberler yapılacağını, ağır eleştirilerde bulunulabileceğini öngörmesi ve demokratik çoğulculuk açısından bunlara daha fazla tahammül etmesi gerekir (benzer değerlendirmeler için bkz. Aykut Küçükkaya, [1. B.] B. No: 2014/15916, 9/1/2020, §§ 48, 61).

46. Somut olayda başvurucunun, müştekinin kişisel veri niteliğindeki bilgileri hukuka aykırı şekilde elde ettiği veya yaydığı gerekçesiyle 2 yıl 1 ay hapis cezasıyla cezalandırıldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ele alınması gereken ikinci husus, R.D.ye ait ifade tutanağının ilk kez başvurucu tarafından paylaşılıp paylaşılmadığı olacaktır. Özel hayata ilişkin her tür gizli bilginin önceden ifşa edilmiş olmasının daha sonra bunların haberleştirilmesini kategorik olarak suç olmaktan çıkardığı elbette söylenemez. Bununla beraber ifade ve basın özgürlükleri bağlamında gizli bilgilerin içeriği bir kez bilinir hâle geldikten sonra bir gazeteciye uygulanan yaptırımların meşruiyetinin tartışmalı hâle geldiğini de kabul etmek gerekir (Hakan Yiğit, § 56) .

47. Başvurucu, müştekiye ait ifade tutanağını Oda TV'nin yayımlamış olduğu "[R.] Avukatları Nereye Kaçtı" isimli haberden aldığını ve müştekinin bu haber kanalıyla yakın ilişkisi olması nedeniyle haberi kaldırttığını ileri sürmüştür. Hakeza başvurucunun bu iddiasını ceza yargılaması safahatı içinde hemen her aşamada da dile getirdiği gözlemlenmiştir. Ancak başvurucunun mahkûmiyetinde önemli rol oynayan bu husus, yargı mercilerince araştırılmadığı gibi bunun neden gerekli olmadığına dair de bir gerekçe oluşturulmuş değildir. Kaldı ki müşteki tarafından söz konusu bilgilerin ilk defa başvurucu tarafından paylaşıldığına dair herhangi bir iddia da ileri sürülmemiştir. Dolayısıyla yargı mercilerinin başvuruya konu kişisel verilerin daha önce başka bir platformda ifşa edilip edilmediğine yönelik iddiaları bakımından üzerine düşen araştırma veya gerekçe oluşturma yükümlülüğünü yerine getirdiği söylenemeyecektir.

48. Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuru incelemesinde bireylerin anayasal hakları ihlal edilmediği sürece derece mahkemelerinin dava konusu olguları değerlendirmesine ve hukuku yorumlamasına müdahalede bulunmaz (Önder Balıkçı, § 47; Haci Boğatekin (2) [2. B.], B. No: 2014/12162, 21/11/2017, § 49). Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında somut olaya bakıldığında, yargı mercilerinin Anayasa Mahkemesi içtihadına uygun olarak ifade özgürlüğü ile kişisel verilerin korunması hakkı arasında bir dengeleme yapma yoluna gitmediği görülmektedir. Ayrıca habere konu kişisel verilerin daha önceden başka bir

platformda paylaşıldığına yönelik iddia bakımından yargı kararlarında herhangi bir açıklama da yapılmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ilgili ve yeterli gerekçe içermeyen yargı kararıyla başvurucunun ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahalenin demokratik toplumda zorunlu sosyal bir ihtiyacı karşılamadığı sonucuna varılmıştır.

49. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

50. Başvurucu ayrıca beyan ve delillerinin yargı mercileri tarafından gözardı edildiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. İfade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği iddiası yönünden ulaşılan sonuç ve buna ilişkin aşağıda hükmedilen giderim türü gözetildiğinde başvurucunun bu iddialarının ayrıca incelenmesine gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

51. Başvurucu, ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

52. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

53. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak, yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

54. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında talebiyle bağlı kalınarak net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

Ç. Kararın bir örneğinin ifade ve basın özgürlüklerinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 59. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2022/384, K.2023/128) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

E. 2.220,60 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SILVA RASHID VE DİĞERLERİ

B. No: 2024/38366 | Karar tarihi: 02.09.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/38366

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SILVA RASHID VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/38366)

Karar Tarihi: 2/9/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Aydın AYGÜN

Başvurucular : 1. Sılva RASHID

Vekili : Av. Şehdi ADIGÜZEL 2. Dilek ÖZ 3. Kıymet ILGAZ

Vekili : Av. Ayşe ACİNİKLİ EROL 4. Dilan TURAN 5. Rukiye FİDAN 6. Şivekar ATAŞ

Vekili : Av. Berivan BEKÇİ 7. Eylem ÖZER 8. Zozan ÇİÇEK

Vekili : Av. Şeyma ÖNAL 9. Fatma TOKMAK

Vekili : Av. Emire Eren KESKİN 10. Fatma Nur AKTOĞA

Vekili : Av. Mehmet KARTAL 11. Hatice GÜZEL

Vekili : Av. Çağla Leyla KAYA 12. Türkan KARADAŞLI

Vekili : Av. Elif TAŞDÖĞEN BOZUTMAK 13. Emine KAYA 14. Felek GÜN 15. Nibel GENÇ 16. Özlem AYDAR 17. Sema ORAL 18. Seval OLAM 19. Süreyya BULUT 20. Şükran AVŞAR 21. Tenzile ACAR 22. Zelal KILIÇ 23. Zeynep BESİ DARA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza infaz kurumunda yapılan aramada ele geçen dokümanların içeriği sebebiyle başvurucuların disiplin cezasıyla cezalandırılması nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklu veya hükümlü olarak Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmaktadır.

3. Ceza İnfaz Kurumunda 26/1/2024 tarihinde iki koğuşta genel arama yapılmıştır. Aramada ele geçirilen süreli, süresiz yayınlar eğitim birimine; diğer dokümanlar ise mektup okuma komisyonuna incelenmek üzere teslim edilmiştir.

4. Yapılan inceleme sonucunda Ceza İnfaz Kurumunca mektup okuma komisyonu aramada ele geçirilen dokümanların içeriği hakkında üç adet tutanak düzenlenmiştir. Bu tutanaklarda ele geçen dokümanlar hakkında bazı belirlemelerde bulunulduktan sonra söz konusu dokümanların içeriğinin terör örgütü mensubu kişileri övücü nitelikte olduğu, bu kişilerin faaliyetlerine ilişkin açıklamalar içerdiği tespit edilmiştir. Bu tespit üzerine başvurucular hakkında disiplin soruşturması başlatılmıştır.

5. Ceza İnfaz Kurumu Eğitim Kurulu, yapılan aramada ele geçen süreli ve süresiz yayınlar hakkında yaptığı inceleme sonucunda birtakım yayınlar hakkında toplatma kararı bulunduğunu tespit etmiştir. Bununla birlikte sakınca bulunmayan yayınların ise hangi mahpusa ait olduğu bilinemediğinden bu yayınların da mahpuslara verilmemesine karar vermiştir.

6. Disiplin soruşturması sırasında beyanı alınan kurum görevlileri; yapılan arama sırasında ortak alanda olan ve koğuşta bulunanların ortak kullanımında olan dolaplardan alınan dokümanların kime ait olduğu mahpuslara sorulduğunda, mahpusların "hepimizin" şeklinde beyanda bulundukları yönünde açıklamalarda bulunmuştur.

7. Yapılan disiplin soruşturması sonucunda başvurucuların 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 44. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (l) bendinde düzenlenen suç örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapma veya yaptırma disiplin eylemini gerçekleştirdiği gerekçesiyle 21/3/2024 tarihinde başvurucular hakkında hücreye koyma disiplin cezası verilmesine karar verilmiştir.

8. Disiplin Kurulu anılan genel aramada ele geçirilen bir adet defter nedeniyle başvurucu Şivekar Ataş hakkında ayrıca 22/3/2024 tarihli kararıyla suç örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapma veya yaptırma disiplin eylemini gerçekleştirdiği gerekçesiyle hücreye koyma disiplin cezası vermiştir. Bu kararda başvurucunun defterinin içeriğinde "PKK Terör Örgütü elebaşı Abdullah Öcalan'ın 'önder' 'önderlik' 'başkan Apo'ya minnettarız' 'başkan Apo'ya sırtınızı dönmeyin..' şeklinde övüldüğü, terör örgütü eylem, söylem, amaç ve hayallerinin güzellendiği," değerlendirmesi yapılmıştır.

9. Başvurucular, Disiplin Kurulunun kararlarına karşı şikâyet başvurusunda bulunmuştur. Şikâyetleri inceleyen Bakırköy 4. İnfaz Hâkimliği (İnfaz Hâkimliği) öncelikle başvuruculların disiplin soruşturmasının kanunda öngörülen sürelerde yapılmadığı iddiasını değerlendirmiştir. Bu kapsamda İnfaz Hâkimliği disiplin soruşturması sırasında disiplin soruşturmasının tamamlanması için ek sürenin verildiğini belirterek soruşturmanın süresinde yapıldığı sonucuna ulaşmıştır.

10. Daha sonra İnfaz Hâkimliği başvurucular hakkında verilen disiplin cezasının esasına ilişkin şikâyetleri incelemiştir. Bu çerçevede İnfaz Hâkimliği yapılan aramada başvuruculların bulunduğu koğuşların ortak alanlarında bulunan dokümanların içerik olarak PKK terör örgütünü veya mensuplarını övücü nitelikte olduğunu, dokümanlarda Ceza İnfaz Kurumunun görüldü kaşesinin bulunmadığını belirtmiştir. Bunun yanında Hâkimlik dokümanların kime ait olduğu konusunda ise disiplin soruşturması tanık olarak dinlenen

kurum görevlilerinin başvuruculaların tamamının dokümanları benimsediklerini belirten beyanlarına atıfta bulunarak dokümanların başvuruculara ait olduğunu kabul etmiştir.

11. Başvurucu Şivekar Ataş'ın aynı fiil nedeniyle iki kez cezalandırıldığı iddiasını da Hâkimlik değerlendirmiştir. Bu kapsamda İnfaz Hâkimliği başvurucuya verilen ikinci disiplin cezasının -her ne kadar aynı aramada ele geçirilmişse de- farklı dokümanın incelenmesi nedeniyle olduğunu tespit etmiştir. Sonuç olarak İnfaz Hâkimliği başvurucular hakkında verilen disiplin cezasına konu fiilin gerçekleştiğini, verilen cezanın orantısız olmadığını böylece usul ve kanuna uygun olduğunu açıklayarak şikâyetlerin reddine karar vermiştir.

12. Başvurucular ve vekilleri bu kararlara karşı itiraz başvurusunda bulunmuştur. İtirazı inceleyen Bakırköy 1. Ağır Ceza Mahkemesi, İnfaz Hâkimliği kararlarının usul ve kanuna uygun olduğunu, başvurucular hakkındaki disiplin soruşturmasının süresinde yapıldığını belirterek itirazların reddine karar vermiştir.

13. Başvuruculaların nihai kararı öğrendikten sonra süresi içinde bireysel başvuruda bulundukları anlaşılmıştır.

14. Komisyon 2024/38483, 2024/38501, 2024/44936, 2024/45150, 2024/45153, 2024/45947, 2024/45952, 2024/45957, 2024/50010, 2024/44146, 2024/47944, 2024/40323, 2024/43815, 2024/45685, 2024/46956, 2024/45666, 2024/45501, 2024/45252, 2024/46268, 2024/36188, 2024/44285, 2024/46493, 2024/46389 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyalarının konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle 2024/38366 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyasıyla birleştirilmesine, ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruculaların adli yardım taleplerinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

15. Başvurucular; disiplin soruşturmasının kanunda öngörülen sürelerde tamamlanmadığını, dokümanlarda yer alan açıklamaların propaganda oluşturmadığını, savcı mütalaasının tebliğ edilmediğini, bulunan dokümanlar nedeniyle koğuşlarda kalan tüm mahpuslar hakkında disiplin cezası verildiğini, dokümanların kime ait olduğu konusunda bir belirlemenin bulunmadığını, dokümanları kabul edenlerle etmeyenler arasında bir ayrım yapılmadan topluca ceza verildiğini, verilen kararların gerekçesiz olduğunu belirterek, ifade özgürlüklerinin ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

16. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; Anayasa Mahkemesinin somut olaya benzer olaylarda verdiği bazı kararlara yer verilmiştir. Daha sonra Bakanlık, başvuruculaların ifade özgürlüğünün ihlal edilip edilmediği noktasında inceleme yapılırken görüşte değinilen Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir. Başvurucular Dilek Öz, Kıymet Ilgaz ve Fatma Nur Aktoğa; Bakanlık görüşüne karşı cevaplarında genel olarak başvuru formunda ileri sürdükleri hususları yinelemiştir.

17. Bazı dokümanları Ceza İnfaz Kurumundaki koğuşlarda bulundurmaları nedeniyle başvurucular hakkında verilen disiplin cezasına yönelik şikâyetlerin bir bütün olarak ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır (benzer yöndeki kararlar için bkz. Eşref Arslan [2. B.], B. No: 2014/14655, 18/7/2018, § 33; Gıyasettin Aydın (2) [1. B.], B. No: 2017/17252, 1/7/2020, § 26).

18. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini

gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

19. Ceza İnfaz Kurumunda bulundurdukları dokümanlar nedeniyle hakkında disiplin cezası uygulanan başvurucuların ifade özgürlüğüne bir müdahalede bulunulmuştur.

20. Müdahaleye dayanak olan 5275 sayılı Kanun'un 44. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (l) bendinin kanunla sınırlama ölçütünü karşıladığı, müdahalenin Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan kamu düzeninin korunması meşru amaçları kapsamında kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bundan sonra yapılması gereken, müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığını değerlendirmektir. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı bir müdahale olması gerekir (Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 53-55; Mehmet Ali Aydın [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 70-72; Ferhat Üstündağ [1. B.], B. No: 2014/15428, 17/7/2018, § 45).

21. Hükümlü ve tutuklular, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) ortak alanı kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahiptir (Mehmet Reşit Arslan ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/583, 10/12/2014, § 65). Bu bağlamda hükümlü ve tutukluların ifade özgürlüğünün de Anayasa ve Sözleşme kapsamında koruma altında olduğu konusunda hiçbir şüphe bulunmamaktadır (Murat Karayel (5) [2. B.], B. No: 2013/6223, 7/1/2016, § 27). Bununla birlikte ifade özgürlüğü mutlak bir anayasal güvence değildir ve Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen sebeplerle sınırlanabilir. Bu bağlamda ceza infaz kurumunda bulunmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi kurumda güvenliğin ve düzenin korunmasına yönelik kabul edilebilir gerekliliklerin olması durumunda mahpusların sahip olduğu haklara sınırlama getirilebilecektir (Murat Karayel (5), § 29).

22. Disiplin suç ve cezaları yönünden genel hüküm niteliğinde olan 5275 sayılı Kanun'un 37. maddesi uyarınca, Kanun kapsamındaki bir disiplin suçunun oluşabilmesi ve cezasının uygulanabilmesi için sadece her bir disiplin suçu yönünden belirlenen özel hükümdeki şartların gerçekleşmesi yeterli olmayıp ayrıca 37. maddedeki şartların da gerçekleşmesi gerekmektedir. 5275 sayılı Kanun'un 37. maddesine göre ceza infaz kurumunda düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, tüzük, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlal ettiğinde eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre hükümlü hakkında kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanacaktır (AYM, E.2013/6, K.2013/111, 10/10/2013; Memiş Berber [1. B.], B. No: 2017/38744, 20/10/2021, § 22).

23. Bu doğrultuda Anayasa Mahkemesi, ceza infaz kurumunda yapılacak bir eylemin 5275 sayılı Kanun'un 39. ile 44. maddeleri arasında öngörülen disiplin suçunu oluşturduğu açık olsa dahi bu durumun disiplin cezası verilmesi için tek başına yeterli olmayacağını, eylemin ceza infaz kurumundaki güvenliği veya disiplini bozacak ya da düzenli yaşamın sürdürülmesini önleyecek şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğini kabul etmiştir (AYM, E.2013/6, K.2013/111, 10/10/2013; Murat Karayel (5), §§ 43, 44; Cihat Özdemir [2. B.], B. No: 2015/214, 9/5/2018, § 22). Dolayısıyla somut olayda başvurucuların dokümanlarının kurumdaki güvenliği veya disiplini bozacak ya da düzenli yaşamın sürdürülmesini önleyecek nitelikte kabul edilmesinin mümkün olup olmadığı incelenmelidir.

24. 5275 sayılı Kanun'da düzenleme altına alınan suç örgütlerinin propaganda faaliyetlerini

yapma disiplin suçunu 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinde yer alan terör örgütünün propagandasını yapma suçu ile karıştırmamak gerekir. Bu ikisinin bir ve aynı şey olduğunu kabul etmek, disiplin suçunu adli bir cezanın verilmesi şartına bağlar ki böyle bir yorumun disiplin suçunun konulma amacı ve koruduğu değer ile bağdaşması mümkün olmaz. Bu nedenle suç örgütlerinin propaganda faaliyetlerini yapma disiplin suçu ceza infaz kurumlarının güvenliği ve disiplini çerçevesinde özerk bir değerlendirmeye tabi tutulmalıdır (Abdulkadir Yurcu [GK], B. No: 2018/35713, 26/1/2023, § 24; Şeyhmus Ablak [1. B.], B. No: 2019/14529, 30/3/2023, § 30).

25. Suç örgütlerinin propaganda faaliyetlerini yapma disiplin suçu, sadece terör örgütlerinin propagandasının yapılmasını değil her tür suç örgütünün ceza infaz kurumunda propagandasının yapılmasını düzenlemektedir. Söz konusu suç örgütünün silahlı bir örgüt olması mümkün olduğu gibi silahsız bir örgüt olması da mümkündür. Bu noktadan hareket edildiğinde suç örgütlerinin propaganda faaliyetlerini yapma disiplin suçunun sadece bir terör örgütünün şiddet ve tehdit yöntemlerini meşru gösterme veya övme ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik etmeyle sınırlandırılması mümkün değildir. Örgütsel motivasyonu güçlendirmek, örgüte bağlılığı canlı tutmak, örgütün amaçlarını gerçekleştireceği ümidini aşılamak, örgütün korkutuculuk gücünü yaymak, örgütsel eylemleri yüceltmek, örgütün kurucu, yönetici veya üyelerini övmek amacıyla yapılan, ceza infaz kurumlarının güvenliği ve disiplini tehdit eden, mahkûmların ıslahı amacı ile çatışan faaliyetlerin tamamının bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmelidir (Abdulkadir Yurcu, § 25; Şeyhmus Ablak, § 30).

26. Başvurucular hakkında aramada ele geçen dokümanların içeriği nedeniyle disiplin soruşturması yapılmış olup suç örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapma veya yaptırma eylemini gerçekleştirdikleri gerekçesiyle disiplin cezası uygulanmıştır. İdarenin kararlarında, genel bazı açıklamalarda bulunulmuş olup dokümanlardaki açıklamaların ne şekilde suç örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapma kapsamında kaldığı noktasında bir değerlendirme yapılmamıştır. Bu disiplin cezalarına karşı yapılan itirazları değerlendiren İnfaz Hâkimliği kararlarında doküman içeriğinin terör örgütünü ve mensuplarını övücü olduğuna değinmekle yetinmiş bu dokümanların verilen disiplin cezasını nasıl oluşturduğuna ilişkin bir açıklamaya yer verilmemiştir. Bununla birlikte ortak alanlardan elde edilen dokümanların kime ait olduğu yönünde Hâkimliğin başvurucular özelinde bir belirleme yapmadığı, disiplin soruşturması sırasında dinlenen kurum görevlilerinin beyanına üstünlük tanıdığı anlaşılmaktadır (bkz. §6). Buna karşılık Hâkimlik, şikâyet incelemesi sırasında bazı mahpusların şikâyetini kabul ederken genel olarak dokümanların bu mahpuslara ait olmadığı kabulünden hareket etmiştir. Dahası disiplin soruşturmasına dâhil edilen mahpuslardan bazıları dokümanların kendilerine ait olduğunu da açıkça belirtmiştir. Bu durumda dokümanların kendilerine ait olmadığını ileri süren başvurucuların bu yöndeki savunmalarına neden itibar edilmediğinin yeterli bir gerekçeyle açıklanmadığı görülmektedir.

27. İkinci olarak başvurucu Şivekar Ataş hakkında aynı arama sonucunda elde edilen dokümanlar nedeniyle iki kez disiplin cezası verilmesine dair şikâyet ele alınmalıdır. Hâkimlik aynı aramada ele geçmiş olsa dahi bu başvurucuya ait olduğunu kabul ettiği ve farklı bir doküman olması nedeniyle ikinci kez disiplin cezası verilmesinin hukuka uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır. Fakat aynı aramada ele geçen dokümanların inceleme sırasına dayanarak ya da birbirinden farklı dokümanlar nedeniyle her bir doküman için neden ayrı ayrı ceza verilmesi gerektiği yeterli bir gerekçeyle ortaya konulamamıştır.

28. Öte yandan ilgili idare ve yargılama makamlarının kararlarına bakıldığında ele geçirilen dokümanların içeriğinin kurum düzeni ve güvenliği üzerindeki etkisi yönünden de hiçbir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmaktadır. Elbette terör örgütlerini veya mensuplarını övücü içeriğe sahip dokümanların ceza infaz kurumunda bulundurulması, genel olarak kurumun düzen ve disiplini ile hükümlülerin rehabilitasyonunu olumsuz yönde etkileyebilir. Bununla birlikte idare ve yargı makamlarının her olayın kendi koşullarına göre söz konusu eylemin kurumdaki düzen ve disiplini ne şekilde bozduğunu kararlarında somutlaştırması gerekir.

29. Anayasa Mahkemesi ifade özgürlüğüne yapılan bir müdahalenin kamu makamları tarafından ortaya konulan gerekçelerinin ilgili ve yeterli olup olmadığını denetler (diğerleri arasından bkz. Kemal Kılıçdaroğlu [1. B.], B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 58; Bekir Coşkun, § 56; Tansel Çölaşan [1. B.], B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 56; Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 120; Sırrı Süreyya Önder [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 60; hükümlü ve tutuklulara uygulanan disiplin cezaları bağlamında bkz. Eşref Arslan, §§ 50-54; Abdulhamit Babat (3) [1. B.], B. No: 2015/3370, 9/1/2020, §§ 33-37). Somut olayda yargılama makamları, başvuruculaların eylemleri nedeniyle disiplin cezası ile cezalandırılmalarının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığını ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gösterememiştir. Bu nedenle başvuruculaların ifade özgürlüğüne hücreye koyma cezası verme suretiyle yapılan müdahalelerin demokratik bir toplumda gerekli olduğunun söylenemeyeceği değerlendirilmiştir.

30. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

31. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama, maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

32. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

33. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

34. Son olarak yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında ve eski hâle getirme kuralı çerçevesinde başvuruculara ayrı ayrı net 20.000 TL manevi

tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucular, maddi zarara ilişkin olarak bilgi ve belge sunmamıştır. Bu nedenle başvuruculaların maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bakırköy 4. İnfaz Hâkimliğine (E.2024/2499, K.2024/3002; E.2024/2779, K.2024/3004) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvuruculara ayrı ayrı net 20.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucular:

i. Dilek Öz ve Kıymet Ilgaz'a MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

ii. Dilan TURAN, Rukiye FİDAN ve Şivekar ATAŞ'a MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

iii. Eylem ÖZER ve Zozan ÇİÇEK'e MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

iv. Fatma TOKMAK, Fatma Nur AKTOĞA, Hatice GÜZEL, Sılva RASHID ve Türkan KARADAŞLI'ya ayrı ayrı ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

İNCİ ALPER

B. No: 2021/38479 | Karar tarihi: 03.09.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/38479

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

İNCİ ALPER BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/38479)

Karar Tarihi: 3/9/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Tuğba TUNA IŞIK

Başvurucu : İnci ALPER

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu kurumlarından olan alacağın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 6/7/2021 tarihinde öğrendikten sonra 29/7/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. Anayasa Mahkemesi, kamu kurumlarından olan çeşitli para alacaklarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamu makamlarından olan alacakların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (bir sosyal güvenlik ödemesi yönünden bkz. Ferda Yeşiltepe [GK], B. No: 2014/7621, 25/7/2017; ihale alacağı yönünden bkz. Ano İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. [GK], B. No: 2014/2267, 21/12/2017; vergi iadesi alacağı yönünden bkz. Akel Gıda San. ve Tic. A.Ş. [2. B.], B. No: 2013/28,

25/2/2015; deprem nedeniyle tazminat yönünden bkz. Abdulhalim Bozboğa [1. B.], B. No: 2013/6880, 23/3/2016; Yıldız Korkut [2. B.], B. No: 2016/8532, 9/5/2019; açığa alınan memurun maaş farklarının iadesi yönünden bkz. Vildan Utku Atalay [1. B.], B. No: 2015/4812, 7/2/2019). Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

4. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 200.000 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 4. İdare Mahkemesine (E.2019/546, K.2020/293) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

D. 487,60 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 3/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

İLHAN TALU

B. No: 2022/1187 | Karar tarihi: 03.09.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/1187

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

İLHAN TALU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/1187)

Karar Tarihi: 3/9/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Seda AYHAN

Başvurucu : İlhan TALU

Vekili : Av. Müşteba AYDIN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu görevinden çıkarılan ve resen emekliye sevk edilen başvurucuya ödenen emekli aylıklarının başvurucunun emekliye ayrılma talebinin bulunmadığı gerekçesiyle iadesinin istenilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, Kara Kuvvetleri Komutanlığı emrinde korgeneral olarak görev yapmaktayken 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 22/7/2016 tarihli ve 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname kapsamında kamu görevinden çıkarılmıştır.

3. Başvurucu, kamu görevinden çıkarıldığı tarih itibarıyla Millî Savunma Bakanlığınca (MSB) resen emekli edilmiş ve Sosyal Güvenlik Kurumunca (SGK) tesis edilen işlemlerle 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 39. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında 15/8/2016 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere başvurucuya emekli aylığı bağlanmıştır.

4. MSB tarafından 24/4/2017 tarihinde tesis edilen işlemle kanun hükmünde kararnamelerle Türk Silahlı Kuvvetleri ile ilişiği kesilen kişiler hakkında resen emeklilik işlemi tesis

edilmesinin mevzuata uygun olmadığı, bu nedenle başvurucunun da aralarında olduğu kişilerin resen emeklilik işlemlerinin iptal edildiği SGK'ya bildirilmiştir.

5. Daha sonra SGK tarafından başvurucunun resen emeklilik işlemi iptal edildiğinden buna bağlı olarak resen emekli aylığı bağlama işlemi iptal edilmiş ve başvurucuya istekle emeklilik talebinde bulunabileceği bildirilmiştir. Başvurucunun verdiği dilekçe ile emeklilik talebinde bulunması üzerine başvurucuya 5434 sayılı Kanun'un 39. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ile 91. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca 1/6/2017 tarihinden itibaren yeniden emekli aylığı bağlanmıştır.

6. SGK, başvurucuya 1/6/2017 tarihinden itibaren aylık bağlandığından bahisle 15/8/2016-31/5/2017 tarihleri arasında yersiz ödenen aylık tutarı toplam 69.895,29 TL'nin borç çıkarılmasına, bahse konu borcun aynı işlemle adına tahakkuk eden 1/6/2017-31/8/2017 tarihleri arası aylıkları tutarı 23.413,69 TL ile 6.008,24 TL ikramiye farkından mahsup edilerek kalan 40.473,36 TL borcun Eylül 2017 aylığından itibaren aylığının 1/4'ü oranında kesilerek tahsiline karar vermiştir.

7. Başvurucu, borç çıkarma işlemine 14/8/2017 tarihinde itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde ilk defa 20/10/2016 tarihinde emeklilik dilekçesi verdiğini, 5434 sayılı Kanun kapsamında emekli olmak isteyenler için müracaat şartı aranmadığını, 20/10/2016-31/5/2017 tarihleri arasında ödenen emekli aylıkları nedeniyle borç çıkarılmasının hukuka aykırı olduğunu beyan ederek 20/10/2016-31/5/2017 tarihlerine dair çıkarılan borcun silinmesini, maaşından kesinti yapıldıysa iadesini talep etmiştir.

8. SGK tarafından 15/8/2016-31/5/2017 tarihleri arasında yersiz olarak ödenen emekli aylıklarının başvurucudan tahsilinin istenilmesi üzerine başvurucu tarafından bu işlemin iptali ile borcun tahsili için aylıklarından yapılan kesintilerin yasal faiziyle birlikte iadesi talebiyle Ankara 6. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) dava açılmıştır. İdare Mahkemesi 26/9/2018 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, herhangi bir nedenle görevleriyle ilişikleri kesilmiş olup hâlen açıkta bulunanlara 5434 sayılı Kanun'un 91. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca açıktayken verecekleri emeklilik talep dilekçeleri esas alınmak suretiyle aylık bağlanabileceği, başvurucuya da kamu görevinden çıkarıldıktan sonra 18/5/2017 tarihli emeklilik talep dilekçesine istinaden bu tarihi takip eden aybaşı olan 1/6/2017 tarihinden itibaren emeklilik aylığı bağlandığı, tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı belirtilmiştir.

9. Başvurucu, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) istinaf talebinin reddine kesin olarak karar vermiştir.

10. Başvurucu, nihai kararı 17/12/2021 tarihinde öğrendikten sonra 7/1/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

12. Başvurucu; Bölge İdare Mahkemesince olayla ilgisiz yasal düzenleme esas alınarak hüküm kurulduğunu, kendisinin kusuru bulunmadığını, ilk defa 20/10/2016 tarihinde emeklilik dilekçesi verdiğini ve bu hususun dikkate alınarak emekli aylığı bağlanması gerekirken hatalı ve hukuka aykırı resen emeklilik işleminin iptali sonrasında idarenin

bildirimi üzerine verilen sonraki tarihli dilekçenin dikkate alınmasının hukuka aykırı olduğunu, ayrıca hak edildiği takdirde ilgili mevzuatın ayrı bir müracaat aramadığını, yasal bir dayanağı olmamasına rağmen emekli aylığının geri alındığını ileri sürerek mülkiyet hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, idari yargı mercilerince başvurucunun itirazları dikkate alınarak ilgili mevzuat uyarınca başvurucunun talebinin incelendiğini ve kamu görevinden çıkarıldığı tartışmasız olan başvurucu hakkında sehven tesis edilen resen emeklilik işlemlerinin iptali sonrasında bu işleme dayalı olarak bağlanan emekli aylığı ve diğer ödemelerin tahsili yolunda tesis edilen işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığından davanın reddine karar verildiğini, ayrıca konuyla ilgili SGK Başkanlığından temin edilen görüş ve ilgili belgelerin başvurucunun şikâyetlerine ilişkin olarak yapılacak incelemede dikkate alınmak üzere sunulduğunu belirtmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

13. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Başvuru konusuyla ilgili ilkeler daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından Şaban Umut ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2020/34798, 7/1/2026) kararında ortaya konulmuştur. Anılan başvuruda aynı şikâyet yönünden mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Müdahalenin kanuni dayanağı ve meşru amacının bulunduğu tespit edilen söz konusu kararda, başvuruculaların kamu görevinden çıkarıldığı aşamada emekliliğe hak kazanacak şekilde hizmet süresinin bulunduğu konusunda tartışma bulunmadığı, başvuruculaların kamu görevinden çıkarıldığı gün idarece emekli edildiği ve daha sonra başvuruculara emekli aylığı bağlandığı, başvuruculaların emeklilik işlemlerini idare kendi inisiyatifi ile tesis ettiğinden emekli aylığı bağlanmasında başvuruculaların herhangi bir kusurunun bulunduğunun ileri sürülemeyeceği, söz konusu resen emeklilik işlemleri tesis edilmeseydi başvuruculaların kendi isteğiyle emeklilik talebinde bulunamayacağına dair bir iddianın da idarece ileri sürülmediği, başvuruculaların kendilerine resen emekli aylığı bağlanması işlemine karşı itiraz etmediği ve başvuruculaların emekli edilmesi işleminin iptali üzerine kısa süre içerisinde dilekçe vererek emekli aylığı bağlanması talebinde bulunduğu, idarenin kendiliğinden tesis ettiği ve hatalı olduğunu düşündüğü işlemlerini iptal etmesi nedeniyle oluşan olumsuz sonuçların başvurucular üzerinde bırakıldığı, ödenen emekli aylıklarının iadesi yönünde işlem tesis edilerek aşırı bir külfet yüklendiği, kamu yararı ile özel yarar arasında kurulması gereken makul dengenin başvurucular aleyhine bozulduğu tespit edilmiştir (Şaban Umut ve diğerleri, §§ 42-44).

16. Somut olayda da bu ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır. Başvurucunun kamu görevinden çıkarıldığı esnada emeklilik şartlarını taşıdığıyla ilgili olarak bir tartışma bulunmamaktadır. Başvurucu kamu görevinden çıkarıldıktan sonra idarenin kendi inisiyatifiyle başvurucuya emekli aylığı bağlanmıştır. Başvurucu kendisine emekli aylığı bağlanmasına karşı itiraz etmemiş ve emeklilik işleminin iptal edilmesinden önce ayrı bir emeklilik dilekçesi daha vermiştir. Bu durumda ilgili idari işlemlerin tesisinde bir kusuru bulunmayan başvurucuya ilgili dönemde emeklilik şartlarını sağlamasına rağmen ödenen emekli aylıklarının iadesi yönünde işlem tesis edilerek aşırı bir külfet yüklendiği, kamu yararı ile özel yarar arasında kurulması gereken makul dengenin başvurucu aleyhine bozulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

17. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

18. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile tür belirtmeksizin 69.895,29 TL tazminat ve 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

19. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

20. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 6. İdare Mahkemesine (E.2017/3258, K.2018/2108) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

D. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 3/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

EMEL DERLER

B. No: 2022/3575 | Karar tarihi: 03.09.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/3575

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

EMEL DERLER BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/3575)

Karar Tarihi: 3/9/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Leyla Nur ODUNCU

Başvurucu : Emel DERLER

Vekili : Av. Nafiz Tamer DEMİRBAŞ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, müdafinin mesleki mazeretinin kabul edilmemesi nedeniyle savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 12/1/2022 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Müştekinin 31/8/2020 tarihinde sunduğu şikâyet dilekçesi üzerine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan soruşturmada başvurucunun kollukça ifadesi alınmış,

müşteki tarafından sunulan ses kaydının dökümü yaptırılmış, başvurucunun hakaret suçundan cezalandırılması talebiyle düzenlenen iddianame Ankara 39. Asliye Ceza Mahkemesince (Mahkeme) kabul edilmiştir.

6. Duruşma yapılmaksızın basit yargılama usulü uygulanarak görülen davada başvurucunun hakaret suçundan adli para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

7. Basit yargılama usulüne göre kurulan hükme başvurucu müdafiinin itiraz etmesi üzerine aynı Mahkemede yeni esas numarası verilerek yargılamanın genel hükümlere göre yapılmasına karar verilmiştir. Tensip tutanağında başvurucu ve müdafiine "Taraflar gelmese bile duruşma yapılır ve yokluklarında CMK 223. maddesi uyarınca hüküm verilebilir, duruşmadan önce itirazdan vazgeçilmesi halinde duruşma yapılmaz ve itiraz edilmemiş sayılır." şerhini içerir meşruhatlı davetiye çıkarılmasına ve duruşmanın 16/12/2021 tarihinde saat 09.40'ta yapılmasına karar verilmiştir.

8. Yargılama 16/12/2021 tarihinde yapılan celsede tamamlanmıştır. Başvurucu müdafii, aynı tarihte Ankara 12. Aile Mahkemesinin E.2021/817 sayılı dosyasında duruşması olması nedeniyle duruşmaya katılamayacağını bildiren mazeret dilekçesini celse öncesinde Bakanlık Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan CELSE isimli mobil uygulama aracılığıyla Mahkemeye sunmuştur. Mahkeme, katılan ve başvurucu adına çıkarılan şerhli davetiyelerin usulüne uygun şekilde tebliğ edildiği, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 252. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince taraflar gelmese bile duruşma yapılabileceği ve yokluklarında 5271 sayılı Kanun'un 223. maddesi gereğince hüküm verilebileceğinin belirtildiği, ayrıca başvurucu müdafiinin mazeretini delillendirmediğini de dikkate alarak mazeretin reddine karar vermiştir.

9. Aynı celsede iddia makamınca esas hakkındaki mütalaa açıklanmış; Mahkemece savunmanın hazır bulunmadığı bu celsede başvurucunun anılan suçtan 1.500 TL adli para cezasıyla cezalandırılmasına kesin olarak karar verilmiştir. Gerekçeli kararda karar tarihinde aralarında boşanma davası devam eden, resmî nikahlı evli olan katılan ile başvurucunun suç tarihinde birlikte yaşadıkları ikametgâhlarında bulundukları sırada taraflar arasında ailevi sebeplerden çıkan tartışmada başvurucunun katılana yönelik hakaret içeren sözler söylediğine, başvurucunun soruşturma aşamasında alınan savunmasında üzerine atılı suçlamayı kabul etmediğine ancak dosya içinde bulunan ses kaydı ve kaydın dökümüne ilişkin rapora göre başvurucunun suça konu sözleri katılana söylediğinin Mahkemece kabul edildiğine dayanmıştır.

10. Nihai karar başvurucu tarafından 9/1/2022 tarihinde öğrenilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

11. 5271 sayılı Kanun'un "Şüphelinin veya sanığın müdafi seçimi" başlıklı 149. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Şüpheli veya sanık, soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında bir veya birden fazla müdafiin yardımından yararlanabilir; kanunî temsilcisi varsa, o da şüpheliye veya sanığa müdafi seçebilir."

12. 5271 sayılı Kanun'un "Duruşmada hazır bulunacaklar" başlıklı 188. maddesinin (1)

numaralı fıkrasında yer alan ilgili kısım şöyledir:

"Müdafiin mazeretsiz olarak duruşmaya gelmemesi veya duruşmayı terk etmesi halinde duruşmaya devam edilebilir."

13. 5271 sayılı Kanun'un "Ara verme" başlıklı 190. maddesi şöyledir:

"(1) Duruşmaya, ara verilmeksizin devam edilerek hüküm verilir. Ancak, zorunlu hâllerde davanın makul sürede sonuçlandırılmasını olanaklı kılacak surette duruşmaya ara verilebilir.

(2) 176 ncı maddede belirlenen süreye uyulmamış ise duruşmaya ara verilmesini istemeye hakkı olduğu sanığa hatırlatılır."

14. 5271 sayılı Kanun'un "Basit yargılama usulü" başlıklı 251. maddesinin (1) ila (5) numaralı fıkralarının ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Asliye ceza mahkemesince, iddianamenin kabulünden sonra adli para cezasını ve/veya üst sınırı iki yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlarda basit yargılama usulünün uygulanmasına karar verilebilir...

(2) Basit yargılama usulünün uygulanmasına karar verildiği takdirde mahkemece iddianame; sanık, mağdur ve şikâyetçiye tebliğ edilerek, beyan ve savunmalarını iki hafta içinde yazılı olarak bildirmeleri istenir. Tebligatta duruşma yapılmaksızın hüküm verilebileceği hususu da belirtilir. Ayrıca, toplanması gereken belgeler, ilgili kurum ve kuruluşlardan talep edilir.

(3) Beyan ve savunma için verilen süre dolduktan sonra mahkemece duruşma yapılmaksızın ve Cumhuriyet savcısının görüşü alınmaksızın, Türk Ceza Kanununun 61 inci maddesi dikkate alınmak suretiyle, 223 üncü maddede belirtilen kararlardan birine hükmedilebilir. Mahkûmiyet kararı verildiği takdirde sonuç ceza dörtte bir oranında indirilir.

...

(5) Hükümde itiraz usulü ile itirazın sonuçları belirtilir."

15. 5271 sayılı Kanun'un, 7499 sayılı Kanun ile değiştirilmeden önceki ve başvuru konusu yargılamanın yapıldığı tarihteki hâli ile "Basit yargılama usulünde itiraz" başlıklı 252. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) 251 inci madde uyarınca verilen hükümlere karşı itiraz edilebilir. Süresi içinde itiraz edilmeyen hükümler kesinleşir.

(2) İtiraz üzerine hükmü veren mahkemece duruşma açılır ve genel hükümlere göre yargılamaya devam olunur. Taraflar gelmese bile duruşma yapılır ve yokluklarında 223 üncü madde uyarınca hüküm verilebilir. Taraflara gönderilecek davetiyede bu husus yazılır..."

16. 5271 sayılı Kanun'un "İstinaf" başlıklı 272. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ilgili kısımları şöyledir

"(3) Ancak;

a) (Değişik: 31/3/2011-6217/23 md.) Hapis cezasından çevrilen adlî para cezaları hariç olmak üzere, sonuç olarak belirlenen onbeşbin Türk Lirası dâhil adlî para cezasına mahkûmiyet hükümlerine,

...

Karşı istinaf yoluna başvurulamaz...."

2. Yargıtay Kararları

17. Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 4/10/2022 tarihli ve E.2022/1863, K.2022/6200 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Taksirle yaralama suçundan sanığın mahkûmiyetine ilişkin hüküm, sanık müdafii ve katılan vekili tarafından temyiz edilmekle, dosya incelenerek gereği düşünüldü:

Bozma ilamına uyularak yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin kovuşturma sonuçlarına uygun olarak oluşan kanaat ve takdirine, incelenen dosya kapsamına göre;

5271 sayılı CMK'nın 17/10/2019 tarihli ve 7188 sayılı Kanunun 24. maddesi yeniden düzenlenmiş olan 'Basit Yargılama Usulü' başlıklı 251. maddenin 1. fıkrasında yer alan 'Asliye Ceza Mahkemesince iddianamenin kabulünden sonra adli para cezasını ve/veya üst sınırı 2 yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlarda basit yargılama usulünün uygulanmasına karar verilebilir' şeklindeki düzenlemeye göre basit yargılama usulünün uygulanıp uygulanmama takdirinin mahkemeye bırakıldığı, bozma ilamına uyularak yapılan yargılamada mahkemece 04/11/2021 tarihli 4 numaralı celsede basit yargılama usulünün uygulanmaması gerekçelerinin açıklanarak, genel hükümlere göre yargılamaya devam edilip karar verildiği gözetildiğinde mahkemenin uygulama yapılmayacağına ilişkin takdirinin olduğu anlaşılmakla yapılan incelemede;

Sanık müdafinin 04/11/2021 tarihli son duruşmaya katılamayacağına ilişkin mazeret beyan ederek duruşmanın ertelenmesini talep etmesine karşın, bu istemin ''dosyanın geldiği safahat dikkate alındığında" şeklindeki yasal olmayan gerekçeyle reddedilmesi suretiyle, savunma hakkı kısıtlanarak yazılı şekilde hüküm kurulması [bozmayı gerektirmiştir.]"

18. Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 13/5/2024 tarihli ve E.2022/6654, K.2024/6430 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Mahkemece 14.09.2021 tarihli duruşmada Cumhuriyet savcısına varsa tevsii tahkikat yoksa mütalaasını sunmak üzere süre verildiği, Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki mütalaasını hükümlerin verildiği 23.11.2021 tarihli duruşmada açıkladığı ve duruşma gününden haberdar olan sanıklar müdafiilerinin duruşmadan önce ayrı ayrı sundukları dilekçeleriyle başka mahkemelerdeki duruşmaları nedeniyle celseye katılamayacaklarını ifade edip Cumhuriyet savcısının mütalaasına karşı beyanda bulunmak üzere süre talep etmelerine rağmen, Mahkemece anılan talepler reddedilerek sanıkların mahkûmiyetlerine karar verildiğinin anlaşılması karşısında, 5271 sayılı Kanun'un 197 nci maddesi, delillere erişme ve savunma hazırlama imkânları itibariyle çelişmeli yargılamanın gereği olan silahların eşitliği ilkesi ve Anayasanın 36, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ncı maddeleri ile teminat altına alınan adil yargılanma ilkesi dikkate alındığında, sanıklar müdafiilerinin mazeretleri kabul edilerek Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki mütalaasına karşı savunma yapma imkânı tanındıktan sonra sanıkların hukuki durumlarının tayini gerekirken, yargılamaya devam edilip hükümler kurulması suretiyle sanıkların savunma haklarının kısıtlanması, hukuka aykırı bulunmuştur."

19. Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 8/4/2021 tarihli ve E.2018/6712, K.2021/3540 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Sanıklar hakkında kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği suçundan açılan kamu

davasına ilişkin yargılamanın toplam 3 oturumda tamamlandığı, ilk iki oturumda hazır bulunan sanıklar müdafinin, iddia makamı tarafından esas hakkında mütalaanın sunulup, bu mütalaa doğrultusunda mahkûmiyet hükmünün kurulduğu 18.12.2014 tarihli 3. oturum için 'Yayladağı Adliyesi ve İcra Dairesindeki işleri nedeniyle duruşmaya katılamayacağından' bahisle mazeret dilekçesi vermiş olması karşısında, 5271 sayılı CMK'nin 197. maddesi, delillere erişme ve savunma hazırlama imkânları itibariyle çekişmeli yargılamanın gereği olan 'silahların eşitliği' ilkesi ve Anayasanın 36, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddeleri ile teminat altına alınan adil yargılanma ilkesi dikkate alınarak; sanıklar müdafiinin mazeretinin kabulü ile sözlü savunma yapma imkân tanındıktan sonra sanıkların hukuki durumlarının tayini gerekirken, mazeret dilekçesi sunup duruşmanın ertelenmesini isteyen sanıklar müdafiinin talebi reddedilerek yargılamaya yokluğunda devam edilip hüküm kurulması suretiyle savunma hakkının kısıtlanması [bozmayı gerektirmiştir.]"

B. Uluslararası Hukuk

20. Savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkı bakımından ilgili uluslararası hukuk için bkz. Ufuk Rifat Çobanoğlu [2. B.], B. No: 2014/6971, 1/2/2017, §§ 25-27.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Anayasa Mahkemesinin 3/9/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

22. Başvurucu; müdafiinin Bakanlık tarafından hizmete sunulan CELSE adlı uygulamayı kullandığını, anılan uygulamada kendisinin dosyası ile aynı gün ve yakın saatlerde Ankara 12. Aile Mahkemesinin E.2021/817 No.lu dosyasında müdafiinin duruşması olduğu ve mahkemelerin farklı binalarda bulunduğu bildiriminin gelmesi üzerine kendisi hakkındaki yargılamada mazeret dilekçesini Mahkemeye sunduğunu belirtmiştir. Başvurucu müdafii; uygulama üzerinden sunulan mazeretlerde belge ekleme imkânı bulunmadığını, mesleki mazeretinde belirtilen mahkeme adı ve dosya numarası hakkında UYAP üzerinden kontrol yapılarak somut değerlendirmede bulunulması mümkün iken mazeretini delillendirmediği gerekçesiyle soyut nedenlerle mazeretin reddedildiğini, tek celsede görülen yargılamada mütalaa alınarak karar verildiğini vurgulamıştır. Başvurucu, mazeretini soyut olarak reddeden Mahkemenin kendisinin ve müdafiinin yokluğunda yargılama yaparak savunmalarını dinlemeden kesin olarak mahkûmiyet kararı vermesi nedeniyle savunma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

23. Bakanlık görüşünde özetle Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği ifade edilmiştir.

B. Değerlendirme

24. Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

25. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Bu bağlamda

başvurucunun iddiaları, adil yargılanma hakkı kapsamındaki savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkı yönünden incelenmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

26. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

27. Anayasa Mahkemesi savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkına ilişkin ilkeleri Ufuk Rifat Çobanoğlu kararında belirlemiştir. Buna göre suç isnadı altındaki kişiye savunma için yeterli zamanın yargılamayı adil olmaktan çıkarmayacak şekilde tanınması, yargılamanın makul bir sürede sonuçlandırılmasını olumsuz etkilememelidir. Diğer bir ifadeyle yargılama, savunma için gerekli zamana sahip olma hakkını zedeleyecek şekilde aceleye getirilmemeli; anılan hakkın gerçek anlamda kullanılmasını mümkün kılacak bir süratle sonuçlandırılmalıdır. Bunların yanında yargılama sürecindeki esaslı işlemlere karşı süre verilmemesi, başvurucunun savunmasını hazırlayıp mahkeme önünde dile getirebilmesi ve böylece yargılamaların sonucunu etkileyebilmesi noktasında iddia makamına nazaran dezavantajlı bir duruma düşmesine sebebiyet verebilir. Yargılama sürecinde ortaya çıkan ve mahkemenin kararını esaslı bir şekilde değiştirebilecek nitelikteki yeni durumlarda suç isnadı altındaki kişiye gerekli zaman ve kolaylıkların sağlanması icap eder (Ufuk Rifat Çobanoğlu, §§ 35-49).

28. Gerekli zaman yargılanan kişinin hakkındaki iddiaları öğrendikten sonra savunma için zorunlu hazırlıkları yapabileceği süreyi ifade eder. Savunma için gerekli kolaylık kavramı ise şüpheliye/sanığa savunma için yardımcı olacak veya olabilecek zorunlu olan imkânları ifade etmekte ve silahların eşitliğini sağlamayı amaçlamaktadır. Suç isnadı altındaki kişiye sağlanması zorunlu kolaylıklar, savunma için gerekli olanlardır. Bu kolaylıklardan biri de kovuşturma evresinde sanığın müdafi aracılığıyla deliller üzerine görüş sunmasına imkân verilmesidir. Bu hak yönünden de somut olayın özelliklerinin belirleyiciliği büyük öneme sahiptir. Değerlendirme, yargılamanın bütünlüğü gözetilerek yapılmalıdır (Mahmut Deniz [1. B.], B. No: 2019/3512, 26/5/2021, § 28; bazı değişikliklerle birlikte bkz. Ufuk Rifat Çobanoğlu, §§ 43, 45). Savunma için gerekli kolaylıklara sahip olma hakkı mutlak değildir. İstisnai hâllerde sınırlandırılması mümkündür. Özellikle üçüncü şahısların temel haklarını korumak, kamu menfaatini gözetmek veya adli makamların soruşturma yaparken başvurdukları yöntemleri güvence altına almak gibi amaçlarla bu tedbirlere başvurulmasının zorunlu olduğuna kanaat getirildikten sonra soruşturma evresinde bazı delillere erişim yönünden kısıtlama getirilebilir. Ancak sanığın dava dosyasına erişimine getirilecek kısıtlamanın duruşma öncesinde delillerin sanığa ulaştırılmasını ve kovuşturma evresinde sanığın müdafii aracılığıyla deliller üzerine görüş sunmasını engellememesi gerekir (Ufuk Rifat Çobanoğlu, § 46).

29. Anayasa Mahkemesinin Ali Saçkın ([1. B.], B. No: 2020/20852, 19/10/2023) başvurusuna konu olayda istinabe yoluyla savunması alınan sanık, duruşmadan bağışık tutulmayı talep etmiş; mahkeme bu talep hakkında bir karar vermemiştir. Tek celsede tamamlanan duruşmadan önce sanık müdafiinin sunduğu mesleki mazeret dilekçesi mahkeme tarafından değerlendirilmemiş, duruşmada açıklanan esas hakkındaki mütalaaya karşı savunmaya gerekli zaman ve kolaylıklar tanınmadan sanık ve müdafiinin yokluğunda duruşma

bitirilerek mahkûmiyet kararı verilmiştir. Anayasa Mahkemesi, anılan kararında esas hakkındaki mütalaanın sunulmasının başvuruya konu yargılama sürecinde ortaya çıkan ve mahkeme kararını esaslı şekilde değiştirebilecek nitelikteki bir işlem olmasına rağmen savunmanın hazırlanması için süre verilmemesi nedeniyle başvurucunun savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

30. Basit yargılama usulü, ceza usul hukukunda kovuşturma aşamasına özgü genel yargılama usulüne alternatif olarak ilk kez 5271 sayılı Kanun'un 251. ve 252. maddelerinin yeniden düzenlenmesiyle ihdas edilmiştir. Anılan Kanun'un 251. maddesinde basit yargılama usulünün uygulanma şartları, 252. maddesinde ise basit yargılama usulü kapsamında verilen hükme karşı yapılacak itiraza ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Basit yargılama usulü, adli para cezasını ve/veya üst sınırı iki yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlarla sınırlı olmak üzere uygulanabilen istisnai bir muhakeme yoludur. Kanun'da duruşma günü belirlenmeden önce basit yargılama usulünün uygulanmasına karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu usulün uygulanması için öncelikle soruşturma aşamasında toplanan delillere göre hâkimin vicdani kanaate ulaşması gerekmektedir. Delillerin vicdani kanaatin oluşmasına yeterli olup olmadığı esasa ilişkin karar verilinceye kadar hâkim tarafından değerlendirilebilecektir. Nitekim 251. maddenin (6) numaralı fıkrasında mahkemece gerekli görülmesi hâlinde hüküm verilinceye kadar her aşamada duruşma açmak suretiyle genel hükümler uyarınca yargılamaya devam edilebileceği düzenlenmiştir (AYM, E.2020/79, K.2023/113, 22/6/2023, §§ 60-62).

31. Başvuruya konu yargılamanın gerçekleştiği tarih itibarıyla 5271 sayılı Kanun'un 252. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan düzenlemeye göre yöntemine uygun yapılan itiraz üzerine hükmü veren mahkemece duruşma açılacağı ve genel hükümlere göre yargılamaya devam edileceği belirtilmiştir. Aynı fıkrada tarafların duruşmaya gelmemesinin yokluklarında 223. madde uyarınca hüküm verilmesine engel olmayacağı ancak taraflara gönderilecek davetiyede duruşmaya gelmemeleri hâlinde yokluklarında karar verilebileceği hususuna yer verilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır. Maddenin devamında mahkemenin itiraz üzerine karar verirken basit yargılama usulüne göre verdiği hükümle bağlı olmadığı ancak itirazın sanık dışındaki kişiler tarafından yapıldığı hâllerde 251. maddenin (3) numaralı fıkrası uyarınca yapılan dörtte bir oranındaki indirimin korunacağı belirtilmiştir. İtiraz üzerine verilen karara karşı genel hükümlere göre istinaf ya da temyiz kanun yoluna başvurulabileceği hükme bağlanmıştır (bkz. AYM, E.2020/79, K.2023/113, 22/6/2023, §§ 67-69).

32. Bu itibarla basit yargılama usulüyle ceza miktarına göre nispeten hafif nitelikteki suçlar için sanık, mağdur ve şikâyetçinin yazılı beyan ve savunmalarıyla yetinilerek duruşma yapılmaksızın uyuşmazlığın sona erdirilmesine imkân sağlandığı anlaşılmaktadır. Basit yargılama usulünde genel yargılama usulünde yer verilen bazı güvencelerin uygulanmadığı duruşmasız evre ile itiraz üzerine genel yargılama usulünün uygulandığı ancak sanığın yokluğunda karar verilebilme imkânının olduğu duruşma safhası olmak üzere iki aşamalı bir sistem öngörülmüştür. İtirazdan sonraki süreçte tarafların yokluğunda uyuşmazlık hakkında karar verilebilmesinin ancak basit yargılama usulü kapsamındaki suçlar yönünden söz konusu olabileceği anlaşılmaktadır (AYM, E.2020/79, K.2023/113, 22/6/2023, § 70).

33. Sanığa adil yargılanma hakkının asgari güvencelerinden yararlanma imkânı sağlanmak şartıyla sanığın yokluğunda yürütülen kovuşturma işlemleri ilke olarak tek başına adil yargılanma hakkına aykırılık oluşturmaz (AYM, E.2022/145, K.2023/59, 22/3/2023, § 24).

34. Ancak sanığın hem ilk derece mahkemelerinde görülen yargılamada hem de kanun yolu aşamalarında yeterince savunulması ceza adaleti sisteminin adilliği açısından büyük önemi haiz olup sanığın aleyhine verilen kesin karara karşı kanun yoluna başvuramadığı durumlarda konunun öneminin arttığı ortadadır. Bu bakımdan sanığın usulüne uygun olarak çağrılmasına rağmen gelmediği ve hakkında kesin nitelikte karar verildiği durumlarda müdafi yardımından yararlanma hakkının ayrıca değerlendirilmesi gerektiği açıktır.

35. Yukarıda yapılan açıklamalar ve mevzuat hükümlerinden anlaşıldığı üzere basit yargılama usulünün uygulanıp uygulanmama takdirinin kendisine bırakıldığı Mahkeme, öncelikle bu usulü uygulamıştır. Başvurucu müdafiinin itirazı üzerine yargılama genel hükümlere göre yeniden görülmeye başlanmıştır. Başvurucu ve vekiline mevzuatta yer alan gerekli ihtarat yapılmış ve duruşma günü tayin edilmiş (bkz. § 7), çıkarılan tebligat usulünce tebliğ edilmiş ise de duruşma günü tarafların yokluklarında hüküm verilmesi Mahkemenin takdirine bırakılmıştır (bkz. § 15). Ayrıca 5271 sayılı Kanun'un 196. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre sanık daha önce savunması alınmış olmak kaydıyla talep üzerine duruşmada hazır bulunmaktan bağışık tutulabilmektedir (AYM, E.2023/163, K.2024/57, 22/2/2024, § 78).

36. Olayda genel hükümlere göre yürütülen yargılamada başvurucunun duruşmadan bağışık tutulma talebi, başvurucu hakkında duruşmadan bağışık tutulma kararı bulunmadığı gibi duruşmanın ilk ve tek celsesine başvurucu ve müdafii katılmamıştır. Aksine başvurucu müdafii, mahkeme adı ve dosya numarası belirterek başka bir mahkemede duruşması bulunması sebebiyle duruşmaya katılamayacağını bildirerek mazeretinin kabul edilmesini celse öncesinde talep etmiştir. Mahkeme; müşteki ve başvurucu adına çıkarılan şerhli davetiyelerin usulüne uygun şekilde tebliğ edildiği, 5271 sayılı Kanun'un 252. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince taraflar gelmese bile duruşma yapılabileceği ve yokluklarında 5271 sayılı Kanun'un 223. maddesi gereğince hüküm verilebileceğinin belirtildiği, ayrıca başvurucu müdafiinin mazeretini delillendirmediği gerekçesiyle başvurucu müdafiinin mazeretini reddetmiştir. Aynı celsede iddia makamı esas hakkındaki mütalaasını açıklamış; Mahkeme, başvurucunun mahkûmiyetine kesin olarak karar vermiştir. Esas hakkındaki mütalaanın sunulmasının başvuruya konu yargılama sürecinde ortaya çıkan ve Mahkeme kararını esaslı şekilde değiştirebilecek nitelikteki bir işlem olduğu anlaşılmaktadır (bkz. Kadir Toprak [GK], B. No: 2022/2407, 9/10/2024, § 30). Hakkında duruşmadan bağışık tutulma kararı da bulunmayan başvurucunun iddianamede kendisine yüklenen suçlama ve yokluğunda sunulan esas hakkındaki mütalaaya karşı kendisi veya müdafii aracılığıyla savunma sunmasına imkân tanınmamıştır. Yargıtay, benzer durumlarda başvurucunun veya müdafiinin mazeret taleplerinin kabul edilmemesini savunma hakkının kısıtlanması olarak değerlendirmiştir (bkz. §§ 17-19).

37. Öte yandan başvurucu müdafii mahkeme adı ve esas numarası belirterek CELSE adlı uygulama üzerinden mesleki mazeret dilekçesi sunduğuna ve anılan uygulamanın dilekçeye belge ekleme dolayısıyla mazeretini delillendirmesine olanak sağlamadığına dikkat çekmektedir. Kuşkusuz sanık ya da müdafiinin mazeretsiz olarak duruşmaya gelmemesi veya duruşmayı terk etmesi hâlinde duruşmaya devam edilebilmesi, mazeretin geçerliliği, haklılığı konusundaki değerlendirme Mahkemenin takdirindedir.

38. Bir belgeye dayalı olmayan mazeretlerin mahkemelerce kabul edilmemesi adil yargılanma hakkı kapsamındaki güvencelerin ihlaline yol açmayabilir. Ancak ani gelişen veya acil ve önemli durumların söz konusu olabileceği gözetilerek özellikle esaslı işlemlerin yapıldığı duruşmalarda belgelendirilmemiş olsa dahi mazeretlerin kategorik olarak

reddedilmemesi gerektiği kabul edilmelidir (Kadir Toprak, § 31). Ayrıca somut olayda bilinçli bir şekilde hukuka aykırı davranılarak yargılamanın uzatılmaya çalışıldığı sonuç ya da değerlendirmesine de ulaşılmamıştır.

39. Bu kapsamda başvuru konusu olayda duruşmadan bağışık tutulma kararı bulunmayan ve hakkındaki mütalaa açıklanarak tek celsede kesin nitelikte hüküm kurulan, bu kesin nitelikteki hükme karşı kanun yoluna başvuru imkânı bulunmayan başvurucu müdafiinin uygulamaya ilişkin iddiaları da dikkate alındığında mazeretinin delillendirilmediğinden bahisle reddedilmesine ilişkin Mahkemenin yaklaşımı aşırı şekilci bir özellik taşımaktadır. Mahkeme -başvurucunun maruz kaldığı olumsuzluğun telafi edilmesi için herhangi bir karşı dengeleyici güvenceye de başvurmadan- esas hakkındaki mütalaanın açıklandığı celsede başvurucu müdafiinin mazeretini reddetmiş, başvurucu ve müdafiine savunma hakkı tanımaksızın kesin nitelikte karar vermiştir. Olayın gerçekleştiği tarih ile kovuşturmanın sonuçlandığı tarih arasında uzun bir zaman geçmediği de gözetilerek yargılama bir bütün olarak değerlendirildiğinde -somut olayın özel şartlarında- savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

40. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

41. Başvurucu, ihlalin tespiti talebinde bulunmuştur.

42. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

43. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 39. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2021/1333, K.2021/1454) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

D. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 3/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BAHATTİN ÖNAL

B. No: 2022/76993 | Karar tarihi: 03.09.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/76993

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BAHATTİN ÖNAL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/76993)

Karar Tarihi: 3/9/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : Bahattin ÖNAL

Vekili : Av. Hüseyin KAYAR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; ceza davasında başvurucunun (sanığın) hazır bulunma talebinin reddedilerek ses ve görüntü aktarımı suretiyle duruşmaya uzaktan katılımının sağlanması nedeniyle duruşmada hazır bulunma hakkının, ceza infaz kurumundaki tutulma koşullarının sağlık durumu bakımından elverişli olmaması nedeniyle de kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuruda ayrıca adil yargılanma hakkının farklı güvencelerinin ihlal edildiği iddiası da bulunmaktadır.

2. Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) başvurucu hakkında kasten öldürme suçundan soruşturma başlatmıştır. Başvurucu, anılan suçtan 10/9/2020 tarihinde tutuklanarak Kocaeli 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gönderilmiştir.

3. Başsavcılık 13/11/2020 tarihinde başvurucunun kasten öldürme suçundan cezalandırılması istemiyle iddianame düzenlemiştir. İddianamede olaydan bir gün önce maktul ve başvurucu arasında cep telefonunun izinsiz alınmasıyla ilgili tartışma yaşandığı, olay günü yan yana seyyar tezgâh açan başvurucu ve maktul arasında tartışmanın yeniden başladığı, sonrasında başvurucunun aracında bulunan tüfeği alarak maktulü kasten öldürdüğü belirtilmiştir.

4. İddianamenin kabul edilmesiyle Kocaeli 5. Ağır Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) görülmeye başlanan davada 17/11/2020 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapılmıştır. Tensip tutanağında diğer işlemlerin yanı sıra duruşmanın ilk celsesinin 23/12/2020 tarihinde yapılmasına ve başvurucunun bu celseye Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) aracılığıyla katılımının sağlanması hususunda bulunduğu ceza infaz kurumuna müzekkere yazılmasına karar verilmiştir.

5. Yargılama üç celsede tamamlanmıştır. Yargılamanın ilk celsesine tutuklu bulunduğu ceza infaz kurumundan SEGBİS aracılığıyla katılan başvurucu, müdafi huzurunda atılı suçla ilgili savunmasını yapmıştır. Savunmasında diğer hususların yanı sıra ceza infaz kurumunda bulunması nedeniyle hastalığına ilişkin gerekli tedavinin yapılamadığını da ileri sürmüştür. Anılan celsede müşteki ve tanık beyanları da alınmıştır. Duruşma tutanağında başvurucunun SEGBİS aracılığıyla duruşmaya katılmak istemediği yönünde Mahkemeye itirazda bulunduğuna dair herhangi bir beyanı yer almamaktadır. Celse, kamera görüntülerinin araştırılması amacıyla ertelenmiş ve başvurucunun sonraki celsede SEGBİS aracılığıyla hazır edilmesine karar verilmiştir.

6. 11/3/2021 tarihinde gerçekleştirilen ikinci celseye başvurucunun bulunduğu ceza infaz kurumuyla SEGBİS bağlantısı kurulamaması nedeniyle başvurucu katılamamıştır. Başvurucu müdafiinin hazır bulunduğu bu celsede Başsavcılık tarafından başvurucunun kasten öldürme suçundan cezalandırılmasına yönelik esas hakkında mütalaa sunulmuştur. Mahkemece başvurucu müdafiine esasa yönelik savunmasını hazırlaması için süre verilerek celsenin ertelenmesine ve yine başvurucunun bir sonraki celse SEGBİS aracılığıyla hazır edilmesine karar verilmiştir.

7. Üçüncü celse öncesinde başvurucu müdafii tarafından sunulan 16/3/2021 ve 10/5/2021 tarihli dilekçelerle doğrudan doğruyalık ilkesi gereği başvurucunun duruşmada bizzat hazır edilmesi talep edilmiştir. Başvurucu müdafii, ayrıca başvurucuya ait sağlık raporlarını da Mahkemeye sunarak başvurucunun tedavisinin ceza infaz kurumu şartlarında yapılamayacağını belirtmiştir. Mahkemece 1/6/2021 tarihinde gerçekleştirilen üçüncü celsede başvurucunun duruşmada bizzat hazır bulunmaya yönelik talepleri reddedilmiştir. Mahkemenin duruşma tutanağında yer verilen ret gerekçesi şu şekildedir:

"Her ne kadar celse arasında sanık [başvurucu] müdafinin uyap üzerinden gönderdiği 10/05/2021 tarihli dilekçesi ile sanığın duruşma salonunda hazır edilmesi talep edilmiş ise de ülkemizin de içerisinde bulunduğu Covid-19 pandemi sürecindeki tedbirler ve HSK Genel Sekreterliğinin 27/04/2021 tarihli tam kapanma konulu yazısında duruşmaların segbis ortamında yapılabilmesine cevaz verir şekilde görüş bildirdiği anlaşılmakla Anayasal bir hak olan kamu ve birey sağlığı hakkının korunması gerektiği de gözetilerek covid-19 pandemi sürecinde sanığın duruşmaya segbis ortamında bağlanmasının yüz yüzelik ilkesini ihlal etmeyeceği kanaatine varılmakla sanığın segbis ortamında hazır bulundurulmasına karar verildi."

8. Mahkemenin anılan kararı doğrultusunda başvurucu, üçüncü celseye de SEGBİS aracılığıyla katılmıştır. Başvurucu, celse esnasında mütalaaya karşı savunmasını yapmıştır. Yargılama sonucunda Mahkeme tarafından başvurucunun kasten öldürme suçunu işlediği sabit kabul edilerek 25 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

9. Başvurucu, istinaf dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra incelemenin duruşma açılarak yapılmasını ve duruşmada hazır bulunma talebinin kabul edilmemesinin adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini belirtmiştir. Başvurucunun istinaf talebi, Sakarya Bölge Adliye

Mahkemesi 1. Ceza Dairesince (İstinaf Dairesi) dosya üzerinden yapılan inceleme sonunda verilen 16/9/2021 tarihli karar ile esastan reddedilmiştir. İstinaf Dairesi, gerekçesinde verilen hükümde bir isabetsizlik görülmediğini açıklamıştır.

10. Başvurucu, İstinaf Dairesi kararına karşı sunduğu temyiz dilekçesinde de duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Yargıtay 1. Ceza Dairesi istinaf talebinin esastan reddine ilişkin kararı 4/7/2022 tarihinde onamıştır.

11. Başvurucu, nihai kararı 21/7/2022 tarihinde öğrendikten sonra 4/8/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

12. Başvurucu, başvuru formunda gastrit ve çölyak rahatsızlıklarının bulunduğunu, sağlık tedbirlerinden yararlanamadığını, mevcut hastalıkları nedeniyle glütensiz beslenmesi gerekirken ceza infaz kurumu tarafından taleplerinin karşılanmadığını belirterek infazın durdurulmasına yönelik tedbir talebinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi 23/8/2022 tarihinde başvurucunun cezasının infazının durdurulmasına yönelik tedbir talebinin Adli Tıp Kurumu tarafından verilen bir rapor bulunmadığı gerekçesiyle reddine, sağlık durumuna uygun gıdaların başvurucuya teslimiyle ilgili gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik ise maddi ve manevi bütünlüğünün korunması için gerekli olan tedbirlerin alınmasına karar vermiştir.

13. Tedbir talebi hakkında verilen karar sonrasında başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Duruşmada Hazır Bulunma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

14. Başvurucu; ikinci celseye SEGBİS bağlantısının yapılamaması nedeniyle katılamadığını, üçüncü celse öncesinde duruşmalara SEGBİS aracılığı ile katılmak istemediğini, bizzat getirilmek suretiyle katılmak istediğini belirtmiş olmasına rağmen talebinin Mahkemece kabul edilmediğini ve SEGBİS aracılığıyla duruşmalara katılmak zorunda bırakıldığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurunun öncelikle kabul edilebilirlik kriterleri yönünden değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş, ayrıca somut olay ele alınırken mevzuat hükümleri ile konuya ilişkin yer verilen Anayasa Mahkemesi kararlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı formda ileri sürdüğü şikâyetlerle benzer açıklamalarda bulunmuştur.

16. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

17. Anayasa Mahkemesi, Şehrivan Çoban ([GK], B. No: 2017/22672, 6/2/2020) ve Emrah Yayla ([GK], B. No: 2017/38732, 6/2/2020) kararlarında duruşmada hazır bulunma hakkı ile ilgili ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi bu kararlarda öncelikle kişilerin istemine aykırı olarak SEGBİS yoluyla duruşmaya katılmasının duruşmada hazır bulunma hakkına yönelik bir müdahale teşkil ettiğini tespit etmiştir. Bu müdahalenin kanunilik, meşru amaç ve ölçülülük yönünden inceleneceğini ifade etmiştir. Anılan kararlarda 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 196. maddesinin kanunilik ölçütünü karşıladığı ve müdahalenin usul ekonomisinin gerçekleştirilmesine yönelik meşru bir amaca dayandığı sonucuna ulaşılmıştır (Şehrivan Çoban, §§ 72-104; Emrah Yayla, §§ 58-86).

18. Anılan kararlarda ölçülülük yönünden yapılan incelemede ise başvurucunun duruşmada hazır bulunma talebinin hangi zorlayıcı nedene dayanılarak kabul edilmediğinin ortaya konulmaması ve başvurucunun dairenin bozma kararı sonrası SEGBİS yoluyla duruşmaya katılımının sağlanmaya çalışıldığı ancak başvurucunun duruşmaya katılmaması üzerine yokluğunda devam eden celsede esaslı işlemlerin yapılması nedeniyle müdahalenin gerekli olmadığı değerlendirilmiştir (Şehrivan Çoban, §§ 99-101; Emrah Yayla, §§ 69-73).

19. Öte yandan Anayasa Mahkemesi, daha önce adil yargılanma hakkı güvencelerinden açık veya örtülü şekilde feragat edilmesinin mümkün olduğunu belirterek feragatin Anayasa'ya uygun kabul edilebilmesi için feragat iradesinin açık olmasının ve sonuçlarının kişi yönünden makul olarak öngörülebilir olmasının gerektiğini belirtmiştir. Buna ek olarak asgari usul güvencelerinin sağlanmış olması, ayrıca adil yargılanma hakkından feragat edilmesini meşru olmaktan çıkaran üstün bir kamu yararının da bulunmaması gerekmektedir (Nurettin Balta [1. B.], B. No: 2016/10023, 28/12/2021, § 45). Örtülü feragatin hangi durumlarda Anayasa'ya uygun kabul edileceğine ilişkin ilkeler genel olarak Ansar Onat ([2. B.], B. No: 2019/14515, 15/6/2022) kararında belirtilmiştir. Buna göre örtülü feragatin geçerli olabilmesi için feragat eden tarafın söz konusu eylemlerinin sonuçlarını makul olarak öngörebileceğinin ortaya konulması gerekir. Dolayısıyla yetkili yargı organları bu konuda varsayıma dayalı bir değerlendirme yapmamalıdır (duruşmada hazır bulunma hakkı bakımından yapılan benzer değerlendirmeler için bkz. Emrah Yayla, § 75). Bununla birlikte adil yargılanma hakkı güvencelerinden feragat iradesi, bunu gösteren olguların bulunmasından veya suç isnadı altındaki kişinin tutum ve davranışlarından anlaşılabilir (Ansar Onat, § 21; Selçuk Arslan [GK], B. No: 2020/19752, 6/2/2025, § 62).

20. Başvuru konusu olayda yargılama üç celsede tamamlanmıştır. Başvurucu SEGBİS aracılığıyla katıldığı birinci celse savunmasını yapmış ve Mahkeme başvurucunun ikinci celseye de SEGBİS aracılığıyla hazır edilmesine karar vermiştir (bkz. § 5). Buna rağmen başvurucu ikinci celseye SEGBİS bağlantısının kurulamaması nedeniyle katılamamıştır. Anılan celse esas hakkında mütalaa sunulmuştur (bkz. § 6). Başvurucu üçüncü celse öncesinde sunduğu dilekçe ile duruşmada hazır bulundurulmak istediğini belirtmiştir (bkz. § 7). 1/6/2021 tarihli üçüncü celsede başvurucunun duruşmada bizzat hazır edilmeye ilişkin talebini değerlendiren Mahkeme, Covid salgınıyla ilgili pandemi koşulları nedeniyle başvurucunun SEGBİS aracılığıyla katılmasına karar vermiştir (bkz. § 7). Başvurucu, SEGBİS aracılığıyla hazır edildikten sonra savunmasını yapmış ve mahkûmiyet kararı verilmiştir.

21. Her ne kadar başvurucu, duruşmaya katılımının rızasına aykırı olarak SEGBİS aracılığıyla sağlanması şeklinde gelişen fiilî durum karşısında bu şekilde de savunmasını yapmış ise de başvurucu ve müdafiinin duruşmada bizzat hazır bulundurulma yönündeki taleplerini Mahkemeye ilettiği ve bu hususta itirazların kanun yolu başvuru dilekçelerinde de ileri sürüldüğü dikkate alındığında, başvurucunun açık bir şekilde duruşmada hazır bulunma hakkından feragat ettiğini söylemek mümkün gözükmemektedir. Bu çerçevede duruşmada hazır bulunma hakkından açık bir şekilde feragat etmeyen başvurucunun zımnen feragat iradesinin ortaya konulduğunu gösteren somut olguların varlığından söz etmek de mümkün değildir.

22. Başvurucu, esas hakkında mütalaanın açıklandığı ikinci celseye SEGBİS bağlantısı kurulamadığı için katılamamıştır. Öte yandan Mahkeme, üçüncü celse başvurucunun duruşmada bizzat hazır bulunmasının gerekli görülmemesinin sebeplerini salgın tedbirlerine dayandırmıştır. Mahkemenin bu tercihi, salgın tehdidinin devam ettiği söz konusu somut

olaydaki yargılama döneminde duruşmada hazır bulunma hakkına müdahale için en uygun aracın seçildiğini gösterdiğinden müdahalenin gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte olayda başvurucu SEGBİS'e dair itirazlarını ve duruşmalarda bizzat hazır bulunma talebini istinaf kanun yoluna başvuru dilekçesinde de dile getirdiği hâlde, İstinaf Dairesi istinaf incelemesi sırasında bu itiraz ve talepleri de gözeterek salgın tehdidinin mevcut etkilerinin azalıp azalmadığı ve sonucuna göre duruşma açıp başvurucuyu da duruşmada bizzat hazır bulundurmanın mümkün olup olmadığı hususunda bir araştırma veya değerlendirme yapmamıştır (bkz. § 9). Dolayısıyla Mahkemenin aksine İstinaf Dairesinin bu tercihi -istinaf incelemesinin kapsam ve niteliği gözetildiğinde- başvurucunun istinaf kanun yolu incelemesi sırasında duruşmada hazır bulunma hakkına müdahale için en uygun aracın seçildiğini göstermediğinden müdahalenin gerekli olmadığı sonucuna yol açmıştır.

23. Diğer taraftan suç tipi için kanunda belirlenen cezanın ağırlığı arttıkça duruşmada hazır bulunarak savunma yapmanın da öneminin artacağı hususunda tartışma bulunmamaktadır. Buna göre başvurucuya isnat edilen suçun cezasının müebbet hapis cezası olması ve başvurucunun bu suçtan 25 yıl hapis cezasıyla cezalandırıldığı dikkate alındığında bizzat duruşmada hazır bulunmak suretiyle savunma yapma yönündeki talebinin önem arz ettiği vurgulanmalıdır (benzer yöndeki karar için bkz. Mehmet Ergün [GK], B. No: 2019/34180, 25/7/2023, § 41).

24. Sonuç olarak başvurucunun SEGBİS bağlantısı kurulamaması nedeniyle yargılamanın ikinci celsesine katılamadığı ve yine talep etmesine rağmen yargılamanın üçüncü celsesine SEGBİS aracılığıyla katılmak zorunda kaldığı somut olayda duruşmada hazır bulunma hakkına ilişkin Şehrivan Çoban ve Emrah Yayla kararlarında yer alan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır.

25. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

26. Başvuruda duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden, kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık dinletme hakkı, bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma hakkı, savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkı ile silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine ilişkin diğer şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Ceza İnfaz Kurumundaki Tutulma Koşullarının Sağlık Durumuna Elverişli Olmaması Nedeniyle Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

27. Başvurucu, mevcut hastalıklarının sıkı bir denetimi gerektirmesine rağmen gerekli tedavi ve takibin yapılmadığını, tam teşekküllü hastaneye sevkinin sağlanmadığını, beslenme sorunları yaşadığını ve hastalığı nedeniyle ceza infaz kurumunda kalmasının mümkün olmadığını belirterek kötü muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

28. Bakanlık görüşünde, başvurucunun sağlık durumuna ilişkin gerekli tüm tedbirlerin alındığı, ayrıca başvurucunun öncelikle tarafına makul bir başarı şansı sunabilecek ve çözüm sağlayabilecek nitelikte, kullanılabilir ve etkili olan başvuru yolunu tüketmesi gerektiği ve Anayasa Mahkemesince yapılacak kabul edilebilirlik incelemesinde bu hususun dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı formda ileri

sürdüğü şikâyetlerle benzer açıklamalarda bulunmuştur.

29. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" başlıklı 45. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmüş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerekir.

30. Bireysel başvuru yolunun bu niteliği gereği Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulabilmesi için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Bu ilke uyarınca başvurucunun Anayasa Mahkemesi önüne getirdiği şikâyetini öncelikle ve süresinde yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve kanıtlarını zamanında bu makamlara sunması, aynı zamanda bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir (İsmail Buğra İşlek [1. B.], B. No: 2013/1177, 26/3/2013, § 17).

31. 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4. maddesine göre hükümlü ve tutukluların bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılmasıyla ilgili şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak infaz hâkimliğinin görevidir. Diğer taraftan 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 16. maddesi uyarınca akıl hastalığı dışında kalan hastalıklarda cezanın infazının geri bırakılmasına infazın yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığınca karar verilir.

32. İnceleme konusu olayda başvurucunun ceza infaz kurumuna ve infazın durdurulmasına ilişkin şikâyetleri için infaz hâkimliğine ve Cumhuriyet savcılığına başvurduğuna dair herhangi bir bilgi veya belge bulunmamaktadır. Bu durumda başvurucunun başvuru yollarını tükettiğinden bahsedilemeyecektir.

33. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

34. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 100.000 TL maddi ve 200.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

35. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

36. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava

ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

37. İhlalin niteliğine göre yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat, başvurucunun uğradığını iddia ettiği maddi zararla ilgili bilgi ve belge sunmadığından da maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Ceza infaz kurumundaki tutulma koşullarının sağlık durumuna elverişli olmaması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

Ç. Kararın bir örneğinin duruşmada hazır bulunma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kocaeli 5. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2020/253, K.2021/200) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 3/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KUZEYYELİ İNŞAAT TAAHHÜT MÜHENDİSLİK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

B. No: 2023/51307 | Karar tarihi: 03.09.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/51307

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KUZEYYELİ İNŞAAT TAAHHÜT MÜHENDİSLİK SANAYİ VE TİCARET

LTD. ŞTİ. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/51307)

Karar Tarihi: 3/9/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Nuray KOVANCI

Başvurucu : Kuzeyyeli İnşaat Taahhüt Mühendislik Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Vekili : Av. Taha Tengiz ÇAYKUŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; ara buluculuk anlaşma tutanağının iptali talebiyle açılan davada delillerin hatalı değerlendirilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının, davanın sonucuna etkili iddianın kararda karşılanmaması nedeniyle de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu alt işverendir. Davacı işçi, başvurucu aleyhine ara buluculuk anlaşma tutanağının iptali talebiyle 18/12/2020 tarihinde Bursa 8. İş Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Davacı işçi dava dilekçesinde, alt işveren olan başvurucunun Bursa 15. İş Mahkemesinin 2020/439 esas sayılı dava dosyasına ikinci cevap dilekçesi ekinde 2019/93327 ihtiyari ara buluculuk tutanağının suretlerini sunduğunu, kendisinin ara buluculuk başvurusunun olmadığını, ilgili tutanakları görmediğini ifade etmiştir. Davalı işyerinde elden ödeme yapılmadan önce okuma/inceleme fırsatı sunulmadan birçok evrakın işçilere imzalatıldığını, ilgili tutanağın da muhtemelen bu şekilde imzalatıldığını, irade

fesadı hâllerinden hile ve gabinin söz konusu olduğunu belirterek ihtiyari ara buluculuk tutanağının iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

3. Mahkeme davanın kabulü ile 2019/93327 numaralı ihtiyari ara buluculuk tutanağının iptaline karar vermiştir. Karar gerekçesinde; iş sözleşmesinin 7/8/2019 tarihinde sona erdiğini ve 8/8/2019 günü ara buluculuk tutanağı düzenlendiğini tespit etmiştir. Tutanak içeriğinden ara bulucuya kim tarafından, hangi tarihte, nasıl başvurulduğunun anlaşılamadığına işaret etmiştir. Konunun ara buluculuğa ilişkin mevzuat yanında 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 420. maddesiyle birlikte değerlendirilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Buna göre işveren ve işçi arasında, işçilik alacakları konusundaki uyuşmazlığa ilişkin ara buluculuk tutanağının düzenlendiği tarihin tutanak içeriği dikkate alındığında ara buluculuk tutanağının davacının üzerinde serbestçe tasarruf edemeyeceği bir zamanda iş akdinin sona erdiği günün hemen ertesi günü, işçinin başvurusu bulunmadan ibra niteliğinde düzenlendiğini değerlendirmiştir. Davacı asilin 20/1/2022 tarihli duruşmada alınan beyanında ara buluculuk görüşmesine davet edilmediğini, herhangi bir ara buluculuk görüşmesi yapmadığını, emeklilik sebebi ile ayrıldığını, emekli olmadan önce kendisine gösterilen evrakları imzaladığını, WhatsApp üzerinden herhangi bir ara buluculuk görüşmesi yapmadığını beyan ettiğine değinmiştir.

4. Mahkeme; kararında ara buluculuk görüşmesinin kimlik tespiti yapılmak suretiyle WhatsApp uygulaması üzerinden görüntülü konuşularak yapıldığının bildirildiğini, ara bulucu olarak görev yapan T.C. tarafından tarafların ara buluculuk görüşmesine davet edildiğine ilişkin herhangi bir belge sunulmadığını belirtmiştir. 12/10/2017 tarihli ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 3. maddesinin (8) numaralı fıkrasında "Taraflara ait iletişim bilgileri, görevlendirilen arabulucuya büro tarafından verilir. Arabulucu bu iletişim bilgilerini esas alır, ihtiyaç duyduğunda kendiliğinden araştırma da yapabilir. Elindeki bilgiler itibarıyla her türlü iletişim vasıtasını kullanarak görevlendirme konusunda tarafları bilgilendirir ve ilk toplantıya davet eder. Bilgilendirme ve davete ilişkin işlemlerini belgeye bağlar." şeklinde düzenlemenin yer aldığını ifade etmiştir. Bursa'da ikamet eden ve çalışan davacının Ankara'dan ne şekilde seçildiği, belirlendiği dosya kapsamından anlaşılamayan ara bulucu ile iş akdinin feshinin hemen ertesi günü telekonferans yöntemiyle ihtiyari ara buluculuk görüşmesi yaptığı iddiasının ara bulucunun bağımsız ve tarafsız bir ara bulucu olup olmadığı yönünde şüphe doğurduğunu kabul etmiştir. Mahkeme, ara bulucu tarafından davacının usulüne uygun görüşmelere davet edilmediğini ve yüz yüze iletişim sağlanmadığını, ara buluculuğun hukuki sonuçları konusunda davacı tarafa bilgilendirme yapılmadan ara buluculuk son tutanağının birtakım belgelerle birlikte içeriği bilinmeden davacıya imzalatıldığını, ara buluculuk sürecinin davacının hür iradesi ile gerçekleşmediğini belirterek ihtiyari ara buluculuk belgesinin iptaline hükmetmiştir.

5. Başvurucunun karara karşı istinaf kanun yoluna başvurması üzerine Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) başvurunun esastan reddine kesin olarak karar vermiştir. Karar gerekçesinde, ara bulucunun bağımsız ve tarafsız bir ara bulucu olup olmadığı yönünde kuvvetli şüphe oluştuğunu kabul etmiştir. Bu kabulünü tarafların ara buluculuk görüşmesine usulüne uygun davet edildiği hususunun belirsiz olmasına, davacı asilin içeriğini bilmeden birtakım evraklar imzaladığı yönündeki beyanına, Bursa'da ikamet eden ve çalışan davacının Ankara'dan ne şekilde seçildiği, belirlendiği dosya kapsamından anlaşılamayan ara bulucu ile iş akdinin feshinin hemen ertesi günü telekonferans yöntemiyle ihtiyari ara buluculuk görüşmesi yapmış olmasına dayandırmıştır. Başvurucunun tanığı H.nin anlatımına göre ara buluculuk sürecinin işyerinde ve şirket

yetkilisinin kontrolünde yürütüldüğü gözönüne alındığında ara buluculuk sürecinin işyerinde ve işveren baskısı altında yürütüldüğüne, davacının özgür iradesinden bahsedilemeyeceğine, davacının iradesi sakatlandığından dolayı işçilik alacaklarının tahsili amacıyla 4/11/2019 tarihinde dava açtığına işaret etmiştir.

6. Bölge Adliye Mahkemesinin söz konusu kararını başvurucu temyiz etmiştir. Bölge Adliye Mahkemesi, ek karar ile temyiz dilekçesinin miktardan reddine karar vermiştir. Başvurucu, ek kararı temyiz etmiştir. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, Bölge Adliye Mahkemesince verilen ek kararın bozularak ortadan kaldırılmasına, temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermiştir.

7. Başvurucu, nihai kararı 12/6/2023 tarihinde öğrendikten sonra 12/7/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyonca başvurunun kabul edilemez olduğu hususunda oybirliği sağlanamaması nedeniyle kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Başvurucu; davacının dosyaya herhangi bir delil sunmadığını ve iddialarının soyut olduğunu, kendisinin dosyaya tüm delillerini sunduğunu, delillerinin ve dinlettiği tanık beyanlarının değerlendirilmediğini, sadece davacının beyanlarına itimat edilerek hüküm kurulduğunu belirterek adil yargılanma hakkı ve hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

9. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyuşmazlık konusunda varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (konuya ilişkin birçok karar arasından bkz. Ahmet Sağlam [2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 42).

10. Ancak temel hak ve özgürlüklere müdahalenin söz konusu olduğu durumlarda yargılama mercilerinin takdir ve değerlendirmelerinin Anayasa'daki güvencelere etkisini nihai olarak değerlendirecek merci, Anayasa Mahkemesidir. Bu itibarla Anayasa'da öngörülen güvenceler dikkate alınarak bireysel başvuru kapsamındaki temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğine ilişkin herhangi bir inceleme kanun yolunda gözetilmesi gereken hususun incelenmesi olarak nitelendirilemez (Şahin Alpay (2) [GK], B. No: 2018/3007, 15/3/2018, § 53).

11. Diğer taraftan Anayasa Mahkemesi, çok istisnai durumlarda temel hak ve özgürlüklerden biri ile doğrudan ilgili olmayan bir şikâyeti kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin yasak kapsamına girmeden inceleyebilir. Açık bir keyfîlik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsıldığı ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvencelerin anlamsız hâle geldiği çok istisnai hâllerde, aslında yargılamanın sonucuna ilişkin olan bu durumun bizatihi kendisi usule ilişkin bir güvenceye dönüşmüş olur. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin, mahkemelerin değerlendirmelerinin usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getirip getirmediğini ve açık bir keyfîlik nedeniyle

yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsılıp sarsılmadığını incelemesi yargılamanın sonucunu değerlendirdiği anlamına gelmez. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, mahkemelerin delillerle ilgili değerlendirmelerine ancak açık bir keyfîlik ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getiren bir uygulama varsa müdahale edebilecektir (Ferhat Kara [GK], B. No: 2018/15231, 4/6/2020, § 149; M.B. [GK], B. No: 2018/37392, 23/7/2020, § 83).

12. Uyuşmazlıkta başvurucu aleyhine irade fesadı iddiasında bulunularak ara buluculuk anlaşma tutanağının iptali talebiyle dava açılmıştır. Mahkeme; Bursa'da ikamet eden ve çalışan davacının Ankara'dan ne şekilde seçildiği, belirlendiği dosya kapsamından anlaşılamayan ara bulucu ile iş akdinin feshinin hemen ertesi günü telekonferans yöntemiyle ihtiyari ara buluculuk görüşmesi yaptığı iddiasının ara bulucunun bağımsız ve tarafsız bir ara bulucu olup olmadığı yönünde şüphe doğurduğunu kabul etmiştir. Ara bulucu tarafından davacının usulüne uygun görüşmelere davet edilmediği ve yüz yüze iletişim sağlanmadığı, ara buluculuğun hukuki sonuçları konusunda davacı tarafa bilgilendirme yapılmadan ara buluculuk son tutanağının birtakım belgelerle birlikte içeriği bilinmeden davacıya imzalatıldığı, ara buluculuk sürecinin davacının hür iradesi ile gerçekleşmediği gerekçesiyle dava konusu ihtiyari ara buluculuk belgesinin iptaline hükmetmiştir. Bölge Adliye Mahkemesi ayrıca başvurucunun tanığı H.nin anlatımına göre ara buluculuk sürecinin işyerinde ve şirket yetkilisinin kontrolünde yürütüldüğü dikkate alındığında ara buluculuk sürecinin işyerinde ve işveren baskısı altında yürütüldüğünü, davacının özgür iradesinden bahsedilemeyeceğini, davacının iradesinin sakatlandığını değerlendirmiştir.

13. Ara buluculuk anlaşma tutanağının geçerli olup olmadığını tespit etmek, hukuk kurallarını öncelikle yorumlama yetkisini haiz olan yargı mercilerinin takdirindedir. Anayasa Mahkemesinin görevi, yargı mercilerinin yorumlarının açıkça keyfî veya bariz takdir hatası içerecek nitelikte olup olmadığını incelemekten ibarettir.

14. Başvuru konusu davada yargılama mercilerinin iptali talep edilen ihtiyari ara buluculuk tutanağını, ara buluculuk sürecinin yürütülmesine ilişkin olarak temin edilen delilleri, taraflarca sunulan delilleri ele alarak ilgili mevzuat kapsamında bir inceleme yaptığı görülmüştür. Sonuca hangi nedenle ulaşıldığı, başvurucu ve üçüncü kişilerin objektif olarak anlamasına imkân verecek yeterli gerekçeyle ortaya konulmuştur. Başvurucunun ileri sürdüğü iddiaların yargılama mercilerince delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin olduğu, yargılama mercilerinin kararlarında bariz takdir hatası veya açık keyfîlik oluşturan bir durumun da bulunmadığı dikkate alındığında ihlal iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu anlaşılmıştır.

15. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Kenan YAŞAR bu sonuca katılmamıştır.

B. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

16. Başvurucu; davanın seyrini değiştirebilecek nitelikteki delillerinin neden kabul edilmediğinin kararda gerekçelendirilmediğini, istinaf ve temyiz aşamalarında ara bulucuların şehir dışından da işlem yürütebileceklerini belirttiklerini, ancak mahkeme kararlarında hiçbir gerekçe açıklanmadığını ve yalnızca ara bulucunun Ankara'da olmasının tarafsızlığını nasıl etkilediğinin izah edilmediğini belirterek gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

17. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

18. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

19. Mahkeme, karar gerekçesinde tutanak içeriğinden ara bulucuya kim tarafından, hangi tarihte, nasıl başvurulduğunun anlaşılamadığını ifade etmiştir. 6098 sayılı Kanun'un 420. maddesiyle birlikte değerlendirme yaptığını belirterek işçilik alacakları konusundaki ara buluculuk tutanağının düzenlendiği tarihin tutanak içeriği dikkate alındığında tutanağın davacının üzerinde serbestçe tasarruf edemeyeceği bir zamanda iş akdinin sona erdiği günün hemen ertesi günü, işçinin başvurusu bulunmadan ibra niteliğinde düzenlendiğini değerlendirmiştir. Mahkeme; kararında ara buluculuk görüşmesinin kimlik tespiti yapılmak suretiyle WhatsApp uygulaması üzerinden görüntülü konuşularak yapıldığının bildirildiğini, ara bulucu olarak görev yapan T.C. tarafından tarafların ara buluculuk görüşmesine davet edildiğine ilişkin herhangi bir belge sunulmadığını belirtmiştir. Bursa'da ikamet eden ve çalışan davacının Ankara'dan ne şekilde seçildiği, belirlendiği dosya kapsamından anlaşılamayan ara bulucu ile iş akdinin feshinin hemen ertesi günü telekonferans yöntemiyle ihtiyari ara buluculuk görüşmesi yaptığı iddiasının ara bulucunun bağımsız ve tarafsız bir ara bulucu olup olmadığı yönünde şüphe doğurduğunu vurgulamıştır. Mahkeme, ara bulucu tarafından davacının usulüne uygun görüşmelere davet edilmediğini ve yüz yüze iletişim sağlanmadığını, ara buluculuğun hukuki sonuçları konusunda davacı tarafa bilgilendirme yapılmadan ara buluculuk son tutanağının birtakım belgelerle birlikte içeriği bilinmeden davacıya imzalatıldığını belirterek ara buluculuk sürecinin davacının hür iradesi ile gerçekleşmediğini kabul etmiştir.

20. Bölge Adliye Mahkemesi karar gerekçesinde tarafların ara buluculuk görüşmesine usulüne uygun davet edildiği hususunun belirsiz olduğunu, davacı asilin içeriğini bilmeden birtakım evraklar imzaladığı yönünde beyanda bulunduğunu, Bursa'da ikamet eden ve çalışan davacının Ankara'dan ne şekilde seçildiği, belirlendiği dosya kapsamından anlaşılamadığını ifade ettiği ara bulucu ile iş akdinin feshinin hemen ertesi günü telekonferans yöntemiyle ihtiyari ara buluculuk görüşmesi yapmış olduğunu belirtmiştir. Bu hususlardan hareketle ara bulucunun bağımsız ve tarafsız bir ara bulucu olup olmadığı yönünde kuvvetli şüphe oluştuğunu kabul etmiştir. Başvurucunun tanığı H.nin anlatımını da

değerlendirmiştir. Buna göre anılan tanığın beyanına göre de ara buluculuk sürecinin işyerinde ve şirket yetkilisinin kontrolünde yürütüldüğünü gözönüne almak suretiyle ara buluculuk sürecinin işyerinde ve işveren baskısı altında yürütüldüğüne, davacının özgür iradesinden bahsedilemeyeceğine, davacının iradesi sakatlandığından dolayı işçilik alacaklarının tahsili amacıyla dava açtığına işaret etmiştir.

21. Eldeki başvuruda yargı mercilerinin ara buluculuk sürecinin işleyişinde tespit ettikleri hususları birlikte değerlendirmek suretiyle sürecin davacının hür iradesi ile gerçekleşmediği gerekçesine dayandıkları görülmüştür. Yargı mercileri, varılan sonuca hangi nedenle ulaştığını ve delillerin değerlendirilmesini başvurucu ve üçüncü kişiler tarafından objektif olarak anlaşılmasına imkân verecek yeterli gerekçeyle ortaya koymuştur. Yargı mercilerinin yaptığı yorum hukuk kurallarının somut olaya uygulanmasına yönelik olup bu yorumun bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik oluşturan bir unsur içermediği anlaşılmıştır.

22. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Kenan YAŞAR bu sonuca katılmamıştır.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA Kenan YAŞAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA Kenan YAŞAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 3/9/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvurucu; ihtiyari arabuluculuk anlaşma belgesinin iptali istemiyle açılan davada sunduğu delillerin ve tanık anlatımlarının değerlendirilmediğini, davacının soyut iddialarına üstünlük tanı-narak karar verildiğini ve davanın sonucuna etkili itirazlarının karşılanmadığını belirterek hakkani-yete uygun yargılanma ve gerekçeli karar haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Mahkemece başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmiş-tir. Aşağıda açıklanan gerekçelerle bu görüşe iştirak edilmemiştir.

2. Anayasa Mahkemesinin görevi, derece mahkemelerinin hukuk kurallarını yorumlama ve delilleri değerlendirme biçimini denetleyen bir kanun yolu incelemesi yapmak değildir. Bununla birlikte mahkemelerin temel haklara ilişkin güvenceleri etkisiz kılan, bariz takdir hatası veya açık keyfîlik içeren değerlendirmeleri bireysel başvuru kapsamında incelenebilir. Temel haklara müda-hale bulunduğu durumlarda derece mahkemelerinin değerlendirmelerinin Anayasa’daki güvence-lere etkisini nihai olarak inceleyecek merci

Anayasa Mahkemesidir (Şahin Alpay (2) [GK], B. No: 2018/3007, 15/3/2018, § 53; Ferhat Kara [GK], B. No: 2018/15231, 4/6/2020, § 149).

3. Gerekçeli karar hakkı, mahkemelerin tarafların bütün iddia ve itirazlarına ayrıntılı biçimde cevap vermesini gerektirmez. Ancak davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların ilgili ve yeterli bir gerekçeyle karşılanması zorunludur. Kararın sonucuna hangi maddi ve hukuki nedenlerle ulaşıldığının taraflar ve üçüncü kişiler tarafından objektif olarak anlaşılabilmesi gerekir (Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34; Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

4. Somut olayda uyuşmazlık, tarafların imzalarını taşıyan ihtiyari arabuluculuk anlaşma bel-gesinin irade fesadı iddiasıyla iptal edilmesine ilişkindir. Derece mahkemeleri; işçinin arabulucuya başvurmadığı, görüşmeye usulüne uygun biçimde davet edilmediği, tutanağın içeriğini bilmeden imzaladığı ve sürecin işverenin baskısı altında yürütüldüğü sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuca esas olarak işçinin beyanı, iş sözleşmesinin sona ermesinden bir gün sonra tutanak düzenlenmesi, arabu-lucunun Ankara'da, işçinin ise Bursa'da bulunması ve sürecin işyerinde gerçekleştirilmesi olgula-rına dayanılmıştır.

5. Bununla birlikte iş sözleşmesinin sona ermesinden sonraki gün arabuluculuk anlaşması ya-pılması, tarafların farklı şehirlerde bulunması veya görüşmenin uzaktan iletişim araçlarıyla gerçek-leştirilmesi tek başına arabuluculuk sürecinin geçersiz olduğunu ya da işçinin iradesinin sakatlan-dığını göstermemektedir. Aynı şekilde görüşmenin işyerinde yapılması da başkaca somut bulgular-la desteklenmedikçe işveren baskısının varlığını kendiliğinden kanıtlamaz. Bu olgular şüphe doğu-rabilirse de irade fesadının gerçekleştiği yönünde kesin bir sonuca ulaşılması için yeterli değildir.

6. Derece mahkemeleri, işçinin imzasını taşıyan anlaşma belgesinin hangi koşullarda düzen-lendiğini ve imzalandığını bütün delillerle birlikte açıklığa kavuşturmakla yükümlüdür. Bu kap-samda arabulucunun beyanına başvurulup vurulmadığı, görüşmenin gerçekten yapılıp yapılmadığı, tarafların kimliklerinin nasıl doğrulandığı, tutanağın işçiye hangi şekilde ulaştırıldığı ve belgenin imzalanmasından önce içeriğinin işçiye açıklanıp açıklanmadığı belirlenmeliydi. Ayrıca başvuru-cunun sunduğu belgeler ile tanık anlatımlarının neden hükme esas alınmadığı somut biçimde açık-lanmalıydı.

7. Oysa derece mahkemelerinin kararlarında başvurucunun sunduğunu belirttiği deliller ile tanık anlatımlarının içeriği tartışılmamış, bu delillerin neden davacının anlatımını çürütemediği ortaya konulmamıştır. Davacının arabuluculuk görüşmesine katılmadığı ve tutanağı içeriğini bil-meden imzaladığı yönündeki beyanına hangi somut delillerle üstünlük tanındığı da yeterli biçimde açıklanmamıştır. Arabuluculuk sürecindeki eksikliklere ilişkin şüphelerin doğrudan irade fesadının kanıtı olarak kabul edilmesiyle yetinilmiştir.

8. Öte yandan arabulucunun bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusunda şüphe bulunduğu belir-tilmişse de arabulucunun taraflardan biriyle hukuki, ekonomik veya kişisel bir ilişkisinin bulundu-ğuna ya da süreçte işveren yararına hareket ettiğine ilişkin somut bir olgu gösterilmemiştir. Arabu-lucunun farklı bir şehirde bulunması ve ne şekilde seçildiğinin anlaşılamaması, tek başına bağım-sızlık ve tarafsızlığının bulunmadığı sonucuna ulaşılması için yeterli sayılamaz.

9. İhtiyari arabuluculuk, tarafların serbest iradelerine dayanır. İşçinin işveren karşısındaki za-yıf konumu gözetilerek iradesinin gerçek ve özgür olup olmadığının titizlikle incelenmesi gerekti-ğinde kuşku bulunmamaktadır. Ancak işçinin korunması amacı, imzasını taşıyan bir

arabuluculuk anlaşmasının yalnızca soyut iddialar veya şüpheler üzerine geçersiz sayılmasını haklı kılmaz. Ko-ruma ile arabuluculuk sonucunda varılan anlaşmaların hukuki güvenilirliği arasında adil bir denge kurulmalıdır.

10. Tarafların imzalarını taşıyan arabuluculuk anlaşma belgelerinin, irade fesadını ortaya ko-yan somut ve yeterli deliller aranmaksızın iptal edilmesi arabuluculuk kurumunu da olumsuz etki-ler. Arabuluculuk sonunda varılan anlaşmaların kolaylıkla geçersiz kılınabileceği yönünde oluşacak bir uygulama, tarafların bu yola ve yapılan anlaşmaların bağlayıcılığına duyduğu güveni zedeler. Bu durum, uyuşmazlıkların hızlı, barışçıl ve taraf iradelerine dayalı biçimde çözülmesini amaçla-yan arabuluculuk müessesesinin öngörülebilirliğini ve etkinliğini azaltır; tarafları arabuluculuğa başvurmaktan veya bu süreçte uzlaşmaktan caydırabilir.

11. Kuşkusuz arabuluculuk kurumunun korunması, irade fesadı iddialarının incelenmemesini veya hukuka aykırı süreçlerin geçerli kabul edilmesini gerektirmez. Ancak anlaşma belgesinin ipta-li gibi ağır bir sonuca ulaşılırken irade fesadının somut olgularla ortaya konulması, karşı tarafın esaslı delil ve itirazlarının değerlendirilmesi ve ulaşılan sonucun ilgili ve yeterli bir gerekçeyle açık-lanması zorunludur. Somut olayda bu anayasal gerekliliklerin yerine getirildiği söylenemez.

12. Kanun yolu mercii de başvurucunun delillerinin değerlendirilmediği ve davacının soyut beyanlarıyla sonuca ulaşıldığı yönündeki esaslı itirazlarını karşılamamış; ilk derece mahkemesinin değerlendirmelerini benzer gerekçelerle benimsemekle yetinmiştir. Bu nedenle yargılamadaki ek-siklik kanun yolu aşamasında da giderilmemiştir.

13. Sonuç olarak başvurucunun davanın sonucuna etkili olabilecek delil ve itirazlarının ilgili ve yeterli bir gerekçeyle karşılanmaması, irade fesadının varlığının somut deliller yerine büyük ölçüde varsayım ve şüphelere dayandırılması yargılamanın hakkaniyetini zedelemiştir. Bu şikâyet-ler salt delillerin değerlendirilmesine veya hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin bir kanun yolu şikâyeti olarak nitelendirilemez.

14. Açıklanan gerekçelerle başvurunun kabul edilebilir bulunarak başvurucunun Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma ve gerekçeli karar haklarının ihlal edildiğine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle ço-ğunluğun aksi yöndeki görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye Kenan YAŞAR